

**PLAN UKUPNOG RAZVOJA
(STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM)
OPĆINE TUČEPI
za razdoblje 2016.-2020. godine**

URBOS doo Split

Biro za prostorno planiranje,
urbanizam i zaštitu okoliša

Split, prosinac 2016.

Naručitelj: OPĆINA TUČEPI

**PLAN UKUPNOG RAZVOJA
(STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM)
OPĆINE TUČEPI**

Izvršitelj: **URBOS doo Split**
Biro za prostorno planiranje,
urbanizam i zaštitu okoliša

Direktor: Gordana Radman, dipl.inž.arh.

Voditelj: dr.sc.Zoran Radman, znanstveni suradnik

Radni tim: Maja Madiraca, dipl.oec.
dr.sc.Zoran Radman, znanstveni suradnik
Ivana Bubić,univ.spec.oec.
Mislav Madiraca, stud.ekon.

Split, prosinac 2016.

Sadržaj:

PREDGOVOR NAČELNIKA OPĆINE TUČEPI	6
UVODNE POSTAVKE I METODOLOŠKI OKVIR ZA IZRADU STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE TUČEPI.....	7
1. OSNOVNI PODACI O PROSTORU OPĆINE.....	9
1.1. PROSTORNI RAZVOJ, INFRASTRUKTURA I OKOLIŠ	9
1.1.1. Veličina i osnovni podaci o prostoru	9
1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike.....	10
1.1.3. Prirodna baština – Natura 2000.....	12
1.1.4. Kulturno povijesna baština	12
1.1.5. Izgrađenost prostora.....	13
1.1.6. Komunalna infrastruktura.....	16
1.2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA.....	19
1.2.1. Glavne gospodarske djelatnosti	19
1.2.2. Stanje gospodarstva	20
1.2.3. Tržište radne snage.....	21
1.2.4. Ključni gospodarski sektori.....	23
1.2.4.1. Turizam	23
1.2.4.2. Poljoprivreda i ribarstvo	23
1.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA	24
1.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA	25
1.3.1. Stanovništvo	25
1.4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA.....	29
1.4.1. Stanje obrazovanja, kulture i civilnog društva	29
1.4.2. Javne službe.....	29
1.4.3. Urbana oprema i javni prostori.....	30
1.4.4. Institucionalni razvojni okvir	31
2. SWOT ANALIZA	33
3. VIZIJA RAZVOJA I STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE TUČEPI ZA RAZDOBLJE 2016.-2020.	35
4. PRIORITETI I MJERE PLANA UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE TUČEPI.....	36
5. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	45

6.	FINANCIRANJE I PROVEDBA STRATEGIJE	50
6.1	Financijski okvir.....	50
6.1.1	Proračun Općine Tučepi.....	51
6.1.2	Financiranje razvojnih projekata kreditima financijskih institucija.....	52
6.1.3	Financiranje razvojnih projekata izdavanjem dugoročnih vrijednosnih papira (municipalne obveznice).....	52
6.1.4	Financiranje razvojnih projekata modelom javno-privatnog partnerstva.....	54
6.1.5	Proračunski i izvanproračunski izvori županije	55
6.1.6	Proračunski i izvanproračunski izvori Republike Hrvatske.....	56
6.1.7	Financiranje iz EU fondova.....	60
6.2	Provedba strategije.....	76
6.2.1	Organizacijska struktura za provedbu Strategije.....	76
6.2.2	Akcijski plan provedbe.....	78
6.2.3	Praćenje i evaluacija provedbe strategije, kriteriji i indikatori za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti	91
7.	PRILOZI.....	96

Popis priloga:

Prilog 1.	PROCES KONZULTACIJA S DIONICIMA TIJEKOM IZRADE STRATEGIJE	96
Prilog 2.	BAZA PROJEKATA	97

Popis tablica:

Tablica 1.	Površina, broj stanovnika i gustoća naseljenosti.....	10
Tablica 2.	Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Tučepi.....	13
Tablica 3.	Bilanca namjene površina Općine Tučepi.....	14
Tablica 4.	Javne ceste	16
Tablica 5.	Podaci o procjenama broja povremenih stanovnika za općinu Tučepi	26
Tablica 6.	Usklađenost Strateških ciljeva sa ciljevima i prioritetima višeg reda.....	47
Tablica 7.	Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike EU (I.)	65
Tablica 8.	Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike EU (II.).....	65
Tablica 9.	Pregled ESI fondova i Uredbi kojim se definiraju pravila njihove provedbe	65

Tablica 10.	Institucionalni okvir RH za korištenje strukturnih instrumenata	66
Tablica 11.	Mjere Programa ruralnog razvoja	71
Tablica 12.	Prikaz povezanosti prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa Općine Tučepi sa prioritetnim osima i investicijskim prioritetima operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkovitost ljudskih potencijala te mjerama iz Programa ruralnog razvoja.	73
Tablica 13.	Prioriteti operativnog programa i raspodjela sredstava	74
Tablica 14.	Prikaz programa Unije 2014-2020.....	75
Tablica 15.	Pokazatelji provedbe Strategije.....	93

Popis grafikona:

Grafikon 1.	Pregled broja poduzeća po djelatnostima na području Općine Tučepi	20
Grafikon 2.	Stanovništvo općine Tučepi staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi.....	21
Grafikon 3.	Kretanje broja nezaposlenih za period 2011-2014, stanje 31. prosinca	22
Grafikon 4.	Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život	22
Grafikon 5.	Poljoprivredne površine upisane u Arkod sustav.....	24
Grafikon 6.	Kretanje stanovnika općine Tučepi u razdoblju 1981.-2011.	25
Grafikon 7.	Dobne skupine.....	27
Grafikon 8.	Stanovi na području općine Tučepi	28

Popis skraćenica:

A1	Autocesta Zagreb- Split-Dubrovnik
APRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BDP	Bruto domaći proizvod
DC	Državna cesta
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
LRS	Lokalna razvojna strategija
NATURA 2000	Ekološka mreža Republike Hrvatske
RH	Republika Hrvatska
SDŽ	Splitsko-dalmatinska županija

PREDGOVOR NAČELNIKA OPĆINE TUČEPI

Plan ukupnog razvoja (strateški razvojni program) Općine Tučepi temeljni je razvojni dokument općine i kao takav iznimno je važan za provođenje glavnih aktivnosti u razdoblju od 2016. do 2020. godine, ali i dalje.

Ulaskom naše zemlje u Europsku uniju postavljeni su nam visoki kriteriji razvoja, za koje je pak nužno strateško planiranje na svim administrativnim razinama, počevši od one najniže – jedinica lokalne samouprave. Stoga je ovaj Plan nastao kao rezultat zajedničkog promišljanja svih članova Partnerskog vijeća, u kojem su bili zastupljeni predstavnici javnog, gospodarskog i društvenog sektora s područja naše općine. U njemu se jasno definiraju razvojne potrebe, razrađuju projektne ideje i akcijski plan za provedbu tih projekata, u okviru kojeg se jasno utvrđuju prioriteti i rokovi realizacije.

Ovo je ujedno i osnovni strateški dokument za prijavu planiranih projekata za dobivanje bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije i upravo s tog aspekta leži velika odgovornost na općinskoj upravi u kontekstu kvalitetne i ažurne provedbe ovog Plana.

Bitno je i naglasiti da ovo nije zatvoren, statičan dokument, jer će se kontinuirano pratiti i vrednovati svi njegovi osnovni elementi, uključujući tu strateške ciljeve, prioritete i mjere, odnosno preispitivat će se opća vjerodostojnost Plana u skladu s eventualno izmijenjenim i novim potrebama Općine Tučepi, ali i sukladno dinamičkim procesima koji će se do 2020. godine zasigurno odvijati na regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini.

Osnovi je cilj ovog Plana osigurati Općini Tučepi kvalitetan, ravnomjeran i održiv razvoj te podizanje životnog standarda svih naših mještana kroz unaprjeđenje razine infrastrukturnih, komunalnih, javnih, kulturnih i ostalih društvenih usluga na području naše općine.

Na kraju, želim zahvaliti svima koji su dali svoj obol izradi ovog Plana, a u prvom redu članovima Partnerskog vijeća Općine Tučepi.

OPĆINSKI NAČELNIK
Ante Čobrić

UVODNE POSTAVKE I METODOLOŠKI OKVIR ZA IZRADU STRATEŠKOG RAZVOJNOG PROGRAMA OPĆINE TUČEPI

Strateški razvojni program Općine Tučepi za razdoblje 2016. – 2020. godine predstavlja temeljni, krovni dokument kojim se definiraju smjerovi društvenog i gospodarskog razvoja na lokalnoj razini. Strategija identificira glavne smjerove razvoja Općine, koji će omogućiti da se na temelju njih pripremaju konkretni projekti. Razdoblje koje Strategija obuhvaća primarno je usklađeno s trenutno dominantnim vremenskim okvirom za strateško planiranje/programiranje u Republici Hrvatskoj, odnosno u Europskoj uniji, kako bi se na taj način osigurala što je moguće veća povezanost i usuglašenost sa strateškim/programskim dokumentima hijerarhijski viših razina. Strategijarazvoja sadrži viziju, ciljeve i prioritete razvoja prepoznate od strane ključnih dionika na lokalnoj razini. Također obuhvaća konkretne korake k ostvarenju vizije i strateških ciljeva operacionaliziranih uobliku razvojnih mjera i projekata.

Metodološki okvir, koji je korišten za izradu ove Strategije razvoja, nastojao je obuhvatiti većinu uvriježenih načela kvalitetnog strateškog planiranja. Stoga je izrada Strategije razvoja obuhvatila 4 (četiri) osnovna koraka:

I. Izrada analize situacije

Prvi korak obuhvaćao je provođenje osnovne analize postojećeg stanja na temelju primarnih i sekundarnih izvora podataka. Rezultat je ove analize identificiranje ključnih obilježja Općine te određenih trendova koji su se mogli uočiti u zadnjoj dekadi razvoja Općine. Za potrebe takve osnovne analize razvojna područja Općine strukturirana su na sljedeći način:

- Prostorni razvoj, infrastruktura i okoliš
- Gospodarske značajke područja
- Demografske i socijalne značajke područja
- Društvena infrastruktura

II. SWOT analiza

Nakon osnovne analize postojećeg stanja izrađena je detaljna SWOT analiza Općine Tučepi po ključnim područjima razvoja. U kontekstu ovog dokumenta, pod SWOT analizom podrazumijeva se tehnika strateškog planiranja koja daje procjenu ključnih snaga i slabosti s jedne strane te procjenu prilika i prijetnji s druge strane, koje su pak bitne i relevantne za daljnje unaprjeđenje pojedinih razvojnih područja Općine, odnosno za razvoj Općine u cjelini:

- snage (engleski *Strengths*) resursi su i kapaciteti unutar Općine, na koje se ona može osloniti u svom razvoju, i to s najvećim mogućnostima za dodatni uspjeh,
- slabosti (engleski *Weaknesses*) ukazuju koji resursi i kapaciteti unutar općine ograničavaju ili onemogućuju njezin daljnji razvoj,
- prilike (engleski *Opportunities*) resursi su i kapaciteti izvan utjecaja Općine (u vanjskom okruženju Općine), koje bi ona mogla iskoristiti za svoj razvoj, tj. povećati snage i/ili smanjiti slabosti,

- prijetnje (engleski *Threats*) resursi su i kapaciteti izvan utjecaja Općine (u vanjskom okruženju Općine), koji mogu ograničiti njezin razvoj, tj. smanjiti snage i/ili povećati slabosti.

III. Definiranje vizije i glavnih strateških ciljeva

Nalazi SWOT analize predstavljali su polazište za definiranje vizije Općine Tučepi; izjave koja definira idealno buduće stanje u Općini, koje se želi ostvariti do 2020. godine (godina završetka ovog ciklusa strateškog planiranja), te glavne strateške ciljeve za razdoblje 2016.-2020. godine – sažete izjave o glavnim razvojnim pravcima Općine Tučepi za razdoblje obuhvaćeno Strategijom, pri čemu se, u mjeri u kojoj je to moguće, vodilo računa i o njihovoj usklađenosti sa strateškim ciljevima navedenim u strateškim dokumentima hijerarhijski viših razina (primarno strategijama lokalne akcijske grupe (LAG) „Adrion“ i Splitsko-dalmatinske županije, odnosno relevantnim strategijama Vlade Republike Hrvatske i Europske unije).

IV. Definiranje prioriteta, mjera i projekata

Završni korak predstavljala je daljnja razrada glavnih strateških ciljeva u formi prioriteta za svaki od tih ciljeva, pripadajućih skupova mjera te konkretnih projekata. Kod razrade projekata nastojalo se što je moguće preciznije definirati sljedeće elemente svakog projekta:

- nositelja projekta
- opis projekta
- ciljeve projekta
- ciljne skupine projekta
- svrhu projekta
- razdoblje provedbe projekta
- vrijednost projekta
- očekivane izvore financiranja
- indikativne pokazatelje, odnosno rezultate projekta na temelju kojih će se mjeriti ostvarivanje projekta

U postupku formuliranja Strategije, kao ključne faze javno-političkog (policy) procesa, osigurana je mogućnost aktivnog sudjelovanja dionika u procesudonošenja odlukas njihovim snažnim utjecajem na temeljne elemente Strategije (SWOT analiza, problemi, strateške smjernice i ciljevi). Organizirani su seminari – radionice i rad sa fokus grupama. Radionice i fokus grupe pripremane su i moderirane od strane stručnog izrađivača, uz pomoć Općine Tučepi.

1. OSNOVNI PODACI O PROSTORU OPĆINE

1.1 PROSTORNI RAZVOJ, INFRASTRUKTURA I OKOLIŠ

1.1.1. Veličina i osnovni podaci o prostoru

Općina Tučepi smještena je u jugoistočnom dijelu Splitsko dalmatinske županije te na zapadu graniči s Gradom Makarskom, na sjeveru s Općine Zagvozd, a na istoku s Općinom Podgora.

Općina Tučepi je približne veličine 22 km², zauzima 0,49% kopnene površine Splitsko-dalmatinske županije, broji 1.918 stanovnika (u 2011. godini) te ima prosječnu gustoću naseljenosti od 87,2 st/km².

Jedino statističko naselje na području Općine Tučepi je naselje Tučepi.

Prema prostornoj podjeli Splitsko-dalmatinske županije područje općine Tučepi pripada prostornoj cjelini Makarskog primorja.

Prostornim planom uređenja Općine Tučepi, pored respektiranja prostorne podjele i kriterija koji su utvrđeni u Prostornom planu Splitsko-dalmatinske županije, prostor je u funkcionalnom smislu podijeljena:

- jedinstveno urbano područje naselja Tučepi, tj. područje ispod i iznad JTC (Jadransko turističke ceste – Jadranske magistrale) te poluurbane i ruralne cjeline zaselaka u Podbiokovlju s pripadajućim kultiviranim krajobrazom, koje s centralnim dijelom naselja čine jedinstvenu funkcionalnu cjelinu i
- planina Biokovo

U odnosu na prostorne sustave Županije, prostor Općine Tučepi ističe se:

- kao važno turističko središte Županije i Makarskog priobalja, koje zahtijeva povećanje kvalitete turističke ponude i smještajnih kapaciteta (boravišni, kongresni, zdravstveno-rekreacijski, rehabilitacijski (klimatski), seoski, izletnički, turizam prirodnih atrakcija i sl.),
- kao veće lokalno, područno (malo razvojno) središte, koje zahtijeva kompletiranje funkcijama uprave, školstva, kulture, zdravstva, financijskih usluga, opskrbe i športa,
- kao specifično malo (poticajno) gospodarsko središte u kojem će se pored turizma, kao osnovne gospodarske grane, poticati malo poduzetništvo, poljoprivreda vezana uz maslinarstvo i ostale tradicijske gospodarske grane, kao što je ribolov i sl. te
- kao prepoznatljiv urbani i ruralni prostor, tj. prostor jedinstvenih krajobraznih karakteristika i specifičnog identiteta; longitudinalno naselje uz JTC te ambijentalne ruralne cjeline u Podbiokovlju.

Tablica 1. Površina, broj stanovnika i gustoća naseljenosti

<i>broj stanovnika</i>			<i>površina km²</i>	<i>gustoća naseljenosti st/km²</i>		
<i>1991.</i>	<i>2001.</i>	<i>2011.</i>		<i>1991.</i>	<i>2001.</i>	<i>2011.</i>
1.760	1763	1918	22	80	80	87

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.1.2. Reljefne i klimatske karakteristike

U geografskom smislu, pored svoje pripadnosti makarskom priobalju, prostor Općine Tučepi dio je podbiokovskog područja.

U sastavu i građi reljefa prevladavaju vapnenci, od kojih su izgrađeni planinski masivi te djelomično i primorske padine. Prostor pripada krškom području kojeg karakterizira slikovit krajobraz. Geomorfološki i krajobrazno gledano, to je jedinstveni sraz planinskog masiva i mora. Sivo surovi masiv Biokova, zelene površine borovih šuma, maslinici, šljunčane plaže, modro blještavilo mora te blaga mediteranska klima čine osnovna obilježja ovog prostora.

Morfologija koja je karakteristična za prostor Podbiokovlja, u dosadašnjem je rastu urbane strukture u velikoj mjeri utjecala na izgradnju svih naselja uz obalu pa samim time i naselja Tučepi. Prostor je ograničen morskom obalom-morem na jugu te strmim padinama Biokova na sjeveru. Tako se stari dio naselja, poštujući prirodne odlike terena (poljoprivredno i drugo korisno zemljište), grupirao na najsjevernijim prostorima podbiokovskih padina, dok se samo nekoliko grupica kuća raspršilo oko «sride sela», ali ponovo na istoj nadmorskoj visini.

Nasuprot tome, pojavom turizma, novi dio naselja nastaje isključivo uz obalnu crtu koristeći prostor u neposrednoj blizini mora, koje predstavlja osnovni gospodarski resurs.

Strmi tereni sa vrlo malo zaravnjenih površina podesnih za izgradnju, odnosno stvaranje kvalitetnijih urbanih struktura, usko povezani sa gospodarskim kretanjima u pojedinim vremenskim razdobljima, najznačajnije su utjecali na stvaranje urbane strukture.

Reljef područja, tj. strmi tereni, predstavljaju poseban problem u prometnom povezivanju glavnog naselja i pripadajućih zaselaka. Današnja Jadranska magistrala (državna cesta D8) u naravi je postala naseljska ulica, a teška konfiguracija terena zasigurno će otežati i usložiti gradnju nove brze ceste padinama Biokova, sukladno rješenjima Strategije prometnog razvitka RH i Prostornog plana uređenja Splitsko-dalmatinske županije.

Osim geografskog položaja i smještaja, ovaj prostor odlikuju povoljne klimatske prilike. Klima je izrazito mediteranska, s dugim toplim ljetima i blagim vlažnim zimama.

Po hidrološko-hidrografskim osobinama, ovo područje spada u vapnenački krški prostor. Na tom prostoru nema većih nadzemnih tokova, jer atmosferska voda ponire u dubinske slojeve, gdje na kontaktu fliša i vapnenca te drugih manje propusnih stijena, u uskom primorskom pojasu, izbijaju manji izvori. Usporedo s ovim izvorima, javljaju se izvori i u samom moru na cijelom području.

Pedološka svojstva ukazuju na vrlo malo vrijednog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredne površine su male i usitnjene.

Šume imaju isključivo ekološku, estetsku i turističko rekreacijsku vrijednost. Vrlo specifična struktura reljefa, kao i sastava tla, razdijelila je ukupni prostor na područja obuhvaćena različitim vrstama šumske vegetacije. Tako je na priobalnom pojasu prisutan kultivirani krajolik na kojem su prirodne biljne zajednice mahom nestale, ali su ih zamijenile umjetno podignute šume alepskog bora, a na nekoliko mjesta u višim zonama i crnog bora. Glavni fitosociološki obrisi su sačuvani, ali je fizionomska komponenta bila izložena dugotrajnom utjecaju čovjeka, posebno intenzivnom stočarenju i drvarenju. Zbog toga u višoj planinskoj zoni šume nalazimo samo po vrtacama.

More predstavlja najvažniji prirodni potencijal područja, i to kao osnova za razvoj turizma i rekreacije te kao izvor hrane. Zahvaljujući brojnim siparima i bujičnim plavinama uz more su nastala poznata žala i plaže Makarske rivijere, od kojih je plaža naselja Tučepi jedna od najljepših.

Važno je naglasiti da cijelo područje Općine leži na tektonski vrlo nestabilnom tlu i pripada potresnoj zoni VIII/IX stupnja po Mercallijevoj skali.

Sjedinjenost različitih, ali impresivnih elemenata i oblika na uskom području pruža izuzetnu prirodnu osnovu za razvoj turizma, specifične poljoprivredne proizvodnje (u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima) vezane uz zdravu hranu, maslinarstvo i ribarstvo.

- Općina Tučepi s približnom veličinom od 22 km² zauzima 0,49% kopnene površine Splitsko-dalmatinske županije, brojala je 1.918 stanovnika 2011. godine, a prosječnoj gustoća naseljenosti iznosi 87,2 st/km².
- Položaj na Jadransko – jonskom prostornom koridoru
- Jedino statističko naselje na području Općine Tučepi je naselje Tučepi
- Klima: mediteranska
- Tlo: krško vapnenačko

1.1.3. Prirodna baština – Natura 2000

Važan dio turističke ponude čine lokacije zaštićene prirodne baštine. Ona obuhvaća ruralni i prirodni okoliš s pripadajućom florom i faunom.

Područja prirodne baštine koja su pod posebnom zaštitom uglavnom su na planini Biokovo, odnosno u neposrednom kontaktnom području (kulturni krajobraz).

Park prirode Biokovo proglašen je Zakonom još 1981. godine. Od ukupne površine od 19.330,54ha na području Općine Tučepi je oko 1504,3 ha.

Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/2013), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000. Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000), prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/2013), čine područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju).

Prijedlog NATURA 2000 u Hrvatskoj – priređen je temeljem znanstvenih podataka i stručnih procjena o važnosti pojedinih područja, sukladno kriterijima zadanim Direktivom o pticama i Direktivom o staništima.

Prema Uredbi o proglašenju ekološke mreže, područje Općine Tučepi nalazi se dijelom u ekološkoj mreži RH, i to kao područja važna za divlje svojte i stanišne tipove: HR2000124 Sonjina jama, HR2000177 Tučepska Vilenjača, HR2000047 Jama kod Tučepske Vilenjače, HR2000738 Iznad Tučepi i HR5000030 Park Prirode Biokovo te međunarodno važno područje za ptice HR1000030 Park Prirode Biokovo.

1.1.4. Kulturno povijesna baština

Prostor Općine Tučepi izuzetno je bogat kulturno-povijesnim nasljeđem koje je, kao životna sredina, izložena trajnom utjecaju i pritiscima, te je zbog svoje fizičke strukture naročito osjetljivo i sklonopropadanju pa ga se zbog očuvanja temeljnog kulturološkog identiteta treba permanentno štiti.

Prostor se sastoji od dijela naselja TučepiKraj uz more, koje serazvilo oko nekoliko ljetnikovaca iz XVIII. stoljeća te zaselaka u Podbiokovlju s izrazito ruralnim karakteristikama. Iza biokovskog masiva nalaze se stočarski stanovi i staje, u formi naselja privremenog karaktera. To se područje ističe bogatstvom različitih utjecaja i neprekinutim kontinuitetom naseljenosti od prapovijesti i antike do danas.

Na području Općine Tučepi nalaze se slijedeća zaštićena kulturna dobra:

Tablica 2. Popis zaštićenih kulturnih dobara na području Općine Tučepi

Naselje	Naziv	Vrsta
Tučepi	Crkva sv. Jurja i arheološko nalazište	NEP(P)*
Tučepi	Crkva sv. Mihovila	NEP(P)
Tučepi	Crkva sv. Ante	NEP(P)
Tučepi	Crkva Male Gospe i groblje	NEP(P)
Tučepi	Arheološko nalazište s ostacima crkve sv. Martina	NEP(P)
Tučepi	Graditeljsko – krajobrazni sklop hotel Jadran	NEP(P)
Tučepi	Arheološko nalazište s ostacima crkve sv. Martina	NEP(P)
Tučepi	Lalića Kula	NEP(P)
Tučepi	Bušelića Kula	NEP(P)

*nepokretna pojedinačna kulturna dobra

Priobalni prostori uvijek su bili atraktivni s turističkog aspekta. U posljednje vrijeme svjedoci smo ponovnog degradiranja kulturno-povijesne baštine. Ekspanzija turističke privrede i nekontrolirana izgradnja novih turističkih naselja na najatraktivnijim prostorima i, u pravilu, u neposrednoj blizini povijesnih središta, vizualno i ambijentalno ih degradiraju.

1.1.5. Izgrađenost prostora

U svrhu utvrđivanja izgrađenosti prostora Općine Tučepi analizirana su planska rješenja koja se odnose na razvoj i uređenje naselja (planirana građevinska područja i izgrađene strukture izvan naselja) te razvoj djelatnosti u prostoru (posebno turizam i poslovne zone).

Planirana građevinska područja naselja na području općine Tučepi

Općina	Površina km ²	Provjera površina prema Arkodu	Popis 1981.	Popis 1991.	Popis 2001.	Popis 2011	Odnos broja stanovnika 2011/2001 (%)	GPN (2012.) (ha)	Gustoća (broj stanovnika 2011/planirana GPN) (st/ha)	Planirana gustoća stanovanja	GPN u odnosu na površinu Općine (%)
Tučepi	22,34	21,86	1632	1760	1763	1918	Rast (8,8)	136,22	14,08	70	6,1

Izvor: Prostorni plan SDŽ

Prema osnovnoj namjeni prostor Općine Tučepi razgraničujese na:

- površine naselja
- površine za razvoj i uređenje naselja
- površine izvan naselja za izdvojene namjene

- poljoprivredne i šumske površine
- površine infrastrukturnih sustava

I. GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Površine za razvoj i uređenje naselja:

- mješovita namjena (izgrađeni i neizgrađeni neuređeni dio građevinskog područja naselja i izdvojenih poluurbanih i ruralnih cjelina) - 112,9 ha
- poslovna namjena - 3,15 ha – K1,K3
- gospodarska – ugostiteljsko-turistička namjena – 12,92 ha - T1,T2
- športsko-rekreacijska namjena – 7,58 ha - R2,R3
- zelene i parkovne površine – 3,9 ha - Z1
- groblje – 0,7 ha

b) Površine izvan naselja za izdvojene namjene:

- poslovna namjena – 0,20 ha – K1
- športsko-rekreacijska namjena, golf vježbalište – 5,1 ha – R1

II. POVRŠINE IZVAN GRAĐEVINSKOG PODRUČJA

- športsko-rekreacijska područja - adrenalinski park - 9,5 ha
- poljoprivredne površine – 423,74 ha - P1 (vrijedno obradivo), P2 (ostalo obradivo)
- šumske površine – 114,41 ha - Š1(zaštitne šume)
- ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište (bijelo)
- vodne površine i more

III. PARK PRIRODE BOKOVO – 1504,3 ha

IV. PROMETNE POVRŠINE I INFRASTRUKTURNI KORIDORI

- linijske površine prometnica (državne, nerazvrstane)
- pomorski prometni pravci
- luka otvorena za javni promet lokalnog značaja – Luka Tučepi
- iskrcajno mjesto za prihvat ribe - Tučepi
- luke posebne namjene:
- luka nautičkog turizma Tučepi: 105 vezova
- sportska luka.

Tablica 3. Bilanca namjene površina Općine Tučepi

BILANCA NAMJENE POVRŠINA OPĆINE TUČEPI

1. POVRŠINE ZA RAZVOJ I UREĐENJE NASELJA				
			ha	%
MJEŠOVITA NAMJENA			112,9	5,13%
POSLOVNA NAMJENA			3,15	0,14%

UGOSTITELJSKO - TURISTIČKA NAMJENA			12,92	0,59%
ŠPORTSKO - REKREACIJSKA NAMJENA			7,58	0,34%
ZELENE POVRŠINE			3,9	0,18%
GROBLJE			0,7	0,03%
2. POVRŠINE IZVAN NASELJA ZA IZDOJENE NAMJENE				
POSLOVNA NAMJENA			0,20	0,01%
ŠPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA			5,1	0,23%
3. UREĐENJE POVRŠINA IZVAN GRAĐEVINSKOG PODRUČJA				
ADRENALINSKI PARK			9,5	0,43%
POLJOPRIVREDNE POVRŠINE			423,74	19,27%
ŠUMSKE POVRŠINE			114,41	5,23%
4. PARK PRIRODE BIOKOVO				
			1504,3	68,42%
UKUPNO			2198,4	100,00%

Pristup uređenju građevinskih područja naselja smještenih uz obalu zahtijeva njihovu sanaciju, rekonstrukciju i urbanu obnovu te uređenje na način da se izbjegava zauzimanje neizgrađenih površina, dok je građevinska područja u zaleđu potrebno racionalizirati i uskladiti sa stvarnim potrebama u cilju njihovog uređenja i komunalnog opremanja. Veličina i rascjepkanost posjeda je ograničavajući čimbenik razvitka poljoprivrede obalnih općina pa tako i područja Općine Tučepi. Poljoprivredno i šumsko zemljište u velikoj mjeri zapušteno (osim maslinika) i vlasnički je neregulirano.

U praksi prostornog planiranja, posebno na razini jedinica lokalne samouprave, uočava se trend prenamjene poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko područje naselja osnivanjem novih izdvojenih građevinskih područja ili proširenjem postojećih građevinskih područja. Analizom prostornih planova uočava se i neučinkovit sustav osiguranja prostora za javne i zajedničke namjene, odnosno osiguranja prostora od javnog interesa.

- Položaj na Jadransko – jonskom prostornom koridoru
- Povoljne klimatske prilike; izrazito mediteranska klima s dugim toplim ljetima i blagim vlažnim zimama
- Jedinствена područja prirodne baštine, posebice Park prirode Biokovo
- Izuzetno bogatstvo kulturno – povijesnog naslijeđa
- Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja te strateškim dokumentima vodnog gospodarstva i šumarstva; postojanje uhodanog sustava prostornog uređenja; granica pomorskog dobra provedena je u katastarskim i zemljišnoknjižnim evidencijama, što olakšava postupak dodjele koncesija i izdavanja koncesijskih odobrenja.

1.1.6. Komunalna infrastruktura

Prometna infrastruktura

Prometna povezanost preduvjet je razvoja svih gospodarskih djelatnosti, a posebno turizma.

Cestovna mreža

Cestovnu mrežu čine javne i nerazvrstane ceste, pri čemu u funkcionalnoj shemi državna cesta D8 (Jadranska magistrala) čini i glavnu naseljsku ulicu. Na području Općine Tučepi izgrađene su sljedeće javne ceste:

Tablica 4. Javne ceste

Državne ceste			
D 8	državna cesta (Jadranska magistrala)	dionica dužine	2,90 km
D 512	državna cesta (Makarska-Ravča),	dionica dužine	4,16 km
	ukupna dužina		7,06km

Ostale prometnice na području Općine Tučepi su nerazvrstane ceste i o njima skrbi Općina.

Glavnina cestovne mreže uspostavljena je u priobalnom dijelu Općine, dok su podbiokovskizaseoci također povezani, ali neadekvatnom cestovnom mrežom. Cestovna prometna mreža razvijala se tijekom vremena, prateći urbanizaciju prostora, u skladu s topografijom terena i planinskim barijerama u zaleđu.

Obalni prostor općine, posebno u ljetnim mjesecima kad se broj stanovnika deseterostruko povećava, izložen je neprekidnoj degradaciji uslijed brzog razvitka automobilske prometa. Vrijednost obalnog prostora u velikoj mjeri povezana je s načinom rješavanja prometa u mirovanju. Granica podnošljivosti je često višestruko premašena pa zagušenje vozilima utječe na značajno ograničenje života u ljetnim mjesecima.

Porast životnog standarda rezultira povećanom mobilnošću, rastom broja motornih vozila i trenda njihova korištenja zadovoljavanje svakodnevnih prijevoznih potreba. Postojeća masovna upotreba osobnih motornih vozila dovodi do zagušenja ulične mreže, posebno u središnjem dijelu naselja, te umanjuje atraktivnost područja.

Pomorski promet

Na području Općine Tučepi nalaze se sljedeće luke od važnosti za Županiju:

- LN; luka nautičkog turizma – marina (ekomarina)
- LS; športska luka

„Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti (tvrtka u 100%-tnomopćinskom vlasništvu) posjeduje koncesiju za luku nautičkog turizma – marinu (ekomarinu), koja se nalazi u kontaktnom području luke otvorene za javni promet i koja sada broji 25 nautičkih vezova, dok se u proširenju planira novih 80 nautičkih vezova. Luka otvorena za javni promet služi uglavnom za vezivanje brodova i brodica u vlasništvu mještana (domicilna lučica), a dijelom i za potrebe nautičkog turizma. U toj se luci nalaze 122 veza. i to:

- 76 vezova za brodove do 5 metara,
- 36 vezova za brodove od 5-7 metara,
- 9 vezova za brodove od 7-12 metara,
- 1 vez za brod preko 12 metara,

Nedostaje prostor zaturističke (izletničke) brodove.

Telekomunikacijska mreža

Osnovu telefonske mreže Općine Tučepi, odnosno naselja Tučepi, čini udaljeni pretplatnički stupanj (UPS), povezan svjetlovodnim sustavom prijenosa na AXE Makarska.

Korisnički vodovi, kojima su telefonski pretplatnici povezani na komutacijski čvor, položeni su gotovo u svakoj ulici i do svakog objekta uglavnom podzemno kabelima s bakrenim vodičima ili nadzemnim zračnim kabelom, također sa bakrenim vodičima presjeka 0,4 mm. Dostignuti stupanj razvoja telefonske mreže Općine Tučepi je na europskom nivou,uz 100 %-tnodigitaliziranu mrežu sa 44 GTP/100 stanovnika.

Elektroprijenos i elektroopskrba

Na području Općine Tučepi gotovo cijeli konzum smjestio se uz priobalni dio, a osim dvajuvećih hotelskih kompleksa nema značajnijih potrošača električne energije.

Općina Tučepi u priobalnom je dijelu tijekom godina praktički prerasla u jednu cjelinu. Izgradnjom obiteljskih kuća i privatnih turističkih apartmana uz Jadransku magistralu nastao je jedinstveni distributivni konzum u dužini od cca 4 km.

Analizom je utvrđeno kako postoji velika neujednačenost potrošnje u zimskom i ljetnom periodu. Uzrok takve neujednačenosti, pored sezonalnosti poslovanja, leži i u činjenici da uz hotele postoji i veliki broj turističkih apartmana i soba u privatnom smještaju.

Napajanje zapadnog dijela priobalja vrši se iz trafostanice 35/10 kV «Makarska» preko kabelskog izvoda 10 kV «Jadran», presjeka 150 mm², dok se istočni i sjeverni dio Općine napaja iz trafostanice 35/10 kV «Podgora» preko zračnog izvoda 10 kV «Sv. Rok», presjeka 50 mm². Oba navedena izvoda u izvanrednim okolnostima mogu biti jedan drugome rezerva.

TS 35/10 kV «Makarska» je instalirane snage 2x8 MVA, a opterećena je sa cca 78% instalirane snage. TS 35/10 kV «Podgora» je instalirane snage 2x4 MVA, a opterećena je sa cca 56% instalirane

snage.

Ocjena stanja postojeće elektroopskrbe Općine Tučepi svodi se na slijedeće:

- postojeća električna mreža 10 kV zadovoljava u pogledu prenosne moći vodova, dok broj i kapacitet postojećih trafostanica 10/0,4 kV treba povećati,
- distributivna mreža 0,4 kV u priobalnom dijelu je uglavnom kabela te zadovoljava u pogledu sigurnosti i kvalitete isporučene električne energije,

Općenito, stanje postojećeg elektroenergetskog sustava je zadovoljavajuće te se u perspektivi treba posvetiti dogradnji novog sustava elektroopskrbe sukladno planiranom demografskom, gospodarskom i prostornom razvoju općine, kao i aktualnim elektroprivrednim razvojnim koncepcijama prijenosne mreže visokih napona i područnih distribucijskih mreža s generalnom orijentacijom na postupnu primjenu novog sustava distribucijskih napona i novih tehničko-tehnoloških rješenja i ugradnju nove elektroenergetske opreme i uređaja.

Vodnogospodarska infrastruktura

Vodoopskrba

Vodoopskrba naselja Tučepi riješena je u okviru regionalnog vodovoda Makarskog primorja, kojim se opskrbljuju pitkom vodom i sva ostala naselja tog područja.

Zahvat vode izvršen je na rijeci Cetini, a magistralni (transportni) cjevovod dug je cca 54 km i iz njega se opskrbljuju vodospreme iznad svih mjesta potrošnje. Konačni kapacitet cijelog sustava iznosi cca 400 l/sek. Postojeća vodosprema „Tučepi 1“ zapremnine je 1000 m³, a smještena je na koti +75,00 m n.m. Iz nje se vrši opskrba cjevovodom Ø 200 mm do postojeće mjesne mreže, koja je izvedena od cjevovoda Ø 150 mm do Ø 50 mm. Na istočnom dijelu naselja (Bili brig) nedavno je izgrađena nova vodosprema „Tučepi 2“, koja ima kapacitet 1000 m³. Prije izgradnje regionalnog vodovoda naselje Tučepi se opskrbljivalo vodom iz kaptaze lokalnog izvora „Orašće“. Stara vodosprema, zapremnine 150 m³, koja je u sustavu lokalnog izvora, nalazi se na koti +64,00 m n.m, zapremine je 150 m³, a s mjesnom je mrežom povezana cjevovodom Ø 150 mm. Nakon izgradnje regionalnog vodovoda ova vodosprema i dalje se koristi za vodoopskrbu zaselaka.

Odvodnja

Dio naselja Tučepi ispod JTC ima razdjelni sustav odvodnje otpadnih i oborinskih voda, a zaseoci Podbiokovlja imaju septičke jame. Ne postoji centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Odvodnja oborinskih voda riješena je površinski. Mjestimično postoje posebni kanali i rigoli za odvodnju oborinske vode do mora, dok se većinom oborinska voda slijeva po prirodnim tokovima.

Gospodarenje otpadom

Programom zbrinjavanja i gospodarenja komunalnim otpadom Splitsko-dalmatinske županije predviđa se problem zbrinjavanja komunalnog otpada riješiti izgradnjom županijskog centra za gospodarenje otpadom . Do njegove izgradnje koristit će se postojeće odlagalište. Općina Tučepi koristi odlagalište na području druge jedinice lokalne samouprave – Grada Splita (Karepovac). Zakonom o održivom gospodarenju otpadom iz 2013. godine su u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene direktive Europske unije u vezi sprječavanja i kontrole onečišćenja, odlaganja otpada i dr. Prema odredbama navedenog Zakona, prioritet je sprječavanje nastanka otpada, zatim priprema za ponovnu uporabu, recikliranje i druge postupke oporabe, poput energetske oporabe, te na koncu zbrinjavanje otpada. Uvodi se primarna selekcija otpada na kućnom pragu te naplata po količini preuzetog otpada. Gradovi i općine su odgovorni za smanjenje količine odloženog otpada i dužne su reciklirati otpad izgradnjom reciklažnog dvorišta.

- Pokrivenost područja cestovnim prometnicama, telekomunikacijama, elektroopskrbnom i vodovodnom mrežom te organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada
- Opći problemi komunalnog uređenja; zastarjela infrastruktura, nedovršena kanalizacijska mreža bez centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
- Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture
- Problem parkiranja, posebice u ljetnoj sezoni
- Neriješeno gospodarenje otpadom na županijskoj razini, nepostojanje regionalnog centra za gospodarenje otpadom, nepostojanje reciklažnog dvorišta te neorganizirana primarna selekcija otpada

1.2. GOSPODARSKE ZNAČAJKE PODRUČJA

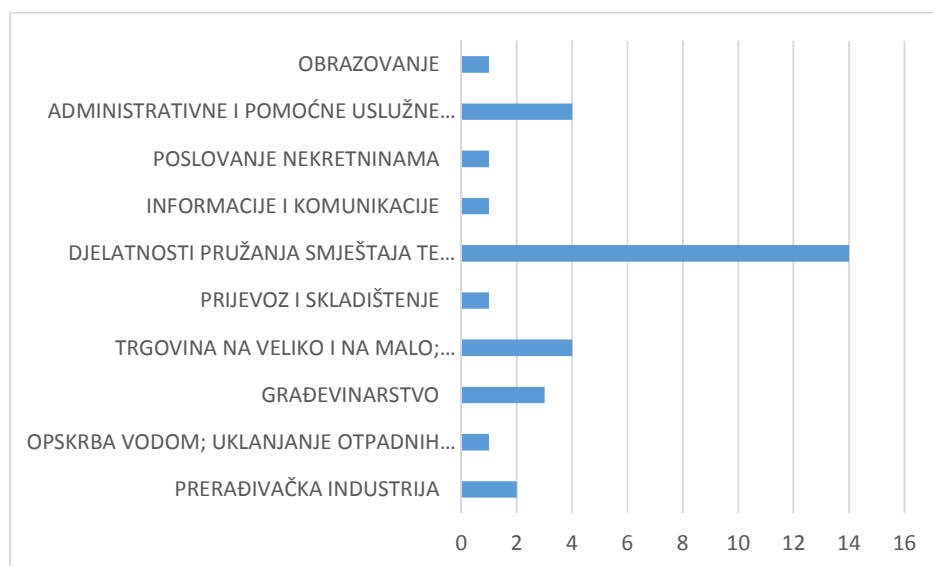
1.2.1. Glavne gospodarske djelatnosti

Na području Općine Tučepi, prema podacima HGK temeljenim na zaprimljenim financijskim izvještajima za 2014. godinu¹, registrirane su ukupno 32 tvrtke, koje zapošljavaju ukupno 401 zaposlenog. Prema podacima o broju trgovačkih društava, broju zaposlenih i ostvarenim prihodima, vidljivo je kako su dominantne gospodarske djelatnosti turizam i ugostiteljstvo.

---

¹ Set podataka obuhvaća poduzetnike čiji su godišnji financijski izvještaji (GFI-POD) registrirani u Registru godišnjih financijskih izvještaja, a obuhvaća sve pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit - poduzetnici, inozemni poduzetnici koji u RH obavljaju gospodarsku djelatnost, privatne ustanove osnovane radi stjecanja dobiti na koje se primjenjuju propisi o trgovačkim društvima.

Grafikon 1. Pregled broja poduzeća po djelatnostima na području Općine Tučepi

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2014. godini, po djelatnostima

Registrirane su ukupno 33 tvrtke, od kojih su 32 male i jedna velika.

1.2.2. Stanje gospodarstva

Na području Općine Tučepi prosječni dohodak percapita² za razdoblje 2010.-2012. godine iznosi 22.792 kuna i čini 73,30% državnog prosjeka.

Prosječni izvorni prihodi percapita u istom razdoblju iznose 3.440 kni čine 117,20% državnog prosjeka. Prosječna stopa nezaposlenosti u razdoblju 2010.-2012. godine iznosi 11,50% i čini 111,60% državnog prosjeka.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na području Općine Tučepi živi 566 osiguranika.

Osnovne skupine osiguranika čine radnici kod pravnih osoba (488 osiguranika), radnici kod fizičkih osoba (43 osiguranika), obrtnici (27 osiguranika), samostalne profesionalne djelatnosti (7 osiguranika) te poljoprivrednici (1 osiguranik).

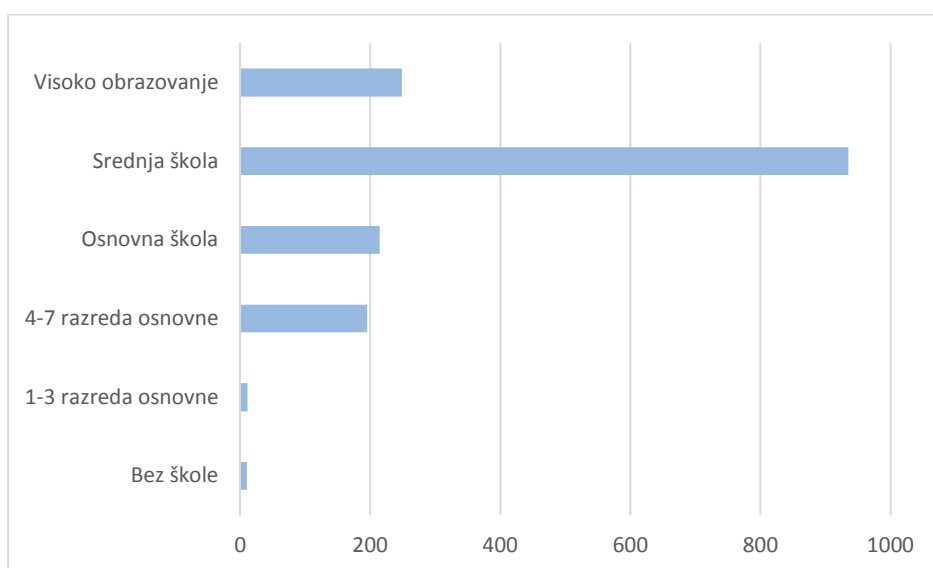
² Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, Indeks razvijenosti 2010.-2012.

1.2.3. Tržište radne snage

Prosječan udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu od 16-65 godina za područje Općine Tučepi iznosi 84,94%, što je 115,60% nacionalnog prosjeka.

U stanovništvu Općine Tučepi starijem od 15 i više godina najveći udio zauzima stanovništvo sa srednjom školom (57,97%), što je slično županijskom (56,1%), a nešto je više od državnog prosjeka (52,63%). Visoko obrazovano stanovništvo zauzima 15,38%, što je nešto niže od županijskog (18%) i državnog udjela (16,39%).

Grafikon 2. Stanovništvo općine Tučepi staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi

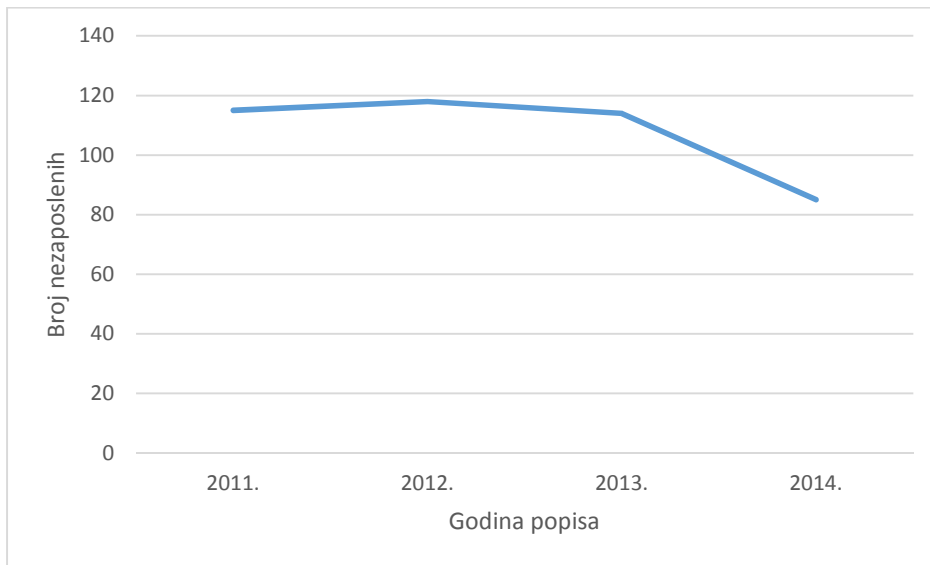

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis 2011

Prosječna stopa nezaposlenosti u razdoblju 2010-2012. godine iznosi 11,5%, i čini 111,60% nacionalnog prosjeka.

Kretanje broja nezaposlenih u razdoblju od 2011-2014. godine ukazuje na smanjenje broja nezaposlenih, što je svakako pozitivan trend. Međutim, problem je što je glavnina zapošljavanja u djelatnostima sezonskog karaktera, prvenstveno u turizmu i ugostiteljstvu.

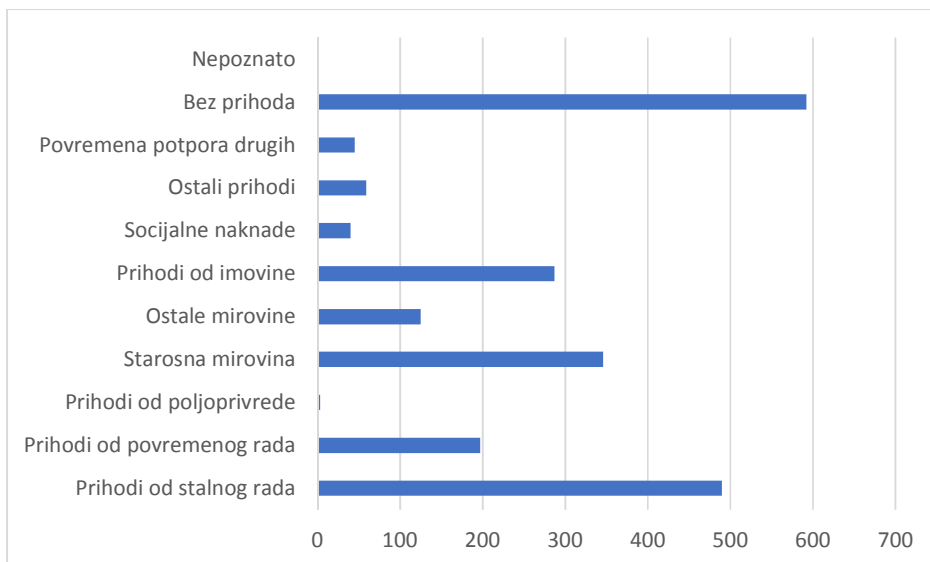
Grafikon 3. Kretanje broja nezaposlenih za period 2011-2014, stanje 31. prosinca

Izvor: HZZ, podružnica Split

Prema popisu stanovništva 2011. godine, unutar podjele po glavnim izvorima sredstava za život stanovnika na području Općine Tučepi najveći udio činili su stanovnici bez prihoda (592 stanovnika), što čini 30,66%, slijede ih stanovnici s prihodima od stalnog rada s udjelom od 25,38% te oni s prihodima od starosne mirovine s udjelom od 17,92% u ukupnom broju stanovnika.

Grafikon 4. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis stanovništva 2011.

1.2.4. Ključni gospodarski sektori

1.2.4.1. Turizam

Turizam predstavlja najznačajniju gospodarsku granu na području Općine Tučepi, prvenstveno zahvaljujući prirodnim ljepotama, kulturnim znamenitostima, mediteranskoj klimi i tradiciji, ali i kvaliteti smještajnih kapaciteta i ugostiteljsko-turističkih usluga na području općine.

Prema dostupnim podacima iz 2015. godine³, na području općine Tučepi ostvareno je 624.016 noćenja, što je blagi pad u odnosu na 2014. godinu, kada je ostvareno ukupno 624.556 noćenja. U odnosu na 2013. godinu, ta je brojka veća za 3.746 noćenja.

Osnovni motiv dolaska turista, odmor i relaksacija na moru, upućuju na masovnost turizma. Ostali motivi, kao kulturne i prirodne znamenitosti te sportske aktivnosti, čine neiskorišteni potencijal te ih valja na primjeren način razvijati i promovirati.

Prema analizi smještajnog kapaciteta na području Splitsko-dalmatinske županije⁴ u 2013. godini, na području Općine Tučepi evidentirano je 7.309 kreveta, od čega je 5064, odnosno 69,28%, u privatnom smještaju, a 2245 kreveta je u skupini hoteli (30,72%). Struktura smještaja, u kojoj s udjelom od 69,28% prevladava obiteljski smještaj (kućanstva), komplicira upravljanje destinacijom zbog kompleksne dioničkestrukture (velik broj malih dionika), a dodatni problem je što za tako veliku količinu smještaja ne postoji strategija upravljanja, jasna regulacija niti tržišno prepoznatljive oznake kvalitete, kojima bi se poticala i nagrađivala kvaliteta. Takva struktura smještaja, dijelom i zbog sezonskog karaktera poslovanja, uvjetuje brojne neracionalnosti u planiranju i/ili kapacitiranju različitih infrastrukturnih sustava, što poskupljuje ne samo izgradnju ovih sustava, već i povećava godišnje operativne troškove korištenja i održavanja javne i komunalne infrastrukture.

Broj komercijalnih vezova u luci nautičkog turizma iznosi trenutačno 25, dok se proširenjem postojeće luke planira dobiti novih 80 nautičkih vezova.

Izvan-smještajna ponuda može se ocijeniti kao nedostatna, jer manjka kongresnih centara, zdravstvenih/wellness kapaciteta i kvalitetno osmišljenih tematskih ruta, koji bi destinaciji omogućili globalno konkuriranje s novim turističkim proizvodima i produžetak turističke sezone.

1.2.4.2. Poljoprivreda i ribarstvo

Poljoprivreda je sektor od izuzetnog značaja, jer ova gospodarska grana ostaje glavni korisnik raspoloživog zemljišta, proizvođač hrane kao strateškog resursa i izvor egzistencije za znatan dio stanovništva. Stoga poljoprivreda ima dominantan utjecaj na mogućnosti upravljanja održivim razvojem, zaštitu okoliša i očuvanje biološke raznolikosti. Prevladavajući dio agrarne strukture općine Tučepi čine obiteljska gospodarstva, njih 53. Prema podacima APPRRR-a, na području općine Tučepi

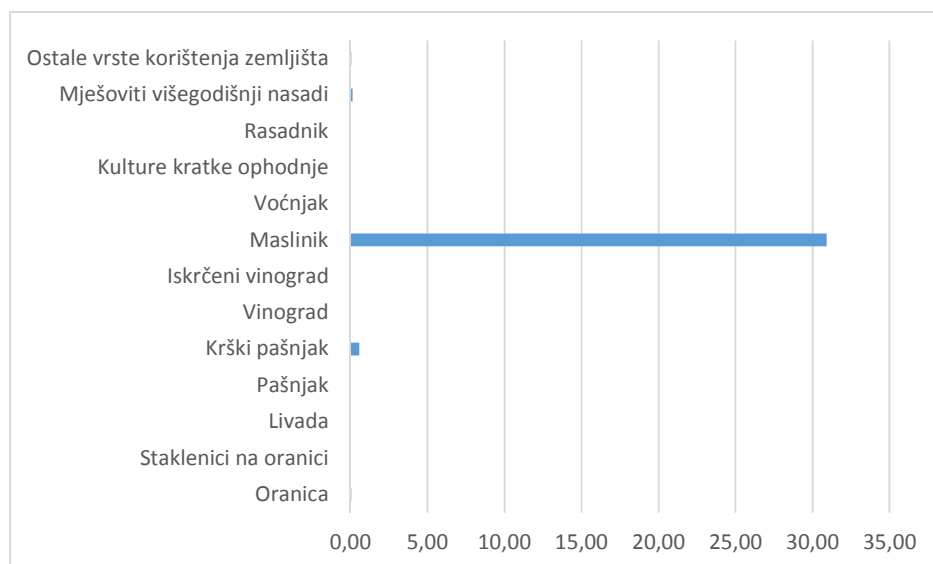
---

³ Podaci TZ Tučepi

⁴ Ured državne uprave u SDŽ, Služba za gospodarstvo, odjel za turizam, „Analiza smještajnog kapaciteta na području Splitsko-dalmatinske županije“, Split, prosinac 2013

ima 31,73 ha poljoprivrednih površina prijavljenih u sustav ARKOD⁵. Uglavnom se radi o maslinicima, koji zauzimaju 30,90 ha. Ostatak čine krški pašnjaci: 0,58 ha, mješoviti višegodišnji nasadi: 0,15 ha, oranice: 0,05 ha i ostale vrste korištenja zemljišta: 0,05 ha.

Grafikon 5. Poljoprivredne površine upisane u Arkod sustav

Izvor: APPRRR, ARKOD na dan 12.11.2015.

Ribarstvo je vrlo bitna sastavnica svakodnevnice stanovništva Općine Tučepi, budući se tradicija ribarstva prenosi kroz mnogo generacija. Broj izdanih ribarskih povlastica na području Općine Tučepi iznosi 33, dok je broj ovlaštenika povlastica 8. Broj ribara malog obalnog ribolova je 2, dok broj registriranih plovila iznosi 13, s tim da je najviše plovila za lov mrežama stajačicama i višenamjenskih plovila – po 5. Količina prijavljenog ulova u 2014. godini iznosi 13.970,90 kg, što čini smanjenje za 15% u odnosu na 2013. godinu. U ulovu dominira bijela riba (12.174,00 kg) i glavonošci (878,80 kg).

- Prevladavajući oblik malih poduzeća koji postaju glavni generator razvoja i zapošljavanja
- Nizak stupanj udjela i odljev stručnog visokoobrazovanog stanovništva
- Sezonske oscilacije u zapošljavanju
- Turistički kapaciteti na obali ostvaruju zavidan broj noćenja
- Nerazmjer ponude hotelskog smještaja i ponude destinacije
- Nedostatak tematske turističke ponude, tematskih i poučnih staza, interakcije poljoprivredne proizvodnje i tradicijske gastronomije
- Glavni dio agrarne strukture čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva
- Prisutna je tradicija u poljoprivrednoj proizvodnji i ribarstvu
- Obiteljski smještaj, koji čini 70% smještaja, nije sustavno organiziran

⁵ Stanje na dan 12.11.2015.

1.3. DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE PODRUČJA

1.3.1. Stanovništvo

Broj i kretanje stanovnika

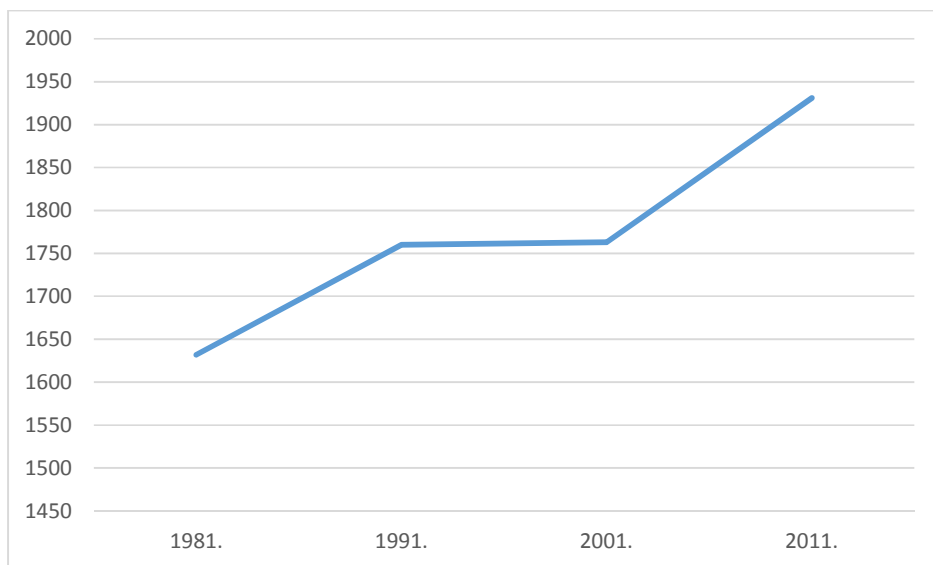
Obilježja stanovništva zasigurno su vrlo bitne značajke svakog područja, jer pojedine demografske karakteristike u velikoj mjeri determiniraju njegov gospodarski, kulturni i opći društveni razvitak.

Prema rezultatima popisa stanovništva 2011. godine, Općina Tučepi broji 1931 stanovnika, što čini 0,43% stanovništva Splitsko – dalmatinske županije.

Prosječna gustoća naseljenosti na području općine Tučepi iznosi 88 st/km² pa možemo zaključiti da se radi o relativno srednjenaseljenom području.

Razmatrajući kretanje stanovništva od popisa 1981. godine, na području Općine Tučepi evidentan je rast broja stanovnika, koji se u proteklih 30 godina povećao za 299 stanovnika (cca 16%).

Grafikon 6. Kretanje stanovnika općine Tučepi u razdoblju 1981.-2011.

Izvor: Državni zavod za statistiku, popis 2011. godine

Povremeno stanovništvo

Kategorija povremenog stanovništva odnosi se na stanovništvo koje boravi u stanovima i kućama za odmor (vikendicama) povremeno, tijekom praznika i godišnjih odmora, a pretežno u ljetnoj sezoni. Kako ova kategorija obuhvaća ne samo vlasnike takvih objekata i njihove obitelji, već i rodbinu i prijatelje u gostima kod stalnog stanovništva, radi se o potrošačima za koje nema egzaktnih podataka.

Slijedom navedenog, polazna osnova za procjenu broja povremenih stanovnika bili su podaci županijskog Zavoda za prostorno uređenje te podaci dobiveni od lokalnih turističkih zajednica.

Prema preuzetim projekcijama županijskog Zavoda za prostorno uređenje, broj povremenih stanovnika za 2015. godinu na području Općine Tučepi iznosi 1000.

Tablica 5. Podaci o procjenama broja povremenih stanovnika za općinu Tučepi

Grad, općina	Usvojena procjena	Službeni podaci Zavod za P.U.	Usvojena procjena
	2005	2015	2025
TUČEPI	800	1.000	1.100

Izvor: Zavod za prostorno uređenje

Određivanje procjene broja postojećih povremenih stanovnika na području Općine Tučepi izvršeno je na temelju analize službenih podataka o procjenama za 2015. godinu te podataka dobivenih anketiranjem lokalnih turističkih zajednica. Usvojena procjena od 800 postojećih povremenih stanovnika zadržava 20% je manja od one koja je utvrđena službenim projekcijama za 2015. godinu. Shodno ovim službenim procjenama za 2015. godinu, napravljena je i procjena broja povremenih stanovnika za 2025. godinu, kod koje se pak predviđa 10%-tni porast broja povremenih stanovnika. Ukupan broj procijenjenih povremenih stanovnika na području Općine Tučepi iznosi 1.100.

Strukture stanovništva

Dobna struktura stanovništva

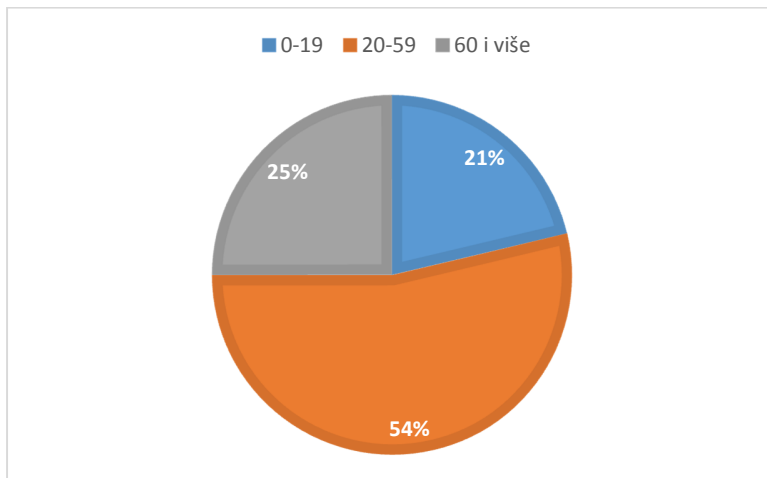
Općina Tučepi ima nepovoljnu starosnu strukturu, jer ima više starog (60 i više godine) nego mladog (0-19) stanovništva.

Prosječna starost stanovnika Općine Tučepi iznosi 41,5 godina i slična je prosječnoj starosti u Republici Hrvatskoj (41,7 godina), a veća je od prosječne starosti u Splitsko – dalmatinskoj županiji (40,8 godina).

Indeks starenja je postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0 - 19 godina, a indeks veći od 40 posto ukazuje na proces starenja stanovništva.

Prosječni indeks starenja na području Općine Tučepi iznosi 117,5 i značajno je veći od županijskog (102,3) i državnog indeksa starenja (115).

Grafikon 7. Dobne skupine

Koeficijent starosti je postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu, a kad isti prijeđe 12 posto, smatra se da stanovništvo ulazi u proces starenja.

Koeficijent starosti, koji iznosi 25, također je nepovoljan i veći je od županijskog (23,1) i državnog (24,1) koeficijenta.

Negativni pokazatelji u dobnoj strukturi stanovništva imaju mnoge nepovoljne utjecaje, prije svega vezane uz tržište rada i mirovinske rashode, jer se sužavanje radno – vitalne osnove lokalnog stanovništva negativno odražava na stupanj ekonomske aktivnosti i gospodarske razvijenosti. Pored toga, opterećenost radno aktivnog stanovništva radno neaktivnim dijelom populacije u sklopu starog stanovništva zahtijeva povećanje socijalnih, zdravstvenih i mirovinskih izdataka.

Ekonomsko stanje stanovništva

Od ukupnog broja stanovnika Općine Tučepi, njih 490 (25,38%), ima prihode od stalnog rada. Budući da je stanovništvo staro, ne začuđuje podatak da je mirovina glavni izvor sredstava za život za više od 17,92% stanovnika. Za ekonomsku strukturu Općine Tučepi izrazito je nepovoljan podatak da najveći broj osoba, njih 592 (30,66%), ne prima nikakve prihode.

Obrazovanost stanovništva

Obrazovanost stanovništva Općine Tučepi daleko je od poželjnog i potrebnog. Naime, od ukupno 1613 osoba starijih od 15 godina, njih čak 26% nije završilo više od osnovne škole.

Najveći udio u obrazovnoj strukturi zauzima kategorija stanovnika sa završenom srednjom školom(57,97%), dok kategorije stanovništva koje su završile više i visoko školsko obrazovanje zauzimaju udio od 15,38%, što je nešto niže od županijskog (18%) i državnog udjela (16,39%).

Navedeni podaci ocrtavaju izrazito nepovoljnu obrazovnu strukturu, pogotovo ako se uzme u obzir iznimna važnost i značenje obrazovanja kao pokretača rasta i razvoja. Bez znatnije izmjene obrazovne strukture stanovništva, teško se može računati na uspjeh razvojnih strategija i planova.

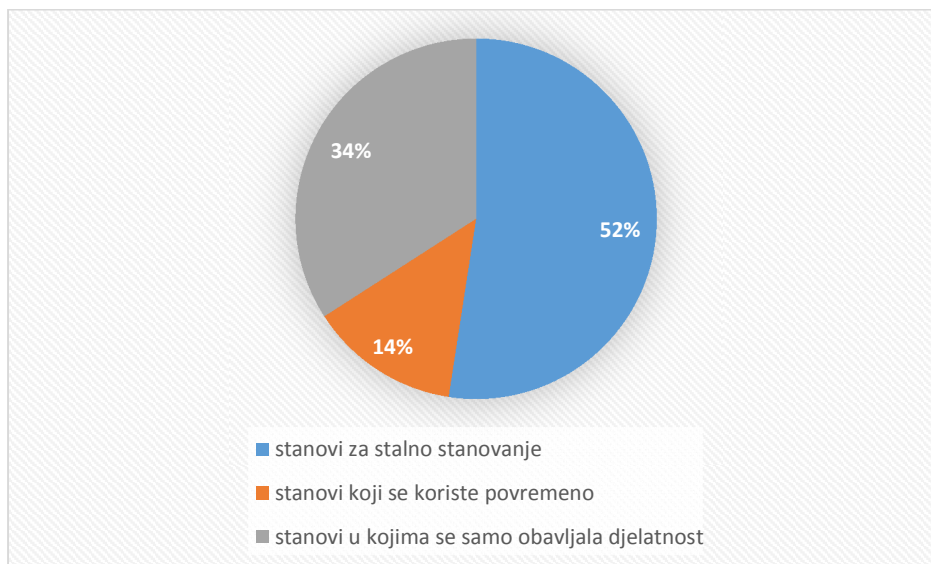
Informatička pismenost

Analizirajući informatičku pismenost stanovništva na području Općine Tučepi, uočava se da se 50,03% stanovništva iznad 10 godina ne zna koristiti obradom teksta, 76,29% stanovništva ne zna tablične izračune, 43,42% se ne zna koristiti elektroničkom poštom, a 39,94% stanovnika se ne zna koristiti internetom.

Stanovanje

Na području Općine Tučepi nalazi se 1.527 stanova, od toga ih se 787 (52%) koristi za stalno stanovanje, 202 stana (14%) se koriste povremeno, i to pretežno za odmor i rekreaciju, au 512 stanova (34%) samo se obavljala djelatnost, uglavnom iznajmljivanja turistima.

Grafikon 8. Stanovi na području općine Tučepi

- Promatrajući kretanje stanovništva od popisa 1981. godine, na području Općine Tučepi evidentan je rast broja stanovnika za cca 16% (299 stanovnika)
- Nepovoljni pokazatelji u dobnoj strukturi stanovništva
- Mirovina glavni izvor sredstava za život za više od 17,92% stanovnika
- 30,66% stanovnika ne prima nikakve prihode
- Najveći udio u obrazovnoj strukturi zauzima kategorija stanovnika sa završenom srednjom školom (57,97%), dok kategorije stanovništva koje su završile više i visoko školsko obrazovanje zauzimaju udio od 15,38%, što je nešto niže od županijskog (18%) i državnog udjela (16,39%)
- 1.527 stanova, od toga se 52% stanova koristi za stalno stanovanje

1.4. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Društvena infrastruktura, kao skupina središnjih uslužnih funkcija, najuže je povezana s razvitkom i razmještajem svojih korisnika, tj. stanovništvom, a njenim razvojem postiže se viši i bolji standard i kvaliteta života.

1.4.1. Stanje obrazovanja, kulture i civilnog društva

Na području Općine Tučepi u predškolskom odgoju djeluje 1 vrtić („Grdelin“), u kojem je u pedagoškoj godini 2014/15. bilo 43 polaznika. Ovaj dječji vrtić djeluje u sklopu Javne ustanove Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“ – Makarska.

Osnovna škola „Tučepi“ je u školskoj godini 2014/15. upisala 156 polaznika.

Učenici s područja Općine polaze u srednje škole u Makarskoj, Omišui Splitu pa je znatan dio učenika vezan za prijevoz, što povećava troškove školovanja.

Kulturne aktivnosti na području Općine Tučepi zasnivaju se na interpretaciji tradicionalnih obilježja življenja, narodnim običajima, sociologiji svakodnevnog života i komuniciranja, narodnoj nošnji, folklornoj glazbi i napjevima, tradicionalnim alatima i pomagalicama te materijalnim ostacima pisane baštine, koji su na ovom području prisutni. Također su značajne udruge građana i klubovi u oblasti kulture, kojih na području općine Tučepi ima 3. Kulturne udruge promiču zavičajnu tradiciju, glazbu, običaje, očuvanje kulturne baštine i sl.

Sport i sportske aktivnosti - na području Općine Tučepi, prema podacima registra udruga, aktivne su 3 sportske udruge i kluba, što pokazuje zainteresiranost za sportske aktivnosti.

Prema broju udruga građana, koji iznosi 7 na području Općine, moglo bi se zaključiti kako je civilno društvo razvijeno. Međutim, najveći broj članova udruga motiviraju razni hobiji, sport i rekreacija, dok udruge koje se bave gospodarstvom, zaštitom prirode i okoliša i drugim pitanjima od javnog interesa nema.

Na održanim radionicama posebno je istaknut problem nedostatka prostora za kulturno, sportsko i školsko djelovanje te deficit osposobljenih kadrova za vođenje kulturnih, školskih i sportskih programa.

1.4.2. Javne službe

Primarna zdravstvena služba organizirana je kroz ordinaciju opće medicine, jednu stomatološku ordinaciju i jednu ljekarnu.

Socijalna zaštita organizirana je preko Centra za socijalnu skrb Makarska.

Poštanski promet osigurava JP Hrvatske pošte preko jednog poštanskog ureda.

Telekomunikacijske usluge u fiksnoj telefoniji zadovoljavaju, a javne telefonske usluge osigurane su preko 6 javnih telefonskih govornica. Zadovoljavajuća je i pokrivenost mobilnim elektroničkim telekomunikacijama i brzim internetom.

Emitiranje radio televizijskog signala, pružanje radiodifuzijskih usluga vrši javna televizija HRT i privatne TV i radijske kuće sustavom odašiljača te putem interneta. Uvedeni digitalni TV signal može se u cjelini ocijeniti kao zadovoljavajući.

Zaštita od požara osigurana je kroz Dobrovoljno vatrogasno društvo „Tučepi“, koje broji 45 aktivnih članova.

Komunalne djelatnosti i pružanje komunalnih usluga, kojima se zadovoljavaju neposredne potrebe stanovništva, spadaju u temeljne nadležnosti općina. Pružanje komunalnih usluga osigurano je prekotrgovačkog društva „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti, koje je u 2014. godini imalo 18 zaposlenih.

Električnom mrežom područje je pokriveno 100%, a isto tako i javnom rasvjetom. Usluge opskrbe električnom energijom osigurane su preko nacionalnog distributera HEP-a.

1.4.3. Urbana oprema i javni prostori

Prema dostupnim izvorima i poznavanju stanja na prostoru Općine Tučepi, može se dati ocjena o relativno dobrom urbanom opremanju naselja. Istovremeno, uočava se nedostatak javnih prostora nužan za razne društvene aktivnosti i podizanje standarda stanovanja.

- Relativno razvijena društvena infrastruktura
- Nedostatak prostora za kulturno, športsko i školsko djelovanje
- Deficit osposobljenih kadrova za vođenje kulturnih, školskih i športskih programa
- Dobro organizirane javne službe
- Relativno dobra urbana opremljenost naselja Tučepi

1.4.4. Institucionalni razvojni okvir

Na razvojno upravljanje, oblikovanje i provedbu javnih politika, formuliranje strategija te njihovu implementaciju, pored ostalih faktora (ekonomskih, prostornih, demografskih, socioloških, političkih i dr.), veliki značaj imaju institucije.

Na području Općine Tučepi djeluju institucije državne, županijske i lokalne razine.

Institucije državne razine djeluju preko Ureda državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, koji ima svoju ispostavu u Makarskoj, a ustrojena je unutar mreže državnih ureda s osnovnim zadatkom obavljanja upravnih poslova u prvom stupnju.

Što se tiče uloge državne uprave u pravcu pomoći u osmišljavanju razvoja, može se ocijeniti daje njihova uloga prvenstveno pasivna, a pristup birokratski.

Institucije županijske razine, sukladno svom djelokrugu rada, na razvoj područja Općine Tučepi imaju poseban utjecaj, i tou sferama obrazovanja, zdravstva gospodarstva, prostornog uređenja te razvoja prometa i infrastrukture. Svoje djelovanje ostvaruju putem Župana, Županijske skupštine, ustrojenih upravnih odjela⁶ i ustanova. Od ustanova se posebno mogu istaći Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje, i to u području koordiniranja prostornog uređenja, te Javna ustanova za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije RERA S.D. (regionalna razvojna agencija) na polju koordiniranja i provedbe programa i projekata iz područja regionalnog razvoja za jedinice područne (regionalne) samouprave.

Od javnih poduzeća i regulatornih agencija, čija djelatnostima znatan utjecaj na život i rad ovog područja, najvažnije su: Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske ceste, Županijske ceste, Hrvatske Šume, a posebno Hrvatske vode i Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR). Navedene institucije su organizirane i uhodane, međutim ustrojene su hijerarhijski po vertikali i znatno su birokratizirane, tako da su horizontalne veze jedinice lokalne samouprave sa njima, odnosno njihovim podružnicama, često složene i slabo operativne⁷.

Institucija lokalne razine, odnosno jedinica lokalne samouprave - Općina Tučepi, ključnaje institucija razvojnog upravljanja. Ključna uloga jedinica lokalne samouprave definirana je Ustavom, koji je odredio da se radi o institucijama koje neposredno ostvaruju potrebe građana. Premda im nije dodijeljena uloga gospodarskog razvoja, karakter lokalnih vlasti, njihova blizina građanima te najveća zainteresiranost za razvoj područja čini ih politički odgovornima uočavati probleme

---

⁶ Upravni odjel za gospodarstvo, EU fondove i poljoprivredu, Upravni odjel za turizam i pomorstvo, Upravni odjel za društvene djelatnosti, Upravni odjel za financije, Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša i Upravni odjel zajedničkih poslova.

⁷ Današnje JLS-e se više pojavljuju kao inicijatori, odnosno pokretači rješavanja pitanja od interesa za svoje stanovništvo te se često nalaze u poziciji da se obraćaju molbama i zahtjevima pojedinim državnim tijelima i agencijama. Krajnje je neprimjereno da neposredno izabrani čelnici JLS, koji imaju demokratski legitimitet i na koje je prenesen dio suvereniteta građana, „moljakaju“ administrativno osoblje (činovnike). Ovim se umanjuje rezultat demokratske legitimacije.

područja, odrediti prioritete, koncipirati razvojne planove i programe, iznalaziti načine rješavanja problema te poticati sva druga tijela, od županije do države, da rješavaju probleme područja i predlažu optimalna rješenja. U zadanom okruženju i sa danim instrumentima trebaju raspolagati na najučinkovitiji način.

Upravljačka struktura sadrži tri osnovne komponente: političko-izvršnu (načelnici općinskoviće), upravna tijela i mjesnu samoupravu. Za obavljanje javnih usluga lokalna samouprava osniva trgovačka društva. U Općini Tučepi zaposleno je ukupno pet djelatnika, dvoje profesionalnih dužnosnika i tri djelatnika u općinskoj upravi. Pored zadovoljavajuće kvalifikacijske strukture lokalne uprave, evidentan je nedovoljno razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekata. Od ostalih institucionalnih aspekata značajnih za razvoj, odnosno realizaciju zahvata na području Općine, od izuzetnog je značaja stanje i mogućnost uređivanja imovinsko-pravnih odnosa. Konkretno se odnosi na stanje podataka o vlasništvu, odnosno stanje zemljišnih knjiga i katastarskih operata. Podaci o vlasništvu za područje Općine Tučepi vode se u Zemljišno-knjižnom odjelu Općinskog suda u Splitu, Stalna služba u Makarskoj, dok se katastarske evidencije vode u Područnom uredu za katastar Split, Ispostava Makarska. *Stanje evidencije imovinsko-pravnih odnosa u zemljišnim knjigama i katastru zemljišta je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.).*

Provedbom mjera i aktivnosti prostornog uređenja na državnoj, županijskoj lokalnoj razini, uspostavljen je sustav prostornih planova, počevši od prostornog plana županije, preko prostornih planova gradova i općina do urbanističkih planova uređenja, što je rezultiralo time da je cijelo područje Općine Tučepi pokriveno dokumentima prostornog uređenja, koji se prema potrebama mijenjaju i dopunjuju. *Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja i postojanje uhodanog sustava prostornog uređenja ima povoljnu utjecaj na nove zahvate u prostoru, odnosno korištenje, uređenje i zaštitu prostora.*

Za Općinu Tučepi utvrđena je granica pomorskog dobra i ista je evidentirana u zemljišnoj knjizi i katastarskim operatima.

- Pored zadovoljavajuće kvalifikacijske strukture lokalne uprave, evidentan je nedovoljno razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekata
- Stanje evidencije imovinsko-pravnih odnosa, zemljišnih knjiga i katastra zemljišta je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.)
- Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja i postojanje uhodanog sustava prostornog uređenja; granica pomorskog dobra evidentirana je u zemljišnoj knjizi i katastarskim operatima.

2. SWOT ANALIZA

Na temelju ocjene stanja iz 1. Poglavlja, gdje su definirane razvojne potrebe i potencijali područja, te održanih radionica sa predstavnicima civilnog, gospodarskog i javnog sektora, u SWOT analizi daje se ocjena snaga i slabosti te prilika i prijetnji važnih za razvoj područja Općine Tučepi.

Snage, slabosti, prilike i prijetnje područja općine Tučepi

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Očuvana kulturno-povijesna i tradicijska baština s velikim brojem zaselaka, koja su zadržala izvorna obilježja tipičnog dalmatinsko-zagorskog sela (specifična arhitektura pojedinih naselja), raznolikost krajolika na geografskom prostoru te postojanje tradicionalnih manifestacija, običaja i vještina predstavljaju komparativnu prednost za razvoj specifičnih oblika turizma (ruralnog, zdravstvenog, planinskog, eko turizma i sl.). • Pokrivenost područja prometnom infrastrukturom, telekomunikacijama, elektroopskrbnom (100%) i vodovodnom (100%) mrežom te organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada (100%) znatno podiže životni standard stanovništva. • Prevladavajući je oblik malih poduzeća, koja postaju glavni generator razvoja i zapošljavanja. • Turistički kapaciteti na obali ostvaruju zavidan broj noćenja (624.016 ostvarenih noćenja u 2015. godini). • Glavni dio agrarne strukture čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (53 upisanih OPG-a), koja posjeduju približno 80% zemljišta te čine osnovu za razvijanje seoskog turizma, ali i drugih posebnih oblika turizma vezanih za ruralni prostor, te osnovu za razvoj dodatne ponude rivijernom turizmu. • Na području Općine Tučepi prisutna je tradicija i u poljoprivrednoj proizvodnji te ribarstvu (uljarska zadruge Tučepi broji 180 zadrugara / 13 ribarica), a sve je više znanja i iskustva u proizvodnji ulja i usmjerenosti na kvalitetu, a ne kvantitetu. • Postojanje ustanove predškolskog odgoja i osnovne škole, ustanove primarne zdravstvene zaštite te brojnih kulturnih i športskih udruga, čine životne prilike na području Općine Tučepi prihvatljivima i poželjnima. • Javne službe poštanskog prometa, telekomunikacija, emitiranje RTV signala, osiguranje javne rasvjete, brzi internet, zaštita od požara, obavljanje komunalnih 	<ul style="list-style-type: none"> • Opći problemi komunalnog uređenja (zastarjela ili nedostatna infrastruktura, nedovršena kanalizacijska mreža bez centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. • Problem parkiranja, posebice u ljetnoj sezoni. • Neučinkovit sustav osiguranja prostora za javne i zajedničke namjene, odnosno osiguranja prostora od javnog interesa. • Stanje društvene infrastrukture; nedostatak prostora za kulturno, školsko i športsko djelovanje. • Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje. • Sezonske oscilacije u zapošljavanju. • Nedostatak tematske turističke ponude, tematskih i poučnih staza, interakcije poljoprivredne proizvodnje i tradicijske gastronomije. Isto tako, nedostatak tematske ponude seoskih domaćinstava i planskog pristupa uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava u svrhu prepoznatljive autohtone ponude. • Deficit osposobljenih kadrova za vođenje kulturnih, školskih i sportskih programa. • Obiteljski smještaj, koji čini 70% smještaja, nije sustavno organiziran. • Nesrazmjernost ponude hotelskog smještaja i ponude destinacije. • Pored zadovoljavajuće kvalifikacijske strukture lokalne uprave, nedovoljno je razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekata (nedostaju kapaciteti) za EU i druge fondove. • Nedostatna educiranost za pripremu i provedbu EU projekata.

<p>djelatnosti - posljednjeg desetljeća poboljšalo je životne uvjete na području Općine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja, strateškim dokumentima vodnog gospodarstva i šumarstva, postojanje ugodnog sustava prostornog uređenja te utvrđena i evidentirana granica pomorskog dobra povoljno utječe na zahvate u prostoru, odnosno korištenje, uređenje i zaštitu prostora te olakšavaju postupak dodjele koncesija i izdavanja koncesijskih odobrenja na pomorskom dobru. 	
---	--

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Položaj na Jadransko – jonskom prostornom koridoru pruža području povoljne lokacijske prednosti • Povoljne klimatske prilike; izrazito mediteranska klima s dugim toplim ljetima i blagim vlažnim zimama • More predstavlja najvažniji prirodni potencijal područja, i to kao osnova za razvoj turizma i rekreacije te kao izvor hrane • Kilometrima duga bijela, šljunčana plaža okružena gustom borovom šumom • Nezagađeno tlo pogodno za ekološku proizvodnju • Sjedinjenost različitih, ali impresivnih elemenata i oblika na uskom području pruža izuzetnu prirodnu osnovu za razvoj turizma, specifične poljoprivredne proizvodnje (u obiteljskim gospodarstvima) vezane uz zdravu hranu, maslinarstvo te ribarstvo. • Jedinstvena područja prirodne baštine, posebice Park prirode Biokovo, te pripadajuća flora i fauna. • Izuzetno bogatstvo kulturno-povijesnog naslijeđa te brojna zaštićena kulturna dobra. • Novi motivi dolaska turista, zainteresiranost za kulturne i prirodne znamenitosti, selektivne oblike turizma, sportske i rekreativne aktivnosti u prirodi, posebno ruralni turizam. • Sve veća potražnja (domaći potrošači, turisti i strano tržište) za lokalnim poljoprivrednim proizvodima i ekološkim proizvodima. • Raspoloživost instrumenata i fondova EU te mogućnosti korištenja potpora iz nacionalnih izvora. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neriješeno gospodarenje otpadom na županijskoj razini, nepostojanje regionalnog centra za gospodarenje otpadom, nepostojanje reciklažnog dvorišta te neorganizirana primarna selekcija otpada. • Stanje evidencije imovinsko-pravnih odnosa, zemljišnih knjiga i katastra zemljišta, je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.). • Sezonsko zapošljavanje i rad na određeno vrijeme rezultiraju povećanom socijalnom nesigurnošću u društvu, posebno kada je riječ o mladoj generaciji • Nizak stupanj udjela i odljev stručnog visokoobrazovanog stanovništva može predstavljati ograničavajući čimbenik razvoja.

3. VIZIJA RAZVOJA I STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE TUČEPI ZA RAZDOBLJE 2016.-2020.

U kontekstu ove Strategije razvoja Općine Tučepi, vizija je sažeti prikaz idealnog stanja - buduće konkurentske pozicije Općine, koja se želi ostvariti do kraja razdoblja obuhvaćenog strateškim planiranjem, odnosno vizija predstavlja zajedničku perspektivu lokalnih dionika - stanovnika Općine, o tome kakvu zajednicu namjeravaju izgraditi u dolazećem razdoblju. Ista izjava uključuje ključne vrijednosti i koncepte koji se putem vizije nastoje promovirati. Pri tome je osnovno polazište kako vizija treba biti ambiciozna, ali i realistična, te biti u skladu s jedinstvenim konkurentskim prednostima koje je Općina već razvila ili tek može razviti.

Vizija razvoja Općine Tučepi do 2020. godine je slijedeća:

U 2020. godini Općina Tučepi sredina je
ugodnog življenja, sa visokim društvenim i
ekološkim standardom te konkurentnim
gospodarstvom

Kao konkretizacija vizijedefinirana su 3 (tri) strateška cilja Općine Tučepi za razdoblje 2016. – 2020. godine:

Konkurentno gospodarstvo

Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša

Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života

Opisani strateških ciljevi Općine Tučepi za razdoblje 2016.-2020. godine ostvarivat će se prioritetima koji logično proizlaze iz vizije i svakog pojedinačnog strateškog cilja, dok će se svaki od prioriteta ostvariti skupom pripadajućih razvojnih mjera.

4. PRIORITETI I MJERE PLANA UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE TUČEPI

Za svaki od strateških ciljeva određeni su razvojni prioriteti. Prioriteti određuju koje će se i na koji način SWOT analizom utvrđene snage i prilike iskoristiti, odnosno kako će se slabosti minimalizirati. Pri identifikiranju i definiranju prioriteta nastojalo se voditi računa o sljedećem:

- ograničenosti resursa na razini Općine,
- prioritetima bližeg općinskog okruženja koje je definirala Lokalna akcijska grupa (LAG) „Adrion“, kojoj pripada Općina Tučepi,
- vanjskim prijetnjama i prilikama definiranim u SWOT analizi,
- širim županijskim i nacionalnim strateškim prioritetima,
- ključnim strateškim smjernicama Europske unije za razdoblje do 2020. Godine.

U donjem prikazu vidljiva je logika intervencije Strateškog razvojnog programa Općine Tučepi (vizija-ciljevi-prioriteti-mjere).

VIZIJA	CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
U 2020. godini Općina Tučepi sredina je ugodnog življenja, sa visokim društvenim i ekološkim standardom te konkurentnim gospodarstvom	Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo	Prioritet 1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda
			Mjera 1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture
		Prioritet 1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja	Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje
			Mjera 1.2.2. Razvoj ruralnog turizma
	Cilj 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	Prioritet 2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	Mjera 2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa
			Mjera 2.1.2. Poboljšanje prometa u mirovanju
			Mjera 2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje
			Mjera 2.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
			Mjera 2.1.5. Poboljšanje uvjeta pogrebnih usluga
		Prioritet 2.2. Poboljšanje energetskog sustava i korištenja obnovljivih izvora	Mjera 2.2.1. Poboljšanje javne rasvjete
			Mjera 2.2.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti
		Prioritet 2.3. Zaštita prirode i okoliša	Mjera 2.3.1. Razvoj sustava zaštite i spašavanja
	Mjera 2.3.2. Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti		
	Cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	Prioritet 3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	Mjera 3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama
			Mjera 3.1.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama
			Mjera 3.1.3. Poboljšanje uvjeta za razvoj športske kulture
		Prioritet 3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine	Mjera 3.2.1. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine
			Mjera 3.2.2. Poboljšanje uvjeta za rad kulturnih institucija i organizacija
Prioritet 3.3. Poboljšanje kvalitete upravljanja		Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje upravljanja uređenim građevinskim zemljištem	
	Mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru		

Navedeni prioriteti ostvarit će se provedbom skupa mjera za svaki od prioriteta. Mjere su operacionalizirane potencijalnim aktivnostima, koje bi trebalo provesti u svrhu ostvarivanja svake mjere.

Prioritet 1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja

Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda	
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada programa za produženje turističke sezone - Potpora projektima razvoja selektivnih oblika turizma - Izgradnja sportsko-rekreacijskih zona
Nositelj mjere	Općina Tučepi, TZO Tučepi, poduzetnici
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje prosječnog broja dana boravka turista - Porast broja novih tvrtki i poduzetnika u ovom sektoru - Povećanje broja publikacija (vodiča) i ostalih promotivnih sadržaja - Veća uključenost lokalnog stanovništva u raznovrsne turističke programe
Okvirna financijska sredstva	600.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MINT, MZOS), privatni investitori.

Mjera 1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture	
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Uređenje obalnog područja i obalne šetnice - Uređenje poljskih putova i tematskih staza - Povezivanje sakralnih objekata – crkava u tematsku cjelinu - Uređenje plaža
Nositelj mjere	Općina Tučepi, TZO Tučepi
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> - Uređeno obalno područje - Uređeni (prošireni i poravnati) postojeći poljski putovi - Probijene i uređene nove dionice poljskih putova do poljoprivrednih površina, izvorišta vode i drugih atrakcija - Novi turistički proizvodi u sklopu destinacije Tučepi - Obnova sakralnih objekata i popratnog okolišas uređenjem pješačkih i biciklističkih staza - Uređene plaže - Povećan broj noćenja i dolazaka turista
Okvirna financijska sredstva	99.472.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MINT, MINK)

Prioritet 1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja

Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje	
Aktivnosti	- Izgradnja uljare sa punionicom
Nositelj mjere	Općina Tučepi, poduzetnici
Očekivani rezultati	- Izgrađena uljara sa punionicom - Povećana proizvodnja maslinovog ulja - Povećan broj radnih mjesta
Okvirna financijska sredstva	2.700.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun

Mjera 1.2.2. Razvoj ruralnog turizma	
Aktivnosti	- Revitalizacija pastirskog sela „Mali Vrv“ - Obnova etno-eko sela Mravičići - Revitalizacija kulturnog dobra Bušelića kule - Obnova tradicionalnih obrta
Nositelj mjere	Općina Tučepi, Park prirode Biokovo, TZO Tučepi
Očekivani rezultati	- Revitalizirana i obnovljena pastirska, etno-eko sela i zaseoci - Obnovljeno i revitalizirano kulturnog dobra Bušelića kula u cilju turističke prezentacije - Obnovljeni tradicijski obrti - Novi turistički proizvodi u sklopu destinacije Tučepi - Povećan broj noćenja i dolazaka turista
Okvirna financijska sredstva	7.944.399,00 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MINT, MINP).

Prioritet 2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture

Mjera 2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa	
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Gradnja pristupne ceste za komunalno servisnu zonu sa komunalnom infrastrukturom - Izgradnja sabirne sjeverne prometnice ugostiteljsko turističke zone T1 (zone hotela „Jadran“) na zapadnom dijelu naselja - Rekonstrukcija nerazvrstane ceste kao šumske prometnice Punikuća-Ravnice
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Izgrađene i rekonstruirane nerazvrstane i šumske prometnice
Okvirna financijska sredstva	8.797.637,5 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun

Mjera 2.1.2. Poboljšanje prometa u mirovanju	
Aktivnosti	-Izgradnja otvorenih parkirališta i javnih garaža
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> - Izgrađena garaža - Izgrađena parkirališta - Smanjenje prometnih gužvi izazvanih nedostatkom parkirališnog prostora (manji broj vozila izvan parkinga)
Okvirna financijska sredstva	20.000.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	Općinski, županijski i državni proračun

Mjera 2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje	
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izgradnja pročistača otpadnih voda - Izgradnja vodospreme Podpeč i priključnih cjevovoda - Vodoopskrba tučepskih zaselaka sa spojem na regionalni cjevovod
Nositelj mjere	Općina Tučepi, „Vodovod“ d.o.o. Makarska / „Hrvatske vode“
Očekivani rezultati	<ul style="list-style-type: none"> - Očuvanje čistoće obalnog mora - Povećanje konkurentnosti turističke destinacije - Podizanje kvalitete vodoopskrbe
Okvirna financijska sredstva	50.328.086,5 kn
Mogući izvori financiranja	EFRR, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun

Mjera 2.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	
Aktivnosti	- Izgradnja reciklažnog dvorišta u sklopu komunalno servisne zone sa sortirnicom
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	- Izgrađeno reciklažno dvorište - Sortiranje otpada po vrsti - Smanjenje količine miješanog komunalnog otpada
Okvirna financijska sredstva	3.600.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun, FZOEU

Mjera 2.1.5. Poboljšanje uvjeta pogrebnih usluga	
Aktivnosti	- Izgradnja mrtvačnice
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	- Izgrađena mrtvačnica / povećanje razine grobljanskih usluga
Okvirna financijska sredstva	20.000.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun

Prioritet 2.2. Poboljšanje energetske sustava i korištenja obnovljivih izvora

Mjera 2.2.1 Poboljšanje javne rasvjete	
Aktivnosti	- Energetska učinkovitost u sustavu javne rasvjete uz obalnu šetnicu
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	- Manja potrošnja električne energije za javnu rasvjetu i manji troškovi održavanja - Smanjenje svjetlosnog onečišćenja
Okvirna financijska sredstva	1.500.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	Općinski proračun, županijski proračun, državni proračun, FZOEU

Mjera 2.2.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti	
Aktivnosti	- Korištenje obnovljivih izvora energije
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije na području Općine Tučepi
Okvirna financijska sredstva	
Mogući izvori financiranja	Općinski proračun, županijski proračun, državni proračun, FZOEU

Prioritet 2.3. Zaštita prirode i okoliša

Mjera 2.3.1. Razvoj sustava zaštite i spašavanja	
Aktivnosti	- Izgradnja vatrogasnog doma u komunalno-servisnoj zoni
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Izgrađen vatrogasni dom
Okvirna financijska sredstva	7.000.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	Općinski proračun, županijski proračun, državni proračun, Program ruralnog razvoja

Mjera 2.3.2. Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti	
Aktivnosti	- Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Bolja zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti
Okvirna financijska sredstva	
Mogući izvori financiranja	Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun, FZOEU, MZOIP

Prioritet 3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika

Mjera 3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama	
Aktivnosti	- Uspostava Internet free zone - Rekonstrukcija, dogradnja i nadogradnja osnovne škole i izgradnja školske sportske dvorane
Nositelj mjere	Općina Tučepi, Splitsko-dalmatinska županija, MZOS
Očekivani rezultati	- Poboljšanje uvjeta za učenje i sportske aktivnosti - Rad osnovne škole u jednoj smjeni, bolji uvjeti za izvanškolske aktivnosti
Okvirna financijska sredstva	35.100.000,00 kn
Mogući izvori financiranja	ESF, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MZOS)

Mjera 3.1.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama	
Aktivnosti	- Obnova vrtića
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama
Okvirna financijska sredstva	
Mogući izvori financiranja	ESF, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MZOS), FZOEU

Mjera 3.1.3. Poboljšanje uvjeta za razvoj športske kulture	
Aktivnosti	- Obnova i gradnja sportskih igrališta i prostora za rekreaciju
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Povećanje sportskih aktivnosti
Okvirna financijska sredstva	
Mogući izvori financiranja	ESF, Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MZOS)

Prioritet 3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine

Mjera 3.2.1. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine	
Aktivnosti	- Izgradnja i uređenje mjesnog trga sa crkvom i drugim kulturnim sadržajima - Očuvanje i obnova kulturne baštine
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	- Obnova i revitalizacija kulturnog dobra ljetnikovac Ivanišević s uređenjem muzeja i drugih kulturnih sadržaja te izgradnja crkve s uređenjem trga
Okvirna financijska sredstva	500.000,00
Mogući izvori financiranja	Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MK)

Mjera 3.2.2. Poboljšanje uvjeta za rad kulturnih institucija i organizacija	
Aktivnosti	- Razvoj sadržaja i uređenje domova kulture - Izgradnja čitaonice i knjižnice
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Poboljšanje uvjeta za rad kulturnih institucija i organizacija
Okvirna financijska sredstva	

Mogući izvori financiranja	Program ruralnog razvoja, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MK)
----------------------------	---

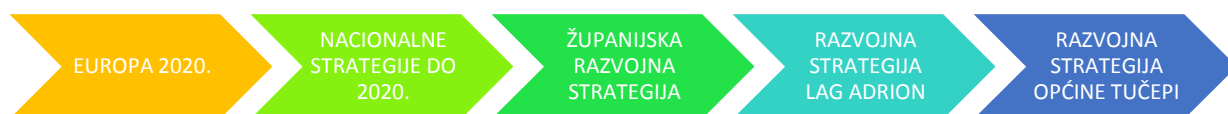
Prioritet 3.3. Pобољшanje kvalitete upravljanja

Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje upravljanja uređenim građevinskim zemljištem	
Aktivnosti	- Nova katastarska izmjera
Nositelj mjere	Općina Tučepi, Državna geodetska uprava
Očekivani rezultati	<i>Poboљšano sustavno gospodarenje prostorom, vođenje zemljišne politike i provedba dokumenata prostornog uređenja.</i>
Okvirna financijska sredstva:	6.000,000,00 kn
Mogući izvori financiranja:	Općinski proračun, privatni vlasnici zemljišta

Mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru	
Aktivnosti	- Edukacije
Nositelj mjere	Općina Tučepi
Očekivani rezultati	Ojačani ljudski potencijali u javnom sektoru
Okvirna financijska sredstva	
Mogući izvori financiranja	ESF, Općinski proračun, županijski proračun, državni proračun.

5. USKLAĐENOST S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Pri izradi Strateškog razvojnog programa Općine Tučepi vodilo se računa o povezanosti i usklađenosti s konkretnim strateškim i programskim dokumentima hijerarhijski viših razina.

Općina Tučepi članica je Lokalne akcijske grupe „Adrion“. Područje LAG-a sastoji se od 19 jedinica lokalne samouprave s područja Splitsko-dalmatinske županije, koje su prepoznale važnost i svrhu strateškog udruživanja u kontekstu lokalnog održivog razvoja. Razvojna strategija Lokalne akcijske grupe „Adrion“ za razdoblje 2016.-2020. identificirala je sljedeće strateške ciljeve:

- Strateški cilj 1 - Osiguravanje preduvjeta za suradnju ključnih sektora (poljoprivreda, turizam, trgovina)
- Strateški cilj 2 - Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje
- Strateški cilj 3 - Poboljšanje kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda

Unutar strateških ciljeva Lokalne akcijske grupe „Adrion“ definirani su prioriteti, mjere i pripadajuće aktivnosti.

Jednako tako, kod kreiranja Strategije razvoja općine Tučepi, u obzir su uzeti ciljevi, prioriteti i mjere *Razvojne strategije Splitsko – dalmatinske županije za razdoblje od 2011. do 2013. godine.*

Županijska razvojna strategija *Splitsko – dalmatinske županije za razdoblje od 2011. do 2013. Godine* utvrdila je 5 (pet) ključnih strateških ciljeva:

- Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo
- Strateški cilj 2: Razvoj infrastrukture
- Strateški cilj 3: Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života
- Strateški cilj 4: Unaprjeđenje upravljanja razvojem
- Strateški cilj 5: Jačanje prepoznatljivosti županije

Metodološki slično, ovi strateški ciljevi Splitsko-dalmatinske županije provode se prioritetima i povezanim mjerama.

Od nacionalnih strateških i programskih dokumenata u obzir su primarno uzeti sljedeći:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2013. godine - nalaže da se lokalni sudionici razvojnog procesa stave u središte razvoja njihovih područja, budući mnogo jasnije razumiju teškoće s kojima se susreću te se tijekom provedbe tog procesa trebaju osposobiti za rješavanje razvojnih izazova svojih područja. U procesu izrade Strategije razvoja općine Tučepi uzeti su u obzir ciljevi postavljeni Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske, posebno oni koji se odnose na Jadransku Hrvatsku, kao NUTS 2 regiju, kojoj općina Tučepi pripada.
- Nacionalni strateški referentni okvir 2013. - daje okvir za korištenje instrumenata Kohezijske politike Europske unije nakon pristupanja.
- Strategija razvoja poduzetništva 2013. – 2020. – definira 5 (pet) strateških ciljeva za razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj.
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine – postavlja novu razvojnu viziju hrvatskog turizma i strateških ciljeva te zadataka koji se žele ostvariti do 2020. godine
- Strategija razvoja nautičkog turizma za razdoblje 2009. – 2019. godine - sadrži viziju i strateške ciljeve daljnjeg razvoja nautičkog turizma u skladu s principima održivog razvoja, te nastavno Akcijski plan za provedbu Strategije u kojem su razrađene mjere, aktivnosti, nositelji i rokovi provedbe Strategije u razdoblju 2009.-2019.
- Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine – određuje strateške ciljeve za 4 (četiri) ključna područja u sferi razvoja civilnoga društva, koje Republika Hrvatska želi postići u petogodišnjom razdoblju.

Strategija razvoja općine Tučepi predstavlja jedan od osnovnih temelja za učinkovito korištenje fondova i programa Europske unije za financijsko razdoblje 2014.-2020., a poglavito:

- Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj,
- Programa Unije, kao što su Erasmus+ ili Europa za građane.

Stoga je kod definiranja strateških ciljeva i prioriteta Općine Tučepi za razdoblje 2016. – 2020. godine uzet u obzir i krovni strateški dokument Europske unije - *Europa 2020*. (desetogodišnja strategija rasta Europske unije).

U nastavku je dat prikaz usklađenosti strateških ciljeva i prioriteta Općine Tučepi s prioritetima i ciljevima strategijaviših razina.

Tablica 6. Usklađenost Strateških ciljeva sa ciljevima i prioritetima višeg reda

Strateški cilj 1. Konkurentno gospodarstvo					
Prioriteti		LRS LAG Adrion	ŽRS 2011-2013.	Nacionalne strategije	Operativni programi, financiranje
1.1.	Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	Cilj 1. Osiguravanje preduvjeta za suradnju ključnih sektora (poljoprivreda, turizam, trgovina)	Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo	Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013. – 2020. - Cilj 3: Promocija poduzetništva, Cilj 5: Poboljšano poslovno okruženje Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine - Načelo 4: Više od sunca i mora, Načelo 5: Turizam na cijelom prostoru, Načelo 6: Autentičnost i kreativnost	Ministarstvo turizma, MRRFEU, MINPO Europski fond za regionalni razvoj
1.2.	Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja	Cilj 2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje			Europski fond za ruralni razvoj, MINPO, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma
Strateški cilj 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša					
2.1.	Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	Cilj 3. Poboljšanje kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda	Cilj 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	Strategija prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine - Cilj 6: Unaprjeđenje prometnog sustava u smislu organizacije i operativnog ustrojstva, a s ciljem osiguranja efikasnosti i održivosti samog sustava Strategija upravljanja vodama - Cilj 1: osigurati dovoljno kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva; Cilj 2:	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Europski fond za regionalni razvoj

				osigurati potrebnu količinu vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene	
2.2.	Poboljšanje energetskeg sustava i korištenja obnovljivih izvora			Strategija razvoja energetske učinkovitosti RH - Prioritet P.4: Program „Energetski učinkovita javna rasvjeta“ Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. - Prioritet 1: Poticanje korištenja OIE u proizvodnji električne energije, Prioritet 2: Poticanje proizvodnje toplinske/rashladne energije iz OIE, Prioritet 4: Poticanje korištenja OIE kod fizičkih osoba, Prioritet 13: Djelovanje na lokalnoj razini	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski fond za reg. razvoj
2.3.	Zaštita prirode i okoliša			Strategija gospodarenja otpadom RH - Prioritet 6: povećavanje odvojenog skupljanja otpada Prioritet 7: sanacija postojećih odlagališta Prioritet 10: povećavanje udjela kontroliranog	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond

				skupljanja i zbrinjavanja otpada	
Strateški cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života					
3.1.	Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	Cilj 3. Poboljšanje kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda	Cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. - Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - dio "Rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje", Cilj 7. Osigurati optimalne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova Nacionalna strategija razvoja zdravstva - Prioritet 5: Poticanje kvalitete u zdravstvenoj zaštiti, Prioritet 8: Suradnja s drugim resorima i društvom u cjelini	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, Ministarstvo zdravlja, Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond
3.2.	Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine			Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH 2011.– 2015., Cilj 1. Povećati efikasnost	Ministarstvo turizma, Ministarstvo kulture, MRRFEU.

				i uspješnost politike zaštite i očuvanja kulturne baštine radi njezina održivog korištenja	
3.3.	Poboljšanje kvalitete upravljanja			Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - dio "Cjeloživotno učenje": Cilj 1: Izgraditi sustav za identificiranje, poticanje i razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje	Europski socijalni fond

6. FINANCIRANJE I PROVEDBA STRATEGIJE

6.1 Financijski okvir

Financijski okvir odabranih projekata dobiven je preliminarnom kalkulacijom za pojedine radnje i aktivnosti potrebne za realizaciju projekata, koji obuhvaćaju izradu potrebne dokumentacije, planova, studija, projekata, uređenje zemljišta te samu izgradnju i opremanje.

Financiranje projekata moguće je iz više izvora, pojedinačno ili zajedno prema dogovorenim udjelima, i to:

- proračuna Općine Tučepi,
- kreditima financijskih institucija,
- izdavanjem dugoročnih vrijednosnih papira (municipalne obveznice),
- financiranje razvojnih projekata modelom javno-privatnog partnerstva
- proračunskih i izvanproračunskih izvora županije i RH i
- EU fondova.

6.1.1 Proračun Općine Tučepi

U skladu s odredbama Zakona o proračunu, Zakona o fiskalnoj odgovornost, Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje Vlade RH i Uputama Ministra financija za izradu proračuna jedinica lokalne i područne – regionalne samouprave za trogodišnje razdoblje, općine, gradovi i županije izrađuju upute, planiraju i donose svoj godišnji proračun i projekcije proračunske potrošnje za sljedeće dvije godine.

Proračun je osnovni financijski dokument u kojem se planiraju svi prihodi i rashodi za tekuću proračunsku godinu te se uspoređuju s ostvarenjima proračunskih prihoda i rashoda u prethodnoj fiskalnoj godini. Za ozbiljnije planiranje razvojnih potreba na razini općine, grada ili županije, potrebno je da se svi prioritetni proračunski ciljevi planiraju zajedno s izvorima sredstava za njihovo financiranje i da su usklađeni sa strategijom lokalnog razvoja, prioritetnim strateškim ciljevima, aktivnostima te mjerama za njihovo ostvarenje. Svi bi programi i aktivnosti u proračunima općina, gradova ili županija trebali biti usklađeni s vizijom njihova razvoja, koja treba biti opisana u strategiji razvoja.⁸

Raspoloživim sredstvima treba planirati razvoj i održavanje komunalne infrastrukture, osigurati sredstva za pomoć u poticanju i razvoju malog, srednjeg poduzetništva i poljoprivrede, osigurati financiranje predškolskog odgoja, zadovoljiti potrebe iz socijalnih programa, financiranjem rada udruga omogućiti visoku razinu zadovoljenja potreba u kulturi, sportu i očuvanju ekološke održivosti, a o osiguranim sredstvima omogućiti pravodobno i transparentno informiranje javnosti.

A. RAČUN PRIHODA I RASHODA	PLANIRANO 2016.	PLANIRANO 2017.	PLANIRANO 2018.
Prihodi poslovanja	34.058.005,00 kn	21.370.315,00 kn	14.261.815,00 kn
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	8.760.000,00 kn	0,00 kn	0,00 kn
Rashodi poslovanja	6.931.700,00 kn	6.671.700,00 kn	6.751.500,00 kn
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	35.886.305,00 kn	14.698.615,00 kn	7.510.315,00 kn
RAZLIKA - MANJAK	0,00 kn	0,00 kn	0,00 kn

Obzirom da se cca 75% do 80% proračuna Općine troši za redovno funkcioniranje Općine ("hladni pogon", javne ustanove i druge preuzete obveze), za financiranja projekata može se usmjeriti od 20% - 25% općinskog proračuna.

Planom razvojnih programa za razdoblje 2016. do 2018. iz općinskog proračuna predviđeno je učešće u financiranje pojedinih projekata - projekt „Crkveno Zvono“, mrtvačnica s parkiralištem i javnim garažama uz mjesno goroblje „Male Gospe“, rekonstrukcija, dogradnja i nadogradnja OŠ „Tučepi“ s izgradnjom školskesportske dvorane, nova katastarska izmjera, vodosprema Podpeč i priključni

⁸Sumpor, M. (2012): Ocjena sustava strateškog planiranja i mogućnosti financiranja razvoja županija i lokalnih jedinica u kontekstu provođenja politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske, EIZ . Zagreb.

cjevovodi, pristupna cesta do komunalno-servisne zone, sabirna sjeverna prometnica zone hotela „Jadran“ te projekt uređenja Bušelića kuće.

Plan razvojnih projekata, koji se bude donosio za razdoblje od 2017. do 2019. godine potrebno je uskladiti s ovim Strateškim razvojnim programom.

Kao prioritetni zadatak nameće se, općinskim proračunima od 2016. do zaključno 2020.godine, osigurati sredstva za izradu projektnih prijedloga sa svom potrebnom pratećom provedbenom dokumentacijom i sredstva vlastitog učešća za kandidiranje projekata na fondove.

6.1.2 Financiranje razvojnih projekata kreditima financijskih institucija⁹

Ograničenost proračuna lokalnih jedinica i središnje države usmjerava jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na pronalaženje drugih izvora financiranja razvojnih projekata. Jedan je od načina financiranja razvojnih projekata zaduživanje uzimanjem zajma od financijskih institucija.

Razvojni projekti, koji često obuhvaćaju kapitalne odnosno investicijske projekte, zahtijevaju višegodišnje rashode te uključuju potrebu za korištenjem više izvora financiranja (tekući prihodi, pomoći, zaduživanje). Jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave može se zaduživati uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem vrijednosnih papira.

Da bi se odlučila za određeni oblik financiranja razvojnog projekta jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave treba poduzeti sljedeće korake:

1. Odabrati investiciju iz Strateškog razvojnog plana (razvojne mjere i projekti iz poglavlja 4.)
2. Analizirati financijske sposobnosti i mogućnosti korištenja vlastitih izvora prihoda,
3. Odabrati ostale izvore financiranja,
4. Provesti postupak javne nabave i odabir najboljeg kreditora,
5. Ishoditi suglasnost Ministarstva financija na zaduživanje,
6. Sklopiti ugovor o kreditu,
7. Izvješćivati o sklopljenom ugovoru o kreditu/zajmu,
8. Provesti investiciju i
9. Redovito izvješćivati Ministarstvo financija o provedbi projekta i otplatama kredita/zajma.

6.1.3 Financiranje razvojnih projekata izdavanjem dugoročnih vrijednosnih papira (municipalne obveznice)¹⁰

Svugdje u svijetu, pa tako i u Hrvatskoj, osjeća se nedostatak sredstava proračuna jedinica lokalnesamouprave. Zarješavanje tog problema potrebno je naći nove izvore u sferi nefiskalnih

---

⁹Isto.

¹⁰Isto.

instrumenata financiranja, kao što su municipalne obveznice. Razvoj financijskih tržišta doveo je do novih trendova u zaduživanju lokalnih jedinica, koje su počele koristiti financijska tržišta kako bi došle do potrebnih sredstava za financiranje svojih potreba, a naročito kapitalnih projekata. Trošak kapitala na financijskim tržištima može biti niži nego kada se jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave zadužuje kod pojedinačnog vjerovnika (banke). Izlaskom na financijska tržišta lokalne i regionalne vlasti mogu utjecati i na uvjete svoga zaduživanja, a ne samo preuzimati uvjete koje određuje pojedini vjerovnik (banka).

Ulaganje u različite oblike municipalnih¹¹ vrijednosnica u svijetu je vrlo privlačno za različite ulagače, a posebno za one konzervativne. Razlog tomu je što državne vrijednosnice općenito, a isto tako i vrijednosnice lokalne razine vlasti, nose vrlo niski stupanj rizičnosti ulaganja, budući za njih uvijek jamči država. Osim toga, u državama u kojima se kapitalni dobici oporezuju, prinosi na državne vrijednosnice najčešće su isključeni iz oporezivanja.

S financijskog je stajališta značenje municipalnih obveznica, kao dugoročnih dugovnih instrumenata, u tome da kupac obveznice posuđuje novac njenom izdavatelju, a izdavatelj (lokalna jedinica) se obvezuje da će platiti kamatu na kredit u ratama te da će u ugovorenom vremenu vratiti glavnice.

S obzirom na vrstu obveze, jedinice lokalne i regionalne vlasti za isplatu glavnice i kamata te izvor prihoda za njihovu isplatu, razlikuju se dvije osnovne vrste lokalnih obveznica:

- opće obveznice (engl. general obligations bonds) i
- prihodne obveznice (engl. revenue bonds).

Zakonodavni okvir u Hrvatskoj omogućuje gradovima zaduživanje putem izdavanja dužničkih vrijednosnica, odnosno municipalnih obveznica. Prema članku 86. Zakona o proračunu (NN 84/08, 136/12 i 15/15), jedinica lokalne samouprave može se zaduživati uzimanjem kredita, zajmova i izdavanjem **vrijednosnih papira (obveznica)**¹². Važno je napomenuti da ukupna godišnja obveza jedinice lokalne samouprave po osnovama kredita, zajmova i izdanim obveznicama može iznositi najviše do 20% ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje. Međutim, ovo ograničenje se ne odnosi na projekte koji se sufinanciraju iz programa i fondova Europske unije i na projekte iz područja unaprjeđenja energetske učinkovitosti u kojima sudjeluju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Investitor kupujući obveznicu posuđuje sredstva lokalnoj zajednici, koja se obvezuje da će vratiti glavnice uz pripadajuću kamatu ovisnu o vremenu izdavanja obveznice. Lokalna vlast izdaje takve obveznice sa svrhom prikupljanja dodatnih financijskih sredstava za financiranje lokalnih potreba. Njihova namjena je prikupljanje financijskih sredstava za izgradnju lokalne komunalne i društvene

---

¹¹Izraz "municipalne" uobičajeno se upotrebljava kako bi se obuhvatile sve vrijednosnice koje izdaju niže razine vlasti. U literaturi se, osim s pojmom municipalnih obveznica, često susrećemo s pojmom općinskih, gradskih ili lokalnih obveznica. To su različiti izrazi za isti pojam.

¹²Municipalne obveznice su dužničke vrijednosnice izdane od lokalne vlasti, odnosno gradova, županija, općina ili drugih lokalnih jedinica. Nazivaju se još gradske, lokalne ili općinske obveznice. (Šimović, Hrvoje (2005): Municipalne obveznice i njihova primjena u Hrvatskoj, Financije i računovodstvo, br.3)

infrastrukture, kao što je izgradnja kanalizacijske mreže, lokalne ceste, škole, bolnice, ali i financiranje drugih projekata koji imaju karakteristike javnih dobara i/ili usluga.

Municipalne obveznice mogu biti kratkoročne i dugoročne. Kratkoročne obveznice ili note obično imaju rok dospeljeća do godinu dana i izdaje ih lokalna vlast kako bi prebrodila trenutnu nelikvidnost izazvanu neredovitim prihodima od poreza, pomoći i sl. Dugoročne obveznice imaju rok dospeljeća dulji od godinu dana.

Prije svakog ulaganja investitori analiziraju bonitet emitenta vrijednosnice, odnosno njegov kreditni rang. Stoga je uobičajeno da i lokalne i regionalne vlasti, koje se pojavljuju na financijskom tržištu sa svojim emisijama obveznica dobiju kreditni rang. Kreditni bonitet municipalnih obveznica ovisi o čitavom spektru pravnih, financijskih, ekonomskih, administrativnih i političkih faktora. Ovi faktori čine analizu municipalnih vrijednosnica vrlo složenom (poznate kreditne agencije, kao što su *Moody's Investor Service*, *Standard & Poor's Co.* itd., daju kreditni rang i nižim razinama vlasti).

6.1.4 Financiranje razvojnih projekata modelom javno-privatnog partnerstva¹³

Sve veća liberalizacija, pomanjkanje sredstava u većini proračuna od lokalne do nacionalne države i proces globalizacije dovode do stvaranja novih tržišnih uvjeta i u sektoru infrastrukture. Zbog promijenjenih uvjeta, liberalizacije, pitanja financiranja i efikasnosti, privatni se kapital sve više uključuje u područja kojima je sve donedavno dominirala država. To se prvenstveno odnosi na izgradnju kapitalne infrastrukture, energetske postrojenja, postrojenja za zaštitu okoliša i sličnih objekata. Tako je partnerstvo javnog i privatnog sektora treći i ujedno sve značajniji model financiranja izgradnje i eksploatacije infrastrukture općenito.

Danas se ovaj model financiranja infrastrukture sve više susreće u praksi većine država. Očekuje se da budućnost donese još veću potrebu za novim modelima i načinima financiranja, jer postojeće infrastrukturne objekte treba održavati, a nove graditi.

Za maksimalno iskorištavanje prednosti stalno se usavršavaju postojeći i izgrađuju novi oblici partnerstva, pa se mogu javiti i novi modeli partnerstva za pojedine projekte za koje se donose čak posebni zakoni. Za stvaranje odgovarajućeg institucionalnog i pravnog okvira u cilju većeg uključivanja privatnog sektora u infrastrukturne projekte nužno je povećanje stupnja transparentnosti samog procesa; osiguranje konkurencije u nadmetanju za sklapanje ugovora o izvođenju infrastrukturnih projekata (transparentnost se najbolje postiže javnim nadmetanjem za sklapanje ugovora o izvođenju infrastrukturnih projekata, a takvim se načinom najbolje biraju potencijalni sudionici u izradi infrastrukturnih projekata; odgovarajuća alokacija rizika - podjela rizika između države, korisnika i samih izvođača infrastrukturnih projekata ključni je dio oko kojeg se vodi rasprava o uključivanju privatnog sektora; usklađivanje stope povrata s visinom rizika; stabilno političko i gospodarsko okruženje te osiguranje državnog jamstva i osiguranje kredita.

---

¹³Šumpor, M. (2012): Ocjena sustava strateškog planiranja i mogućnosti financiranja razvoja županija i lokalnih jedinica u kontekstu provođenja politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske, EIZ . Zagreb.

6.1.5 Proračunski i izvanproračunski izvori županije

Proračun jedinice područne (regionalne) samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci jedinice područne (regionalne) samouprave za jednu godinu, u skladu sa zakonom i odlukom donesenom na temelju zakona, a donosi ga njezino predstavničko tijelo. Financiranje razvojnih projekata sa **županijske razine** moguće je iz županijskog proračuna, kroz:

- a) Programe javnih potreba,
- b) Program razvoja turizma i pomorstva na području SDŽ,
- c) Program razvoja malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrede, lovstva, projekata EU i ostalog gospodarskog razvitka i
- d) Program ulaganja Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (prema Planu razvojnog programa unutar Proračuna SDŽ).

Programe javnih potreba donosi Županijska skupština za narednu godinu temeljem posebnih Zakona, a radi se o slijedećim programima:

- Program javnih potreba u predškolskom odgoju,
- Program javnih potreba u osnovnom školstvu,
- Program javnih potreba u srednjem školstvu,
- Program javnih potreba u kulturi i tehničkoj kulturi,
- Program javnih potreba očuvanja kulturne baštine,
- Program javnih potreba u športu,
- Program javnih potreba u zdravstvu i
- Program javnih potreba u socijalnoj skrbi.

Za svaku godinu donosi se Program javnih potreba na temelju poziva za prijavu.

Program razvoja turizma i pomorstva na području SDŽ donosi se također svake godine za narednu proračunsku godinu, a njime se osiguravaju sredstva za aktivnosti sufinanciranja razvojnih projekata u turizmu -uređenje, izgradnja i održavanje pomorskog dobra na područjima JLS-e.

Plan razvojnih programa jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za trogodišnje razdoblje izrađuju upravna tijela u suradnji s upravnim tijelom za financije jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao koordinatorom, a na temelju strateških dokumenata namijenjenih razvoju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. (članak 33. Zakona o proračunu, NN 87/08, 136/12, 15/15).

Planovi razvojnih programa predstavljaju strateško-planski dokument jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, stvarajući dobru pretpostavku za povezivanje svih strateških dokumenata sa proračunskim planiranjem. Planovi razvojnih programa važni su i u kontekstu priprema jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za korištenje sredstava iz fondova Europske unije, zato što programi i projekti koji se planiraju financirati iz navedenih fondova moraju imati vezu sa strateškim ciljevima i prioritetima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji opet moraju biti u suglasju s nacionalnim strateškim ciljevima i prioritetima. Plan razvojnih programa sastavni je dio proračuna za narednu proračunsku godinu sa projekcijama za slijedeće dvije godine.

Program razvoja malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrede, lovstva, projekata EU i ostalog gospodarskog razvitka (prema Planu razvojnih programa unutar Proračuna SDŽ) odnosi se na razvoj

malog i srednjeg poduzetništva (subvencije u poduzetništvu i potpore malom gospodarstvu), razvoj poljoprivrede (subvencija nabave sadnica, uređenje poljskih putova, primijenjena istraživanja u poljoprivredi, potpore organizacijama i udrugama poljoprivrednih proizvođača, razvoj gospodarske infrastrukture, navodnjavanje u poljoprivredi, osnivanje OPG-a i dr.), razvoj gospodarstva (gospodarske zone, gospodarenje energijom, tehnološki razvoj i sl.), lovstva, ribarstva i projekata EU, razvoj i sigurnost prometa te aktivnosti javne ustanova RERA S.D.

Program ulaganja Upravnog odjela za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (prema Planu razvojnih programa unutar Proračuna SDŽ) odnosi se na zaštitu prirode i uređenje okoliša (nabava oprema za prikupljanje i odvoz otpada, izrada prostornih planova i druge dokumentacije, zaštita bioraznolikosti na području županije, izrada dokumentacije iz područja zaštite prirode i gospodarenja otpadom), smanjenje onečišćenja (sanacija nelegalnih odlagališta, planovi intervencije u zaštiti okoliša), poboljšanje komunalne infrastrukture (izgradnja trgovina i tržnica, izgradnja, uređenje i održavanje hortikulturnih, javnih površina i parkirališta, izgradnja, opremanje i uređenje mrtvačnica i groblja, izgradnja vatrogasnih domova), razvoj objekata vodoopskrbe i odvodnje (projektiranje, rekonstrukcija i izgradnja objekata vodoopskrbe te projektiranje, rekonstrukcija i izgradnja objekata odvodnje) i razvoj prometne infrastrukture.

6.1.6 Proračunski i izvanproračunski izvori Republike Hrvatske.

Financiranje razvojnih projekata s **nacionalne razine** moguće je izravno iz proračuna RH, i to u okviru pojedinih resora kroz kapitalne investicije putem transfera te iz izvanproračunskih fondova.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU dodjeljuje sredstava Fonda za sufinanciranje provedbe EU projekata na lokalnoj i regionalnoj razini. Vrijednost Fonda je 150 milijuna kuna, a njegovom uspostavom pruža se direktnu pomoć općinama, gradovima i županijama u osiguranju vlastitog učešća u provedbi EU projekata. Sredstva Fonda su bespovratna i namjenska, a usmjeravaju se za sufinanciranje provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini. Za korištenje bespovratnih sredstava mogu se kandidirati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe u većinskom vlasništvu ili suvlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ustanove čiji su osnivači jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

MRRFEU također financira i infrastrukturne projekti komunalne, prometne i društvene infrastrukture.

Ministarstvo turizma - Fond za razvoj turizma, Hrvatska turistička zajednica

Ministarstvo turizma dodjeljuje poticaje i potpore za više programa kojima se sufinanciraju programi i projekti koji doprinose zaštiti, obnovi i vrednovanju kulturne i prirodne baštine (Baština u turizmu), zatim stvaranju novih turističkih proizvoda i promociji izvornih suvenira putem poticanja tradicionalnih i umjetničkih obrta (Tematski putovi i Izvorni suvenir). Nadalje, sufinanciraju se programi namijenjeni izgradnji turističke infrastrukture, kao pretpostavke za daljnji razvoj turizma te programi i projekti

namijenjeni razvoju i unaprjeđenju selektivnih oblika turizma, razvoju novih turističkih proizvoda i novih tehnologija u turizmu, turističke manifestacije, marketing i edukativne aktivnosti.

Ministarstvo poljoprivrede

Ministarstvo poljoprivrede potiče hrvatske poljoprivrednike putem brojnih instrumenata dodjele bespovratnih sredstava te financira projekte kapitalnih ulaganja, edukaciju poljoprivrednih proizvođača, projekte u okviru Programa ruralnog razvoja te projekte iz područja lovstva i ribarstva. Također, daje izravne potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, ekološku poljoprivrednu proizvodnju, integriranu poljoprivrednu proizvodnju, potpore za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi te potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju provodi mjere nacionalnih potpora i programa za poljoprivredu i ruralni razvoj, a provodi i mjere Zajedničke poljoprivredne politike Europske unije kroz program ruralnog razvoja.

Ministarstvo gospodarstva

Ministarstvo gospodarstva, prema Vladinom Programu poticanja malog i srednjeg poduzetništva i Operativnom planu poticanja malog i srednjeg poduzetništva, koji se donosi za svaku godinu, provodi projekt Izgradnja poduzetničkih zona u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, a isti je namijenjen jedinicama lokalne i regionalne samouprave i sastoji se od sufinanciranja izrade projektne dokumentacije i izgradnje prometne i komunalne infrastrukture. Ministarstvo sufinancira do 50% troškova, dok preostalih 50% pribavljaju jedinice lokalne i područne samouprave iz vlastitih ili drugih izvora.

Ministarstvo poduzetništva i obrta

Temeljem Programa poticanja poduzetništva i obrta – „Poduzetnički impuls“ - financijski pomaže projekte uvođenja novih tehnologija, inovacija, standarda kvalitete, certificiranja, edukacije te umrežavanja poduzetnika i obrtnika, a provodi i financiranje za provedbu Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ (OPULJP) i Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ (OPKK) U nadležnosti Ministarstva je HAMAG INVEST- Hrvatska agenciju za malo gospodarstvo, koja dodjeljuje potpore malom i srednjem poduzetništvu.

Ministarstvo kulture

Ministarstvo kulture sufinancira projekte održavanja i promicanja hrvatske kulturne baštine te razvoja kulturnog stvaralaštva, i to: izgradnja/adaptacija/opremanje kulturnih objekata, sanacija/adaptacija sakralnih objekata, istraživanja i zaštita kulturno povijesnih lokaliteta i objekata, te projekte razvoja novih kulturnih programa i sadržaja

Ministarstvo branitelja

Ministarstvo branitelja potiče zapošljavanje i samozapošljavanje hrvatskih branitelja i djece poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja te podupire rad braniteljskih udruga i zadruga.

Ministarstvo graditeljstva

Ministarstvo graditeljstva putem natječaja dodjeljuje financijska sredstva županijama, gradovima i općinama za izradu prostornih planova te dodjeljuje financijska sredstva za poticanje razvoja komunalnog gospodarstva i komunalnog standarda.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta financijski podupire izgradnju, modernizaciju i opremanje odgojno – obrazovnih objekata i školsko – sportskih dvorana te projekte izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja.

Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo socijalne politike i mladih podupire izgradnju, modernizaciju i opremanje objekata socijalne skrbi, projekte razvoja institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga socijalne skrbi te projekte socijalnog uključivanja marginaliziranih skupina stanovništva.

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo zdravlja podupire projekte zdravstvenih organizacija, projekte iz područja ovisnosti, projekte iz područja psihosocijalne teone iz područja zdravstva.

Hrvatske vode

Hrvatske vode podupiru projekte izgradnje sustava vodoopskrbe i odvodnje te projekte iz područja upravljanja vodama.

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, temeljem provedenog javnog natječaja, raznim mjerama (odobranje zajmova, subvencija, financijske pomoći i donacija) potiče projekte i slične aktivnosti u području zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, kao što su: projekti korištenja obnovljivih izvora energije, projekti povećanja energetske učinkovitosti, projekti nabave komunalne opreme, projekti zaštite okoliša i sl.

Hrvatske ceste financiraju projekte izgradnje i modernizacije državnih i županijskih prometnica te prometnih objekata.

HBOR

HBOR je značajnim dijelom također usmjerena na kreditiranje pojedinih razvojnih programa jedinica lokalne samouprave i poduzetničkog sektora, i to osiguranjem financijskih sredstava po uvjetima povoljnijim od komercijalnih. Za realizaciju projekata od interesnog značaja za lokalna područja, potencijalnim korisnicima na raspolaganju su i specifične kreditne linije poslovnih banaka, poput kreditnih linija Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR): kreditna linija za financiranje projekata vodoopskrbe i odvodnje, program kreditiranja projekata Europskih strukturnih i investicijskih fondova

javnog sektora, program kreditiranja komunalne infrastrukture, program kreditiranja projekata zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, program kreditiranja energetske obnove zgrada, kreditiranje EU projekata ruralnog razvoja, ribarstva i vinske omotnice, program kreditiranja projekata Europskih strukturnih i investicijskih fondova privatnog sektora, program kreditiranja mikro poduzetnika, program kreditiranja turističkog sektora, kreditiranje pripreme poljoprivredne proizvodnje, program kreditiranja gospodarstva, program kreditiranja nove proizvodnje, program kreditiranja brodarstva, program kreditiranja ženskog poduzetništva, program kreditiranja poduzetništva mladih, program kreditiranja poduzetnika početnika te program kreditiranja razvitka malog i srednjeg poduzetništva

HAMAG BICRO -Pružava financijsku podršku za pokretanje, razvoj i unaprjeđenje tehnoloških infrastrukturnih institucija, koje osiguravaju prostorije, savjete, usluge i podršku za komercijalizaciju znanstveno-istraživačkih rezultata, transfer tehnologije i pomoć novoosnovanim inovativnim trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu države ili JLS-e, kako bi ona postala uhodana i profitabilna.

Program TEHCRO – Glavni cilj Programa za razvoj tehnološke infrastrukture (TEHCRO) je povećanje konkurentnosti hrvatske ekonomije kroz razvoj učinkovitih potpornih institucija, koje će svojim djelovanjem stvoriti povoljno okruženje za transfer tehnologije i povećati mogućnosti rasta i održivosti inovativnih tehnoloških poduzeća, naročito onih koja nastaju kao tzv. «start-up» ili «spin-off» poduzeća utemeljena na znanju, rezultatima znanstvenog istraživanja i korištenju novih tehnologija. U sklopu programa TEHCRO razlikuju se četiri programske linije: tehnolojski inkubatori, tehnolojsko-poslovni centri, Centri kompetencije i Razvojno-istraživački centri.

Uz navedene oblike financiranja, koriste se i ostali izvori.

Jedan od dostupnih oblika financiranja projekata obuhvaćenih Strateškim razvojnim programom temelji se na društveno odgovornom poslovanju. Društveno odgovorno poslovanje je koncept u kojem poslovni subjekt odlučuje na dobrovoljnoj osnovi doprinosti društvenom razvoju i zaštiti okoliša, a u interakciji s ostalim dionicima. Primjenom društveno odgovornog poslovanja tvrtke se integriraju u okruženje u kojem djeluju i doprinose razvoju lokalnih zajednica, i to ne samo kroz osiguranje radnih mjesta ili plaćanje poreza. Primjere osiguranja financijskih sredstava za projekte kroz društveno odgovorno poslovanje nalazimo kroz brojne natječaje u Republici Hrvatskoj, kojima se tvrtke nastoje uključiti u život lokalne zajednice, a čime doprinose rastu socijalnog kapitala. Neke od najvećih tvrtki, koje kontinuirano razvijaju i potiču društveno odgovorno poslovanje, su: INA d.d., HEP d.d., Zagrebačka banka, Privredna banka d.d., Croatia osiguranje d.d., Holcim, Hrvatska pošta, Hrvatska lutrija d.o.o. i Hrvatski telekom.

Natječaji koje provode navedene tvrtke, ali i brojne druge, usmjereni su na financiranje projekata udruga i organizacija mladih, projekata iz područja kulture i sporta, obrazovanja, zaštite okoliša i ljudskih prava te financiranje humanitarnih i drugih akcija.

6.1.7 Financiranje iz EU fondova

Mogućnosti financiranja nakon pristupanja Europskoj uniji otvaraju posve novo poglavlje za Hrvatsku, u smislu količine raspoloživih sredstava kao i opsega aktivnosti koje se mogu financirati tim sredstvima. Međutim, to financiranje ne bi smjelo biti samo sebi svrhom, već mehanizam ostvarenja širih ciljeva politike EU-a.

U osnovi, o ciljevima politika Unije odlučuje se unutar okvira širih europskih strategija, koje od zemalja članica zahtijevaju određene aktivnosti i jasnu definiciju njihovih dugoročnih prioriteta. EU im, zauzvrat, omogućuje pristup fondovima kojima se mogu služiti u provedbi planiranih ciljeva.

Temeljni dokument Europske unije, koji određuje usmjerenje financijskih sredstava raspoloživih u proračunu Unije za financijsko razdoblje 2014.-2020., je Europa 2020. Europski fondovi i instrumenti financiranja subvencionirat će projekte kod kojih se može pokazati jasna povezanost s ciljevima i prioritetima strategije Europa 2020. Dugoročni vremenski horizont važan je za potencijalne korisnike fondova, jer omogućava planiranje sufinanciranja. Strategijom Europske unije za 2020. postavlja se strateški okvir za 2020. Europa 2020 strategija je Europske unije za dugoročan rast zamišljena kao partnerstvo između EU-a i njegovih država članica, s nizom ciljeva usmjerenih na prioritete pametnog, održivog i uključivog rasta i posebnim sustavom za ostvarenje ciljeva. Strategijom je obuhvaćeno pet međusobno povezanih glavnih ciljeva koje EU do 2020. mora postići¹⁴.

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

Republike Hrvatske započela je s korištenjem Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova za razdoblje 2014.-2020. godine.

Europska komisija potvrdila je Sporazum o partnerstvu s Republikom Hrvatskom, kojim je stavljen naglasak na poticanje stvaranja novih radnih mjesta i snažnijeg i konkurentnijeg gospodarstva, za što je Republici Hrvatskoj na raspolaganju 10,676 milijardi eura iz ESI fondova. Sporazum o partnerstvu predviđa korištenje 8,377 milijarde eura iz proračuna EU-a u razdoblju 2014.-2020. za ciljeve kohezijske politike EU-a, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj, koji bi se trebali prvenstveno usmjeriti prema realnom gospodarstvu, te 252,6 milijuna eura za razvoj ribarstva.

Republika Hrvatska je u cilju povlačenja sredstva iz ESI fondova donijela Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014. – 2020. (NN 92/14).

Zakonom se, u svrhu provedbe Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za

¹⁴ 1. Zapošljavanje - minimalno 75% ljudi u dobi od 20-64 godine mora biti zaposleno

2. Inovacije - minimalno 3% BDP-a treba ulagati u istraživanje i razvoj

3. Okoliš - smanjiti emisiju stakleničkih plinova za najmanje 20%, povećati udio obnovljivih izvora energije za najmanje 20% i poboljšati energetska učinkovitost za 20%

4. Obrazovanje - smanjiti stopu preranog napuštanja škole ispod 10% i povećati udio mladih osoba sa tercijskim stupnjem obrazovanja na minimalno 40%

5. Društvo - smanjiti opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti za najmanje 20 milijuna ljudi

regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo, uspostavlja institucionalni okvir za upravljanje i korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju 2014. – 2020., i to za:

- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) – regionalni razvoj
- Europski socijalni fond (ESF) – socijalna uključenost i dobro upravljanje
- Kohezijski fond (KF) – gospodarska konvergencija manje razvijenih regija
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)
- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)

Ovdje donosimo pregled najznačajnijih fondova i programa :

Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

Cilj ERDF-a, fonda namijenjenog zemljama članicama EU, je ojačati gospodarsku i socijalnu koheziju u Europskoj Uniji smanjivanjem nejednakosti između regija. U načelu, kroz ERDF se može financirati:

- Pomoć (malim i srednjim) poduzećima u svrhu stvaranja održivih radnih mjesta,
- Infrastruktura povezana s istraživanjem i razvojem, telekomunikacijama, okolišem, energijom i prometom,
- Financijski instrumenti poput fondova za lokalni razvoj, kojima se potiče regionalni i lokalni razvoj te suradnja između gradova i regija,
- Tehnička pomoć.

Uvjeti sudjelovanja

Republika Hrvatska ima pristup Europskom fondu za regionalni razvoj po svom ulasku u EU u svojstvu zemlje članice. Namjena sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj ovisit će o operativnim programima koje će Hrvatska definirati za određena područja. Još se ne zna točno koliko će sredstava biti Hrvatskoj na raspolaganju iz ERDF-a (pretpostavlja se da će za razdoblje od 2014. do 2020. godine Hrvatskoj biti na raspolaganju 11,7 milijardi eura iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda), ali se zna da će postotak sufinanciranja iz fonda biti iznad 75% za neprofitne projekte, a za profitne (poduzeća i investicije s više od 25% dobiti) od 10% do 50%.

Vrste projekata koji se mogu financirati:

- Kapitalna ulaganja u poslovnu, turističku i kulturnu infrastrukturu,
- Poticanje poduzetništva,
- Poboljšanje gospodarskog potencijala i
- Razvoj turizma temeljenog na prirodnim resursima i kulturnoj baštini.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) dostupan je Republici Hrvatskoj nakon pristupa članstvu u EU. Za sada se za njegovu provedbu pripremalo kroz program IPARD. Njegov cilj je, u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom, financirati programe ruralnog razvoja zemalja članica Unije. EAFRD se usredotočuje na četiri prioritetne osi:

1. Poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede i šumarstva,
2. Poboljšanje okoliša i krajolika,
3. Kvaliteta života u ruralnim područjima i diversifikacija ruralnog gospodarstva,
4. LEADER pristup.

Uvjeti sudjelovanja

Za pretpostaviti je da će uvjeti financiranja iz EAFRD-a biti slični onima koji su sada na raspolaganju u sklopu IPARD-a. U tom slučaju, na raspolaganju će biti sljedeća financijska sredstva relevantna za ovaj projekt:

1. financijska sredstva za provedbu LEADER pristupa, za LAG-ove koji su se osnovali i koji su izradili svoju lokalnu razvojnu strategiju, u svrhu poboljšanja ruralnih životnih i radnih uvjeta, stvaranja novih, održivih mogućnosti zarade, očuvanja i stvaranja novih radnih mjesta te diversifikacije gospodarskih djelatnosti;
2. financijska sredstva za poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture, poput izgradnje, rekonstrukcije ili opremanja sustava kanalizacije i/ili pročišćavanja otpadnih voda ili izgradnje i/ili rekonstrukcije javnih lokalnih nerazvrstanih cesta;
3. financijska sredstva za diversifikaciju i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti, kroz ruralni turizam, tradicijske obrte, izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda ili njihovu preradu.

Sredstva su namijenjena za LAG-ove, jedinice lokalne samouprave do 10.000 stanovnika te fizičke i pravne osobe registrirane za određenu djelatnost u rangu mikro-poduzeća. Iznos sufinanciranja se kreće od 50% do 100%.

Vrste projekata koji se mogu financirati:

- Projekti ulaganja u malu infrastrukturu poput nerazvrstanih cesta ili vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanja otpadnih voda, koje kandidiraju jedinice lokalne samouprave;
- Ulaganja u društvenu i obrazovnu infrastrukturu;
- Rekonstrukcija kulturnih/ prirodnih dobara u svrhu turizma, opremanje eko-sela, druga mala turistička infrastruktura, projekti osposobljavanja stanovništva za pružanje usluga u turizmu;
- Privatna ulaganja pojedinačnih poduzetnika u opremanje ugostiteljskih ili smještajnih kapaciteta, u opremu potrebnu za tradicionalnu obrtničku proizvodnju te u opremu za prerađivanje.

Europski socijalni fond (ESF)

Svrha Europskog socijalnog fonda (ESF-a), namijenjenog EU članicama, je postići visoku razinu zaposlenosti, ravnopravnost između muškaraca i žena, održivi razvoj te ekonomsku i socijalnu koheziju. ESF se usredotočuje na:

1. prilagodbu radnika i poduzeća – cjeloživotno učenje, stvaranje i širenje inovativnih organizacija rada,
2. olakšavanje pristupa zapošljavanju nezaposlenim osobama, tražiteljima zaposlenja, ženama i ostalim teško zapošljivim skupinama,
3. socijalnu integraciju osoba u nepovoljnom položaju i suzbijanje diskriminacije na radnom mjestu te

4. osnaživanje ljudskog kapitala kroz reforme obrazovnog sustava i mreže obrazovnih ustanova.

Uvjeti sudjelovanja

Prihvatljivi prijavitelji projekta mogu biti jedinice lokalne samouprave, javne ustanove, poslodavci, obrazovne ustanove ili udruge. Iznos sufinanciranja može biti i preko 80%, ovisno o cilju konvergencije, odnosno razvijenosti regije.

Vrste projekata koji se mogu financirati

- Osposobljavanje stanovništva (nezaposlenih osoba, žena) za bolji pristup tržištu rada,
- Projekti poticanja poduzetništva, uključujući samozapošljavanje,
- Kreiranje novih obrazovnih programa u skladu s potrebama lokalnog tržišta rada te
- Poboljšanje sustava obrazovanja na svim razinama; razvoj novih programa, opremanje učionica i praktikuma, edukacija nastavnika.

Kohezijski fond (KF)

Kohezijski fond je instrument namijenjen najmanje razvijenim državama članicama Europske unije za provedbu projekata kojima se poboljšavaju okoliš i prometna infrastruktura, koja je dio transeuropske prometne mreže.

Sa gotovo 80% sredstava namijenjenih za pomoć državama članicama, to je jedan od najizdašnijih i najvažnijih instrumenata, a specifičan je po tomu što pravo na sufinanciranje imaju samo države članice čiji je bruto domaći proizvod manji od 90 posto prosjeka Europske unije i koje primjenjuju nacionalni program konvergencije prema gospodarskoj i monetarnoj uniji. Upravo je zato otvoren Grčkoj, Portugalu i Španjolskoj (koja se nalazi u tzv. izlaznoj fazi), a nakon posljednjeg vala proširenja Europske unije u svibnju 2004. godine i novim državama članicama Unije.

Uvjet korištenja: BDP po stanovniku < 90% EU prosjeka

Namjena: ulaganja u prometnu infrastrukturu i zaštitu okoliša

Iz tog se fonda mogu financirati:

1. transeuropske transportne mreže (Trans-European Transport Networks) i paneuropski koridori;
2. transportna infrastruktura (izvan TEN-T mreža) koja pridonosi okolišno održivom urbanom i javnom prometu, interoperabilnosti transportnih mreža diljem EU i potiče intermodalne prometne sustave;
3. okolišna infrastruktura radi preuzimanja EU standarda zaštite okoliša;
4. učinkovito korištenje energije i obnovljivih izvora energije.

Korisnici: tijela javne vlasti.

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo osigurava sredstva ribarskoj industriji i priobalnim zajednicama s ciljem njihove prilagodbe promijenjenim uvjetima u sektoru i postizanja gospodarske i ekološke održivosti. Moguće je financirati sve sektore ribarske industrije – ribarstvo, akvakulturu (uzgoj ribe, školjkaša i podvodnog bilja) te obradu i marketing ribarskih proizvoda. Posebna pažnja usmjerena je na riblje zajednice koje su se našle pod utjecajem nedavnih promjena u industriji. EFPR je financijski

instrument za pomoć u ostvarivanju ciljeva Zajedničke ribarstvene politike (ZRP) i Integrirane pomorske politike.

Proračun: 6.5 milijardi eura (Hrvatskoj namijenjeno 252 milijuna eura) za razdoblje 2014. – 2020.

Ciljevi:

1. jačanje konkurentnosti,
2. jačanje sposobnosti preživljavanja subjekata u ribarskom sektoru,
3. promicanje ekološkog ribarstva i metoda proizvodnje i
4. poticanje održivog razvoja u ribarskim područjima.

Aktivnosti koje zadovoljavaju kriterije za potporu:

- prilagodba ribarske flote EU kroz financijsku pomoć dostupnu ribarima i vlasnicima ribarskih brodova, koji su pogođeni mjerama za borbu protiv prekomjernog izlova ribe, za zaštitu javnog zdravlja ili onima kojima treba pomoć kako bi privremeno ili trajno prestali s ribolovom, prekvalificirali se ili otišli u prijevremenu mirovinu. Dodjeljuju se i sredstva za modernizaciju ribarskih brodova, na primjer za smanjenje količine broskog otpada, poboljšanje pogona i smanjenje štetnog utjecaja na okoliš, ali pod uvjetom da se ne povećavaju kapaciteti za ulov;
- zaštita akvakulture, ribarenje u slatkim vodama, prerada i plasman na tržište – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo promiče upotrebu metoda kojima se smanjuju negativne posljedice ribarstva na okoliš te poboljšava ljudsko zdravlje i zdravlje životinja, kao i sigurnost i kvaliteta proizvoda. Sredstva se mogu odobriti za projekte koji će poboljšavati kvalitetu ribarskih proizvoda te njihov plasman na tržište. Ova se pomoć dodjeljuje isključivo na mikro razini, tj. malim i srednjim poduzetnicima;
- zajedničko djelovanje usmjereno prema održivom razvoju ili zaštiti prirodnih resursa, poboljšanju usluga koje pružaju ribarske luke, jačanju tržišta ribljih proizvoda i razvoju partnerstva između znanstvenika i izvođača u ribarskom sektoru;
- održiv razvoj obalnih ribarskih područja: Europski fond za pomorstvo i ribarstvo podupire mjere i inicijative za diversifikaciju;
- jačanje gospodarstva u područjima koja su pogođena padom ribarskih aktivnosti i
- tehnička pomoć administrativnog aparata.

Način provedbe:

Svaka država članica sastavlja nacionalni strateški plan za provedbu Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, predstavljajući ukupnu stratešku viziju i politiku srednjoročnog razvoja ribarskog sektora i sektora akvakulture. Taj plan pokriva sva područja Zajedničke ribarske politike (CFP) i predstavlja temelj za aktivnosti koje se odaberu za financiranje od strane Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo. Mjere koje će se financirati utvrđuju se u nacionalnim operativnim programima, čija je svrha provođenje nacionalnog strateškog plana. Države članice odlučuju na koji će način rasporediti financijsku potporu prema prioritetima fonda.

Korisnici: Gospodarski subjekti i udruge u državama članicama mogu se prijaviti za sredstva iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo prema načelu sufinanciranja čiji omjer ovisi o samoj vrsti projekta.

Tablica 7. Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike EU (I.)

ESI FOND	ALOKACIJA (EUR)	POLITIKA EU
EEER,KF,ESF	8,397 milijardi	Kohezijska politika
EPFRR	2,026 milijardi	Poljoprivreda i ruralni razvoj
EFPR	252,6 milijuna	Ribarstvo

Izvor: Maletić, I.: 2016.

Tablica 8. Pregled financijskih alokacija usmjerenih na politike EU (II.)

ESI FOND	ALOKACIJA (u milijunima eura)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	4.321,5
Kohezijski fond (KF)	2.559,5
Europski socijalni fond (ESF)	1.516,0
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	2.026,2
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	252,6
UKUPNO	10.675,9

Izvor: Maletić, I.: 2016.

Zadaci ESI fondova te područje i način primjene njihove potpore, a u vezi s ciljem politika EU koje promiče pojedini fond, regulirani su uredbama Europskog parlamenta i Vijeća, koje se daju u donjem prikazu:

Tablica 9. Pregled ESI fondova i Uredbi kojim se definiraju pravila njihove provedbe

ESI FOND	ALOKACIJA (u milijunima eura)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	UREDBA (EU) br. 1301/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o Europskom fondu za regionalni razvoj i o posebnim odredbama o cilju „Ulaganje za rast i radna mjesta” te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1080/2006
Kohezijski fond (KF)	UREDBA (EU) br. 1304/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o Europskom socijalnom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1081/2006
Europski socijalni fond (ESF)	UREDBA (EU) br. 1304/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o Europskom socijalnom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1081/2006
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	UREDBA (EU) br. 1305/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	UREDBA (EU) br. 508/2014 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 15. svibnja 2014. o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 2328/2003, (EZ) br. 861/2006, (EZ) br. 1198/2006, (EZ) br. 791/2007 i Uredbe (EU) br. 1255/2011 Europskog parlamenta i Vijeća
EFRR, KF, ESF, EPFRR, EFPR (Zajednička uredba)	UREDBA (EU) br. 1303/2013 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006

Izvor:Maletić,I.:2016.

Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj propisuje strukturu i organizaciju institucija koje sudjeluju u procesu korištenja ESI fondova, koje obuhvaćaju:

- Koordinacijsko tijelo (Središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove regionalnoga razvoja i fondova Europske unije),
- tijela u Sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“,
- tijela u Sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“,
- tijela u Sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Programa: „prekogranične suradnje“, „transnacionalne suradnje“ i „međuregionalne suradnje“,
- tijela u Sustavu upravljanja i kontrole za provedbu Operativnog programa za ribarstvo,
- tijela u Sustavu upravljanja i kontrole za provedbu »Programa ruralnog razvoja« te
- Neovisno revizijsko tijelo.

Tablica 10. Institucionalni okvir RH za korištenje strukturnih instrumenata

FOND	Operativni program/ Prioritetna os	Upravljačko tijelo	Posredničko tijelo razine I	Posredničko tijelo razine II
EFDF	Regionalni razvoj- promet	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU)
ERDF Kohezijski fond	Regionalni razvoj- zaštita okoliša-vode i otpadne vode	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Ministarstvo poljoprivrede	Hrvatske vode
	Regionalni razvoj- zaštita okoliša/ gospodarenje otpadom		Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU)

ERDF	Regionalni razvoj- regionalna konkurentnost	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU	Ministarstvo gospodarstva, Min. poduzetništva i obrta, Min. znanosti, obrazovanja i športa Min. regionalnog razvoja i fondova EU, Min. turizma	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU)
ESF	Razvoj ljudskih potencijala	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Ministarstvo socijalnih politika i mladih	Hrvatski zavod za zapošljavanje Agencija za strukovno obrazovanje Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

Izvor: Pravila i propisi za provođenje EU projekata u Gradu Zagrebu, 2014.

Sredstva ESI fondova u Republici Hrvatskoj koriste se na temelju sljedećih Programa:

- Programi kojima se podržava cilj „Ulaganje za rast i radna mjesta“;
  - Operativni program „Konkurentnost i kohezija“, financiran iz EFRR-a i Kohezijskog fonda
  - Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“, financiran iz ESF-a
- Programi kojima se podržava cilj „Europska teritorijalna suradnja“, uključujući programe u okviru vanjskih financijskih instrumenata Unije: *programi prekogranične suradnje* („Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora“, „Hrvatska – Srbija“, „Mađarska – Hrvatska“, „Slovenija – Hrvatska“, „Italija – Hrvatska“, financirani iz EFRR-a), *programi transnacionalne suradnje* („Središnja Europa“, „Mediteran“, „Dunav“ i „Jadransko jonski“, financirani iz EFRR-a), *programi međuregionalne suradnje* („INTERREG EUROPE“, „INTERACT“, „URBACT“ i „ESPON“, financirani iz EFRR-a)
- Operativni program za ribarstvo, kojim se podržavaju ciljevi Zajedničke ribarstvene politike i Integrirane pomorske politike, financiran iz EFPRa
- „Program ruralnog razvoja“ kojim se podržavaju ciljevi Europske unije za ruralni razvoj, financiran iz EPFRR-a.

Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ (OPKK)

Operativni program: „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.“ temeljni je strateški dokument za korištenje 6,9 milijardi eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF). *Investicijski prioriteti* na koje se prema prioritetnim osima (PO) mogu usmjeriti sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda su:

Prioritetna os 1: Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija

- 1a Poboljšanje infrastrukture i kapaciteta za istraživanje i inovacije
- 1b Promicanje poslovnih ulaganja u inovacijama i istraživanjima te razvoj veza i sinergija između poduzeća, IR centara i visokog obrazovanja, osobito razvoja proizvoda i usluga, tehnološko

povezivanje, socijalna inovacija, ekološka inovacija, kulturna i kreativna industrija, usluge javnog servisa, umrežavanje, klasteri, tehnološko jačanje i primijenjeno istraživanje, pilot linije i sl.

Prioritetna os 2: Korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije

- 2a Proširenje dostupnosti širokopojasnog pristupa i izgradnja mreža velikih brzina te podrška usvajanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo
- 2b Jačanje aplikacija informacijskih i komunikacijskih tehnologija za e-vladu, e-učenje, e-uključenost, e-kulturu i e-zdravlje

Prioritetna os 3: Poslovna konkurentnost

- 3a Promicanje poduzetništva, posebno olakšavajući ekonomsko iskorištavanje novih ideja i poticanje stvaranja novih poduzeća, uključujući putem poslovnih inkubatora
- 3d Podupiranje kapaciteta MSP-ova za rast na regionalnom, nacionalnom i međunarodnom tržištu te angažiranost u inovacijskim procesima

Prioritetna os 4: Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

- 4b Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima
- 4c Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade i u stambenom sektoru
- 4d Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona

Prioritetna os 5: Klimatske promjene i upravljanje rizicima

- 5a Podupiranje ulaganja za prilagodbu na klimatske promjene, uključujući pristupe temeljene na ekosustavu
- 5b Promicanje ulaganja koja se odnose na posebne rizike, osiguranje otpornosti na katastrofe i razvoj sustava za upravljanje katastrofama

Prioritetna os 6: Zaštita okoliša i održivost resursa

- 6c Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine
- 6e Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promocija mjera za smanjenje buke
- 6i Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
- 6ii Ulaganje u vodni sektor kako bi ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
- 6iii Zaštita i obnova biološke raznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući NATURA 2000 i „zelenu“ infrastrukturu

Prioritetna os 7: Povezanost i mobilnost

- 7a Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u TEN-T
- 7b Poboljšavanje regionalne mobilnosti povezivanjem sekundarnih i tercijarnih čvorišta s infrastrukturom TEN-T-a, uključujući multimodalna čvorišta

- 7i Podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prometnog prostora ulaganjem u TEN-T
- 7ii Razvoj i unaprjeđenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš i prometnih sustava s niskim emisijama CO₂, uključujući unutarnje plovne putove i pomorski prijevoz, luke, multimodalne veze i aerodromsku infrastrukturu, radi promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti
- 7iii Razvoj i obnova sveobuhvatnih, visokokvalitetnih i interoperabilnih željezničkih sustava te promicanje mjera za smanjenje buke

Prioritetna os 8: Socijalno uključivanje i zdravlje

- 9a Ulaganje u zdravstvenu i socijalnu infrastrukturu što pridonosi nacionalnom, regionalnom i lokalnom razvoju, smanjujući nejednakosti u smislu zdravstvenog statusa, promičući socijalnu uključenost, kulturne i rekreativne usluge te prelazak s institucijske skrbi na skrb u zajednici
- 9b Pružanje podrške fizičkoj, gospodarskoj i socijalnoj obnovi ugroženih zajednica u urbanim i ruralnim područjima

Prioritetna os 9: Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje

- 10a Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje kroz razvoj infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje

Prioritetna os 10: Tehnička pomoć

Za Tehničku pomoć ne postoje investicijski prioriteti

- Specifični cilj TA1 Osiguranje odgovarajućih i učinkovitih ljudskih resursa za provedbu operativnih programa
- Specifični cilj TA2 Podrška učinkovitoj provedbi, praćenju i evaluaciji programa
- Specifični cilj TA3 Podrška informiranju javnosti i podizanju kapaciteta potencijalnih korisnika za pripremu projekata i njihovu provedbu

Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ (OPULJP)

Operativni program: „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.“ temeljni je strateški dokument za korištenje 1,5 milijardi eura iz Europskog socijalnog fonda. Investicijski prioriteti na koje se prema prioritetnim osima (PO) mogu usmjeriti sredstva iz Europskog socijalnog fonda su:

Prioritetna os 1: Zapošljavanje i mobilnost radne snage

8.i: Pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapošljavanje i potpore za mobilnost radne snage

8.ii (YEI): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade

8.ii (ESF): Održiva integracija mladih na tržište rada, posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade

8.vii: Modernizacija ustanova tržišta rada, kao što su javne i privatne službe za zapošljavanje, te bolja usklađenost s potrebama tržišta rada, uključujući putem djelovanja koja povećavaju transnacionalnu mobilnost radne snage, kao i putem programa mobilnosti, te bolja suradnja institucija i relevantnih dionika

Prioritetna os 2: Socijalno uključivanje

9.i: Aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti

9.iv: Poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa

9.iv: Promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju

Prioritetna os 3: Obrazovanje i cjeloživotno učenje

10.ii: Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa njemu radi povećanja sudjelovanja u njemu i njegova stjecanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju

10.iii: Povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija

10.iv: Poboljšanje značaja obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja za tržište rada, olakšavanje prijelaza iz škole na posao, jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihove kvalitete, između ostalog mehanizmima za predviđanje vještina, prilagodbom nastavnih planova i programa te uvođenjem i razvojem sustava učenja koji se temelje na radu, uključujući dualne sustave učenja i programe naukovanja

Prioritetna os 4: Dobro upravljanje

11.i: Ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja

11.ii: Izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, uključujući uz pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Prioritetna os 5: Tehnička pomoć

Specifični cilj 1: Osiguranje učinkovite pripreme, upravljanja, provedbe, praćenja, vrednovanja i kontrole Operativnog programa

Specifični cilj 2: Podrška potencijalnim korisnicima i regionalnim dionicima u uspješnom prijavljivanju i provedbi ESF projekata jačanjem njihovih kapaciteta i razvijanjem kvalitetne zalihe budućih projekata

Specifični cilj 3: Podrška komunikacijskim aktivnostima u svrhu djelotvorne provedbe Komunikacijske strategije i osiguranje kvalitetnog informiranja potencijalnih korisnika i voditelja projekata o mogućnostima i uvjetima financiranja u okviru Operativnog programa

Program ruralnog razvoja (PRR)

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. 2020. je strateški dokument za korištenje sredstva iz EPFRR-a, a obuhvaća ukupno 16 mjera, prije svega usmjerenih na restrukturiranje i modernizaciju poljoprivrednog sektora i sektora prerade poljoprivrednih proizvoda radi povećanja konkurentnosti te na promicanje okolišno učinkovitog poljoprivrednog sustava i boljeg korištenja prirodnih resursa. Jedan od temeljnih ciljeva je smanjenje depopulacijete povećanje kvalitete života u ruralnim područjima. Potencijalnim korisnicima iz PRR stavljeno je na raspolaganje 2382,8 milijuna eura, od čega je najveći dio (90%) osiguran iz EPFRR (2026 milijuna eura), a ostalo iz nacionalnih izvora putem državnog proračuna. Ovdje se daje prikaz mjera, alociranih sredstva i korisnika.

Tablica 11. Mjere Programa ruralnog razvoja

NAZIV MJERE	OKVIRNA ALOKACIJA SREDSTAQVA	KORISNICI
M1 - Prenosnje znanja i aktivnosti informiranja	13,3 milijuna eura	Savjetodavna služba, privatne i javne institucije registrirane za djelatnost obrazovanja, udruge
M2 - Savjetodavne službe, službe za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima	21,2 milijuna eura	Savjetodavna služba
M3 - Sustavi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	7 milijuna eura	Aktivni poljoprivrednici uključeni u i sustav kvalitete, udruženja ekoloških poljoprivrednih proizvođača.
M4 - Ulaganja u fizičku imovinu	667 milijuna eura	Poljoprivrednici, proizvođačke grupe/organizacije, fizičke i pravne osobe, JLP(R)S, šumoposjednici i druge pravne osobe koje gospodare šumama.
M5 - Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama i katastrofalnim događajima te uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti	118 milijuna eura	Poljoprivrednici i skupine poljoprivrednika, JLP(R)S.

M6 - Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	262,9 milijuna eura	Mladi poljoprivrednici, poljoprivredna gospodarstva u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.
M7 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	265,9 milijuna eura	JLS, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS, javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači JLS, udruge/organizacije civilnog društva, vjerske zajednice i LAG-ovi.
M8 - Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma	92,8 milijuna eura	Šumoposjednici, trgovačka društva i druge pravne osobe koje gospodare šumama i šumskim zemljištima, udruženja šumoposjednika, obrti, mikro, mala i srednja poduzeća, udruge civilnog društva i druge pravne osobe aktivne u zaštiti prirode.
M9 - Uspostava proizvođačkih grupa i organizacija	8,9 milijuna eura	Proizvođačke grupe ili organizacije iz sektora poljoprivrede u rangu malih i srednjih poduzeća.
M10 - Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene	138,8 milijuna eura	Poljoprivrednici i grupe poljoprivrednika, javne ustanove koje obavljaju djelatnosti očuvanja biljnog i životinjskog genetskog materijala.
M11 - Ekološki uzgoj	128,3 milijuna eura	Poljoprivrednici ili grupe poljoprivrednika koji nastavljaju ekološku proizvodnju.
M13 - Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima	321,6 milijuna eura	Poljoprivrednici čije su površine upisane u ARKOD sustav.
M16 - Suradnja	8,3 milijuna eura	Pravne osobe registrirane u RH, fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika, operativne skupine u poljoprivrednom i prehrambeno-prerađivačkom sektoru, udruge proizvođača, proizvođačke grupe/organizacije i zadruge iz poljoprivrednog sektora te druge pravne osobe koje sudjeluju u kratkim lancima opskrbe.
M17 - Upravljanje rizicima	56,7 milijuna eura	Fizičke ili pravne osobe ili grupe fizičkih ili pravnih osoba upisanih u Upisnik poljoprivrednika.
M19 - LEADER (CLLD)	67,5 milijuna eura	Lokalne akcijske grupe, nositelji projekata s područja LAG-a (koji su podnijeli zahtjev LAG-u) i odabrani LAG-ovi unutar podmjere 19.2.
M 20: Tehnička pomoć	64,7 milijuna eura	Ministarstvo poljoprivrede, APPRRR

Izvor: Maletić, I.: 2016.

Mjerom 19-LEADER, putem LAG-ova, alocirano je ukupno 67,5 milijuna eura (2,83%) iz PRR za podmjere: 3.1., 4.1., 4.2., 4.4., 6.2., 6.3., 6.4., 7.1., 7.2., 7.4., 8.5., 9.1., 16.2. i 16.4.

Općina Tučepi u sastavu je LAG-a „Adrion“, koji raspolaže s ukupno 2.865.000 eura, odnosno sa 1.800.000 eura za provedbu projekata iz mjere 19.2. PRR. Lokalnom razvojnom strategijom LAG „Adrion“ definirane su operacije koje se preko LAG-a „Adrion“ financiraju iz alociranih sredstva za provedbu mjere 19.2

Poljoprivrednici, proizvođačke grupe, druge pravne i fizičke osobe te JLS-e izravno se mogu natjecati za sredstva iz PRR, izvan operacija iz Lokalne razvojne strategije LAG „Adrion“, i to putem natječaja koje će objavljivati Ministarstvo poljoprivrede i APPRRR.

Tablica 12. Prikaz povezanosti prioriteta i mjera Strateškog razvojnog programa Općine Tučepi sa prioritetskim osima i investicijskim prioritetima operativnih programa Konkurentnost i kohezija i Učinkovitost ljudskih potencijala te mjerama iz Programa ruralnog razvoja

CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	OP KK	OPULJ P	PRR
Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo	Prioritet 1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda	PO 3 Ip 3a		
		Mjera 1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture	PO 3 Ip 3a		
	Prioritet 1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja	Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje	PO 3 Ip 3a		M3, M4, M6, M9
		Mjera 1.2.2. Razvoj ruralnog turizma	PO 3 Ip 3a		M6
Cilj 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	Prioritet 2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	Mjera 2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa			M7 pM7.2
		Mjera 2.1.2. Poboljšanje prometa u mirovanju			M7 pM7.2
		Mjera 2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje			M7 pM7.2
		Mjera 2.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom			
	Prioritet 2.2. Poboljšanje energetskog sustava i korištenja obnovljivih izvora	Mjera 2.2.1. Poboljšanje javne rasvjete	PO 4 Ip 4c		
		Mjera 2.2.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti	PO 4 Ip 4c		
	Prioritet 2.3. Zaštita prirode i okoliša	Mjera 2.2.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja			
		Mjera 2.2.3. Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti	PO 6 Ip 6c, 6iii		
Cilj 3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	Prioritet 3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	Mjera 3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama	PO 9 Ip 10a	PO 3 Ip 10 iv.	
		Mjera 3.1.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama			M7 pM7.4

	Mjera 3.1.3. Poboljšanje uvjeta za razvoj sportske kulture			M7 pM7.4
Prioritet 3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine	Mjera 3.2.1. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine	PO 6 Ip 6c		
	Mjera 3.2.2. Poboljšanje uvjeta za rad kulturnih institucija i organizacija			M7 pM7.4
Prioritet 3.3. Poboljšanje kvalitete upravljanja	Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje upravljanja uređenim građevinskim zemljištem			
	Mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru		PO 4 Ip 11i.	
OPKK – Operativni program „Konkurentnost i kohezija“; OPULJP- Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ PO – prioritetna os; IP – investicijski prioritet PRR -Program ruralnog razvoja; M – mjera; pM-podmjera.				

Operativni program za pomorstvo i ribarstvo (OPPR)

Operativni program za pomorstvo i ribarstvo je strateški dokument za korištenje sredstava iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR), financijskog instrumenta Europske unije za pomoć u ostvarivanju ciljeva iz Zajedničke ribarstvene politike (ZRP) za programsko razdoblje 2014.-2020. U novom proračunskom razdoblju od 2014. do 2020. godine za ovaj program predviđen je proračun od 6,57 milijardi eura. Operativnim programom u proračunskom razdoblju za RH predviđeno je 252.643.138 eura. **Osnovni ciljevi operativnog programa** i Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) su: Promicanje konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture; Poticanje provedbe Zajedničke ribarstvene politike (ZRP); Promicanje uravnoteženog i uključivog teritorijalnog razvoja ribarstvenih područja i akvakulturnih područja u akvakulturi i Poticanje razvoja i provedbe Integrirane pomorske politike (IPP) Unije.

Tablica 13. Prioriteti operativnog programa i raspodjela sredstava

PRIORITET 1	Poticanje okolišnog održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva	86.827.381
PRIORITET 2	Poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture	55.261.186
PRIORITET 3	Poticanje provedbe ZRP-a	34.824.000
PRIORITET 4	Povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije	18.954.045
PRIORITET 5	Poticanje stavljanja na tržište i prerade	40.617.938
PRIORITET 6	Poticanje provedbe Integrirane pomorske politike	1.000.000
TEHNIČKA POMOĆ		15.158.588
UKUPNO		252.643.138

Potpore iz EFPR putem OPPR su, između ostalog, namijenjene za:

- promicanje konkurentnosti i ekonomske održivosti posebno malog priobalnog ribolova (s uspostavom ravnoteže između ribolovnih kapaciteta i ribolovnih mogućnosti),
- unaprjeđivanje opreme i ribolovnih alata,
- jačanje širenja i uvođenja inovativnih praksi i tehnoloških rješenja na kopnu i moru u sektoru ribarstva,

- unaprjeđenje kapaciteta iskrcajnih mjesta te razvoj pomoćnih usluga u sektoru ribarstva,
- promicanje korištenja ribolovnih alata s manjim utjecajem na okoliš,
- povećanje dodane vrijednosti i kvalitete proizvoda ulaganjima ribara u preradu ribe, trženje i izravnu prodaju vlastitog ulova te inovacije na plovilima,
- zaštitu morskog okoliša, uključujući upravljanje, obnovu i praćenje zaštićenih morskih područja,
- povećanje ulaganja u akvakulturu i rješavanje tehničkih ograničenja te inovacije u akvakulturi, upravljanje zonama namijenjenih akvakulturi i rješavanje okolišnih pitanja,
- integraciju akvakulture s turizmom i rekreacijskim aktivnostima te povećanje palete lokalnih proizvoda akvakulture i dodavanja vrijednosti hrvatskoj akvakulturi.

Programi Unije

Programi Europske unije su programi koji podržavaju politike Europske unije (EU) i imaju za cilj unaprjeđenje suradnje između država članica EU i njihovih građana u različitim sektorima: kulturi, znanosti, obrazovanju, prometu, energiji, zaštiti okoliša, zdravstvu, pravosuđu, fiskalnoj i carinskoj politici, itd. Za provedbu Programa Unije relevantne su opće uprave Europske komisije (DG - Directorate General). Provedba pojedinih programa Unije u Republici Hrvatskoj regulirana je posebnim Memorandumom o suglasnosti pa svaki program ima posebnu pravnu osnovu i različita provedbena pravila. Opće uprave provedbu programa povjeravaju specijaliziranim Izvršnim agencijama Europske komisije, koje tad obavljaju aktivnosti upravljanja programom pod nadzorom. U tim situacijama, Izvršne agencije odgovorne su za sljedeće: pripremu i objavu natječaja, financiranje, evaluaciju i predselekciju prijavljenih projekata, pripremu i potpisivanje ugovora, praćenje projekata, komunikaciju s prijavljenim korisnicima te kontrolu provedbe. U rijetkim slučajevima decentraliziranog upravljanja programom, provedbena struktura se prenosi na nacionalno tijelo u zemlji provedbe programa. Sudjelovanje u programima Unije predviđa uspostavljanje kontakt točke za program u zemlji sudionici s ciljem pružanja informacija o programu, podrške prijaviteljima i unaprjeđenja sudjelovanja zemlje u pojedinom programu. Sudjelovanje u programima EU ostvaruje se putem poziva za predaju projektnih prijedloga i dodjeljivanja darovnica odabranim projektima. Projekti podržani u okviru programa EU uobičajeno zahtijevaju sudjelovanje nekoliko partnera iz više zemalja članica programa, kao i djelomično sufinanciranje projekata od strane prijavitelja.

Tablica 14. Prikaz programa Unije 2014-2020

Sektor	Naziv programa	Ukupan proračun (EUR)	Tijelo zaduženo za koordinaciju programa u RH
Znanost kroz sve sektore	Obzor2020	78,6 milijardi	
Obrazovanje i mladi	Erasmus Plus	14,7 milijardi	Agencija za mobilnost i programe EU
Kultura	Kreativna Europa	1,5 milijardi	Ministarstvo kulture
Civilno društvo	Europa za građane2014.-2020.	229 milijuna	Ured zaudrugeVladeRH
Socijalna politika	Zapošljavanje i socijalne inovacije	919 milijuna	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Zdravstvo	Zdravlje za rast	449 milijuna	Ministarstvo zdravlja, Hrvatski zavod za javnozdravstvo
Zaštita potrošača	Potrošač 2014.-2020.	197 milijuna	Ministarstvo gospodarstva
Zaštita okoliša	ŽIVOT	3,5 milijardi	Ministarstvo zaštiteokoliša i prirode
Konkurentnost i inovativnost	COSME-Program za konkurentnost poduzetništva i MSP-a	2 milijarde	Ministarstvo poduzetništva i obrta
Financije	HERKUL III	110 milijuna	Ministarstvo financija
	PERIKLO 2020	7,7 milijuna	
Porezna politika	FISCALIS 2020	234 milijuna	Ministarstvo financija–Porezna uprava
Carinska politika	CARINE 2020	547 milijuna	Ministarstvo financija–Carinska uprava
Pravosuđe	PRAVOSUĐE	378 milijuna	Ministarstvo pravosuđa
	TEMELJNA PRAVA I DRŽAVLJANSTVO	439 milijuna	

Izvor: I. Maletić, 2016.

6.2 Provedba strategije

6.2.1 Organizacijska struktura za provedbu Strategije

Strateški razvojni program je temeljni dokument Općine Tučepi za provođenje općinske politike razvoja i korištenje regionalnih i nacionalnih izvora te strukturnih fondova EU, kojima se provode zajedničke politike EU. Kod razrade ovog Strateškog razvojnog programa korišten je pristup i metodologija strukturnih fondova, odnosno korišten je pristup partnerstva i pristup „odozdo prema gore“ te participativna metoda uključivanja svih zainteresiranih sukladno načelima „LEADER“ pristupa, odnosno smjernicama lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice.

U provedbi Strateškog razvojnog programa primjenjuju se načela partnerstva, kao što su: konsenzus i međuovisnost, jednakost i različitost. Posebno se naglašava odgovornost, po kojoj Općina Tučepi ima krajnju odgovornost za pripremu i provedbu Strateškog razvojnog programa te obvezanost, prema kojoj je Općina Tučepi u potpunosti obvezna na proces i načela Strateškog razvojnog programa, koji predstavlja okvir za srednjoročni društveno ekonomski razvoj Općine Tučepi. Općina Tučepi obvezna je uključiti i staviti na raspolaganje sve potrebne resurse za izradu i provedbu Strateškog razvojnog programa. Izrada i provedba Strateškog razvojnog programa obavljaju se na transparentan i otvoren način te uz odgovarajuće izvještavanje javnosti. Uz transparentnost, posebno su važni partnerstvo i konzultacije sa zainteresiranim stranama, i to na način da sve relevantne zainteresirane strane na nacionalnoj i lokalnoj razini trebaju biti konzultirane u svakoj ključnoj fazi izrade i provedbe projekata. U osiguranju partnerstva primjenjuju se načela „Europskog kodeksa ponašanja za partnerstvo u okviru ESI fondova (Delegirana uredba komisije ERU br.240/2014).

Institucija lokalne razine, odnosno Općina Tučepi, ključna je institucija razvojnog upravljanja. Cjelokupno upravljanje Strategijom na razini donošenja odluka odgovornost je Općine Tučepi, koja je

na čelu s načelnikom, odgovorna za uspješnu provedbu Strategije prema objektivno provjerljivim pokazateljima. Odgovornosti i uloga Općine Tučepi u provedbi Strategije ogleda se u sljedećem: uspješna provedba prepoznatih prioriteta i mjera Strategije te odgovornost za predviđeni utjecaj Strategije na lokalno stanovništvo, poduzetnike i ostale relevantne dionike u vrijeme izrade i formuliranja Strategije. Općina ima obvezu osigurati sredstva, materijalna i ljudski potencijal za provedbu mjera Strategije, za što može imenovati posebno tijelo. Općina je obvezna provoditi godišnju evaluaciju Strategije, na temelju koje može donositi odluke o promjeni, reviziji i unaprjeđenju Strategije, te provoditi srednjoročnu (interim) evaluaciju i završnu (ex-post) evaluaciju. Radi transparentnosti i javnosti rada potrebno je organizirati redovne javne konzultacije sa svim dionicima o provedbi Strategije.

Upravljačka struktura sadrži tri osnovne komponente: političko-izvršnu (načelnik i općinsko vijeće) upravna tijela i mjesna samouprava (nema mjesnih odbora!). Za obavljanje javnih usluga lokalna samouprava osniva trgovačka društva.

Ključnu ulogu u razvojnom upravljanju ima Općinsko vijeće, predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, koje raspravlja i donosi temeljne razvojne dokumente. Jednako tako važnu ulogu u sustavu lokalnog razvoja ima čelništvo lokalne izvršne vlasti - Općinski načelnik sa zamjenikom. Izvršna komponenta lokalnog političkog sustava ima presudnu ulogu u formuliranju, predlaganju i implementaciji razvojne politike, odnosno razvojnih projekata.

U Općini Tučepi zaposleno je ukupno 5 djelatnika, dvoje profesionalnih dužnosnika i 3 djelatnika u upravi. Pored zadovoljavajuće kvalifikacijske strukture lokalne uprave, evidentan je nedovoljno razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekata. -

Značajni dionici u izradi Strategije su i organizacije civilnog društva, čije polje interesa predstavljaju svi segmenti društva, a prvenstveno područje ljudskih prava, zaštite prirodne i kulturne baštine te razvoja ljudskih resursa. Isto tako, nužno je uzeti u obzir potrebe privatnog sektora, kao realnog sektora, odnosno onog koji predstavlja okosnicu ekonomskog razvoja. Svrha je Strategije stvoriti preduvjete za što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora, što se prvenstveno ostvaruje djelovanjem javnog sektora kroz obrazovni sustav, sustav tržišta rada, podršku kroz razne programe edukacije i poticaja, osiguravanje infrastrukture itd. Stoga je sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Strategije od velikog značaja.

Za praćenje provedbe Strategije, analizu učinaka njene provedbe te prijedloga odabira projekata za bazu projekata bit će nadležno Partnersko vijeće.

Na području Općine ne postoje odgovarajuće stručne institucije razvojnog upravljanja (agencije i sl.) pa je, obzirom na skromnu strukturu upravno-stručnog tijela u Općini, kapacitet lokalnih institucija za razvojno upravljanje i planiranje nedostatan. Općina se stoga oslanja na pribavljanje usluga od strane specijaliziranih profesionalnih institucija i stručnih konzultanata.

Zakonom o regionalnom razvoju definirana je mogućnost osnivanja Lokalne razvojna agencije, a u svrhu učinkovite koordinacije i poticanja lokalnog razvoja.

Lokalne razvojne agencije obavljaju sljedeće poslove od općeg gospodarskog interesa:

- koordiniraju izradu strategija razvoja jedinica lokalne samouprave,
- koordiniraju izradu akcijskih planova za provedbu strategija razvoja jedinica lokalne samouprave,
- prate provedbu strategija razvoja jedinica lokalne samouprave,
- potiču pripremu razvojnih projekata na području jedinice lokalne samouprave,
- sudjeluju u izradi razvojnih projekata i strateških projekata regionalnog razvoja statističke regije,
- surađuju s drugim lokalnim razvojnim agencijama i regionalnim koordinatorima radi stvaranja i provedbe zajedničkih projekata,
- sudjeluju u provedbi programa Ministarstva i drugih središnjih tijela državne uprave te
- obavljaju i druge poslove sukladno zakonu.

Osnivanjem Lokalne akcijske grupe „Adrion“, u čijem je sastavu i Općina Tučepi, postignuta je razvojna integracija prirodno-geografske i funkcionalne razvojne cjeline, čime će se kapaciteti razvojnog upravljanja povećati. Međutim, LAG „Adrion“ je sa svojom Lokalnom razvojnom strategijom, donosenu u ožujku 2016. godine, ograničen samo na provedbu pojedinih operacija unutar mjere 19. - LEADER iz Programa ruralnog razvoja.

6.2.2 Akcijski plan provedbe

Akcijski plan provedbe

Akcijski plan (AP) je dokument kojim se omogućuje cjelovit pregled i struktura svih aktivnosti potrebnih za provedbu Strategije u određenom razdoblju. Akcijskim planom treba detaljno razraditi mjere i projekte sa financijskim okvirom. Razradu mjera i projekata treba izvesti prema logičkoj matrici. Akcijski plan pokriva razdoblje od druge polovice 2016. do polovice 2018. godine. Akcijskim planom su određene aktivnosti Općine Tučepi u pripremi projekata do razine podobnosti za prijavu na natječaje regionalne (županijske) i nacionalne razine te ESI fondove. Nakon evaluacije, koja će se obaviti polovicom 2018. godine, izradit će se novi akcijski plan do kraja 2020. godine, uz eventualnu izmjenu i dopunu Strategije.

Akcijski plan provedbe 2016. - 2018.

Prioritet	Mjera	Projekt	Postojeća dokumentacija	Aktivnosti u 2016., 2017. i 2018. godini	Vremenski plan provedbe			Pokazatelji ishoda do 2018. godine	
					2016.	2017.	2018.		
Prioritet 1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda	<u>Projekt 1.</u> Studija razvoja ekstremnih sportova na području Općine Tučepi	Projektna ideja	Studija razvoja				Izrađena studija razvoja ekstremnih sportova	
		<u>Projekt 17.</u> Izgradnja sportsko-rekreacijske zone „Ravnice“ – I. faza	PPUO Tučepi Geodetska podloga za projektiranje pristupne ceste do zone	Izrada geodetska podloga					
				Idejno rješenje					
	Idejni projekt								
	Mjera 1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture	<u>Projekt 4.</u> Održivo i cjelovito korištenje obalnog područja, I. faza	UPU naselja Tučepi sjeverno i južno od D8 Idejni projekt obalnih građevina (IGH / 2005. godina) Idejno maritimno rješenje uređenja obalnog pojasa Općine Tučepi („Kozina projekti“ d.o.o Trilj, srpanj 2015.)	Studija održivog i cjelovitog korištenja obalnog područja				Izrađena Studija održivog i cjelovitog korištenja obalnog područja Općine Tučepi	
	<u>Projekt 5.</u> Uređenje poljskih putova i tematskih staza	Projektna ideja, Oblikovana projektna ideja tematske staze „Bušelića kula – Šarića kula	Uređenje poljskih putova i tematskih staza				Uređeno cca 10 km poljskih putova i tematskih staza		

			– Mali Vrv“ (unutar ukupne mreže tematskih staza), gotov hortikulturni projekt uređenje okoliša Bušelića kule i uređenje pristupnog puta (početna točka buduće staze)				
		Projekt 6. Turističko-sakralna ruta Tučepi (Crkveno zvono)	Razvojno idejno rješenje projekta Izrađena projektna aplikacija Projektu odobrena sredstava (Javni poziv Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU: „Priprema i provedba Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine,“ financiranog iz Europskog fonda za regionalni razvoj, unutar Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“)	Idejni i Glavni projekt uređenja hortikulture krajobraznog sklopa hotela Jadran			Izrađen Idejni i glavni projekt uređenja hortikulture krajobraznog sklopa hotela Jadran, izrađene smjernice za prezentaciju arheološke građe za uređenje arheološkog nalazišta pokraj crkve sv. Jurja, Izrađen konzervatorski elaborat za uređenje arheološkog nalazišta pokraj crkve sv. Jurja, Izrađen restaur. el. za uređenje srednjovj. groblja pokraj crkve Male Gospe, izrađen projekt sanacije
				Izrada smjernica za prezentaciju arheološke građe za uređenje arheološkog nalazišta pokraj crkve sv. Jurja			
				Izrada konz. el. za uređenje arh. nalazišta pokraj crkve sv. Jurja			

				Izrada restaur. el. za uređenje srednjovj. groblja pokraj crkve Male Gospe				unutrašnjosti crkve sc. Ante Padovanskog, Izrađeni svi idejni, glavni i izvedbeni projekti, Izrađen geodetski elaborat, Izrađena studija utjecaja na okoliš, Izrađena podloga za mobilnu aplikaciju, Izrađen markentinški plan, Izrađena Studija izvedivosti, Izrađen Plan upravljanja.
				Izrada projekta sanacije unutrašnjosti crkve sv. Ante Padovanskog				
				Projekt uređenja pješačkih i biciklističkih staza koje povezuju kulturna dobra u Sak-tur. ruti				
				Projekt uređenja okoliša crkve sv. Roka, sv. Kate, sv. Mihovila				
				Izrada svih idejnih, glavnih i izvedbenih projekata				
				Izrada geodetskog elaborata				

				Izrada studije utjecaja na okoliš				
				Izrada podloge za mobilnu aplikaciju, izrada markentinskog plana				
				Izrada Studija izvedivosti				
				Izrada plana upravljanja				
		<u>Projekt 7.</u> Izgradnja luke nautičkog turizma (Eko marina Tučepi) i uređenje kupališta s uljevom korita bujice „Suhi potok“ u Tučepima	UPU luke otvorene za javni promet, luke nautičkog turizma – marine (ekomarine) i športske luke LN i LS Studija utjecaja na okoliš Idejni projekti	Izrada glavnog projekta				
				Dobivanje građev. dozvole				
				Izgradnja				
		<u>Projekt 23.</u> Rekonstrukcija obalne šetnice, I. faza - od marine do restorana „Gusari“. U izradi izvedbeni projekt šetnice.	Izrađen troškovnik planiranih radova na rekonstrukciji	Prijava na natječaj iz EU fondova (PRR, Podmjera 7.4.)				Popravljena obalna šetnica u duljini od cca 820 m metara
				Izvođenje radova				
		<u>Projekt 24.</u> Uređenje plaže Kamena	Građevinska dozvola	Prijava na natječaj iz nacionalnih ili EU fondova				Izgrađena 2 zaštitna plažna pera i povećan kapacitet plaže na predjelu
				Izgradnja				

								Kamena za cca 2000 m ²
Prioritet 1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja	Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje	<u>Projekt 8.</u> Izgradnja uljare sa punionicom u okviru komunalno-servisnog sklopa	UPU komunalno-servisne zone Idejni projekt	Dobivanje lokacijske dozvole				Izgrađena uljara sa punionicom
				Otkup zemljišta				
				Izrada glavnog i izvedbenog projekta s troškovnikom				
				Dobivanje građevinske dozvole				
				Prijava na EU fondove				
				Izgradnja				
Mjera 1.2.2. Razvoj ruralnog turizma		<u>Projekt 2.</u> Revitalizacija pastirskog sela „Mali Vrv“ na području Parka prirode Biokovo	Konzervatorska studija „Zaštita i obnova ruralnog naselja Mali Vrv i neposrednog okolnog kulturno-prirodnog krajobraza unutar Parka prirode Biokovo“	Uređenje tematske staze (uz planinarski nastavak); cca 1,8 km				Obnovljeno pastirsko selo
				Uređenje pješačkog pristupa (točka pristupa s istočne strane): cca 1,03 km				
			Projektni prijedlog u sklopu programa Interreg IPA: Development in Natural and Rural Areas	Obnova pojedinih ciljanih objekata upotrebom tradicijskih elemenata				
		<u>Projekt 3.</u>	Projektna ideja	Izrada geodetsk				Izrađena geodetska

		Obnova starog sela (zaselka) Mravičići s obnovom tradicijskih obrta (stara uljara) u Mravičićima		e podloge i konzervatorske studije				podloga i konzervatorska studija
				Prijava na natječaj iz nacionalnih ili EU fondova				
		<u>Projekt 22.</u> Revitalizacija kulturnog dobra Bušelića kula	Građevinski projekt sanacije, Studija izvedivosti s uključenom analizom troškova i koristi, hortikulturni projekt, projekt uređenja pristupnog puta.	Prijava na natječaj iz EU fondova (PRR, Podmjera 7.4.)				Obnovljen tematski park Bušelića kule, uspostavljena početna tematska staza.
		Obnova tematskog parka Bušelića kule, uspostava početne tematske staze.						

Prioritet	Mjera	Projekt	Postojeća dokumentacija	Aktivnosti u 2016., 2017. i 2018. godini	Vremenski plan provedbe			Pokazatelji ishoda do 2018. godine
					2016.	2017.	2018.	
Prioritet 2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	Mjera 2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa	<u>Projekt 19.</u> Gradnja pristupne ceste za komunalno-servisnu zonu „Tučepi“ s komunalnom infrastrukturom	UPU naselja Tučepi sjeverno i južno od D8 Idejni projekt Lokacijska dozvola Glavni projekt	Provođenje postupka izvlaštenja zemljišta				Izgrađena prometnica od državne ceste D8 do komunalno-servisne zone u duljini od 164 metara
				Dobivanje građevinske dozvole				
				Prijava na natječaj iz EU fondova (PRR, Podmjera 7.2.)				
				Izgradnja				

		<u>Projekt 20.</u> Izgradnja sabirne sjeverne prometnice ugostiteljsko turističke zone T1 (zone hotela „Jadran“) u Tučepima	UPU zone hotela „Jadran“ Glavni i geodetski projekt Rješenje MZOIP-a.	Prijava na natječaj iz EU fondova (PRR, Podmjera 7.2.)				Izgrađena prometnica (nerazvrstana cesta) ukupne duljine od 320 metara
				Izgradnja				
		<u>Projekt 25.</u> Rekonstrukcija nerazvrstane ceste kao šumske prometnice Punikuća-Ravnice	PPUO Tučepi Geodetska podloga za izradu idejnog projekta	Idejni projekt				Rekonstruirana nerazvrstana cesta kao šumska prometnica u duljini od 1,4 km
				Elaborat učinkovitosti mreže šumskih prometnica				
				Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa				
				Izrada glavnog projekta i dobivanje građevinske dozvole				
				Prijava na natječaj iz EU fondova (PRR, Mjera 04, podmjera 4.3.)				
				Izgradnja				
Mjera 2.1.2. Poboljšanje prometa u mirovanju		<u>Projekt 9.</u> Izgradnja mrtvačnice, otvorenog parkirališta i javnih garaža u sklopu mjesnog groblja „Male Gospe“	UPU naselja Tučepi sjeverno i južno od D8 Idejno rješenje	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa				Izgrađena nova mrtvačnica, otvoreno parkiralište te javna garaža s ukupno 90 garažnih mjesta.
				Izrada glavnog projekta i dobivanje građevinske dozvole				
				Prijava na natječaj iz nacionalnih ili EU fondova (PRR,				

				Podmjera 7.4.)					
				Izgradnja					
Mjera 2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje	Projekt 10. Izgradnja pročištača otpadnih voda naselja Tučepi			Studija predizvodljivosti				Izrađena studijska projektna dokumentacija i otkupljeno zemljište.	
				Izrada idejnog projekta i dobivanje lokacijske dozvole					
				Otkup zemljišta					
	Projekt 18. Izgradnja vodospreme Podpeč i priključnih cjevovoda	Građevinska dozvola Mišljenja MZOIP-a u odnosu na ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš i izrade glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu			Projekt prijavljen na EU fondove (PRR, Podmjera 7.2.)				Izgrađeno 206,35 m vodoopskrbnog cjevovoda, izgrađen pristupni put duljine 82,3 m, izgrađena vodosprema kapaciteta 100 m ³
					Izgradnja				
	Projekt 21. Projekt vodoopskrbe tučepskih zaselaka sa spojem na regionalni cjevovod	Idejno rješenje („Hidroing“ d.o.o. Split)			Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta s troškovnikom za prvu fazu				Izrađen idejni, glavni i izvedbeni projekt s troškovnikom za prvu fazu, Riješeni imovinsko-pravni odnosi i dobivanje grtađevinske dozvole, Projekt prijavljen na EU fondove.
					Riješavanje imovinsko-pravnih odnosa i dobivanje grtađevinske dozvole				
					Prijava projekta na EU fondove				

	Mjera 2.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	<u>Projekt 26.</u> Izgradnja reciklažnog dvorišta u komunalno-servisnoj zoni sa sortirnicom	Glavni projekt („Arheo“ d.o.o. Zagreb)	Otkup zemljišta				Izgrađeno reciklažno dvorište sa sortirnicom u komunalno-servisnoj zoni.
				Dobivanje građevinske dozvole				
				Prijava na nacionalni natječaj (FZOEU)				
				Izgradnja				
	Mjera 2.1.5. Poboljšanje uvjeta pogrebnih usluga	<u>Projekt 9.</u> Izgradnja mrtvačnice, otvorenog parkirališta i javnih garaža u sklopu mjesnog groblja „Male Gospe“	UPU naselja sjeverno i južno do D8 Idejno rješenje	Glavni projekt				Izgrađena mrtvačnica na mjesnom groblju „Male Gospe“
				Građevinska dozvola				
				Izvedbeni projekt s troškovnikom				
				Projekt prijavljen na EU fondove				
				Izgradnja				
Prioritet 2.2. Poboljšanje energetskog sustava i korištenja obnovljivih izvora	Mjera 2.2.1 Poboljšanje javne rasvjete	<u>Projekt 11.</u> Energetska učinkovitost u sustavu javne rasvjete uz obalnu šetnicu		Projekt rekonstrukcije javne rasvjete				Rekonstruirana javna rasvjeta na obalnoj šetnici
				Izvođenje radova				
	Mjera 2.2.2. Poboljšanje energetske učinkovitosti							
Prioritet 2.3. Zaštita prirode i okoliša	Mjera 2.3.1. Razvoj sustava zaštite i spašavanja	<u>Projekt 12.</u> Izgradnja vatrogasnog doma unutar komunalno-servisnog sklopa	Idejni projekt	Dobivanje lok. dozvole				Izgrađen vatrogasni dom unutar komunalno-servisnog sklopa
				Otkup zemljišta				
				Izrada glavnog i izvedbenog projekta s troškovnikom				
				Dobivanje građevinske dozvole				

				Prijava na natječaj iz EU fondova				
				Izgradnja				
	Mjera 2.3.2. Zaštita i očuvanje prirodnih vrijednosti							

Prioritet	Mjera	Projekt	Postojeća dokumentacija	Aktivnosti u 2016., 2017. i 2018. godini	Vremenski plan provedbe			Pokazatelji ishoda do 2018. godine
					2016.	2017.	2018.	
Prioritet 3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	Mjera 3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama	<u>Projekt 13.</u> Uspostava „internet free“ zone, I. faza - Elaborat izvedivosti	Projektna ideja	Izrada elaborata izvedivosti				Izrađen elaborat izvedivosti, projekt prijavljen na nacionalne/EU fondove
				Projekt prijavljen na nacionalne/EU fondove				
	<u>Projekt 14.</u> Rekonstrukcija, dogradnja i nadogradnja OŠ „Tučepi“ i izgradnja školske sportske dvorane	Građevinska dozvola, izvedbeni projekt s troškovnicima, studija izvedivosti s uključenom analizom troškova i koristi	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa (otkup dijela zemljišta)				Rekonstruirana, dograđena i nadograđena škola, i izgrađena školska sportska dvorana	
			Prijava na nacionalne/EU fondove					
	Mjera 3.1.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama							
	Mjera 3.1.3. Poboljšanje uvjeta za							

	razvoj športske kulture							
Prioritet 3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine	Mjera 3.2.1. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine	<u>Projekt 15.</u> Izgradnja i uređenje mjesnog trga sa crkvom, muzejom i drugim kulturnim sadržajima, I. faza - Izrada projektne dokumentacije	Konzervatorska podloga za prostor ljetnikovca Ivanišević	Izrada idejnog rješenja				Izrađeno idejno rješenje i idejni projekt, dobivena lokacijska dozvola, riješeni imovinsko-pravni odnosi, izrađen glavni i izvedbeni projekt s troškovnicima, dobivanje građevinske dozvole
				Izrada idejnog projekta				
				Dobivanje lokacijske dozvole				
				Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa				
				Izrada glavnog i izvedbenog projekta s troškovnicima				
				Dobivanje građevinske dozvole				
	Mjera 3.2.2. Poboljšanje uvjeta za rad kulturnih institucija i organizacija							
Prioritet 3.3. Poboljšanje kvalitete upravljanja	Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje upravljanja uređenim građevinskim zemljištem	<u>Projekt 16.</u> Nova katastarska izmjera za Općinu Tučepi	Sporazum sa Državom geodetskom upravom (listopad 2011. godine)	Ugovori sa DGU i Ministarstvom pravosuđa				Započeti radovi na novoj katastarskoj izmjeri za katastarsku općinu Tučepi i dio katastarske općine Kotišina
				Provođenje natječaja i izbor izvođača radova (DGU)				
				Početak radova na novoj izmjeri				
	Mjera 3.3.2. Jačanje ljudskih potencijala u							

	javnom sektoru							
--	----------------	--	--	--	--	--	--	--

Kriterij za ocjenjivanje projekata

Projekti su onaj dio okvira Strategije koji proizlaze iz vizije, ciljeva, prioriteta i mjera. Strategija Općine Tučepi sadrži bazu projekata koji su predloženi od strane Općine te drugih pravnih i fizičkih osoba za vrijeme izrade Strategije. Baza podataka je otvorena za prijem novih projektnih ideja, odnosno Općina Tučepi će trajno imati otvoren javni poziv za prikupljanje projekata, koji mogu prijaviti fizičke i pravne osobe, a koji su od interesa za provođenje ciljeva ovog strateškog razvojnog programa, odnosno koji doprinose povećanju kvalitete života stanovništva na području Općine Tučepi, koji unaprjeđuju i razvijaju održivo gospodarstvo te doprinose održivom gospodarenju prirodnim i kulturnom baštinom. Prijedlozi projekata identificiraju se i prikupljaju redovitom procedurom svakih 6 mjeseci, a potom se kroz proces vrednovanja i selekcije ažurira baza razvojnih projekata. Projekti koji se prijavljuju mogu biti na razini ideje ili u bilo kojoj drugoj fazi gotovosti, ali njihova implementacija mora biti planirana do kraja 2020. godine. U bazu ulaze svi projekti koji zadovoljavaju osnovni kriterij odabira: usklađenost sa Strategijom razvoja Općine Tučepi, pojedinim ciljevima, prioritetima i mjerama, kroz koje je uključena i usklađenost s nacionalnim i programima EU.

Pristigle projektne ideje će se ocjenjivati temeljem sljedećih kriterija:

1. Relevantnost projektne ideje (ocjenjuje se usklađenost projektne ideje sa strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama koje su definirane strateškim razvojnim programom),
2. Kvaliteta metodologije projekta (koliko su planirane aktivnosti logički povezane s utvrđenim ciljevima i očekivanim rezultatima projekta),
3. Operativni i financijski kapaciteti prijavitelja (ocjenjuje se kapacitet prijavitelja, odnosno njegova operativna sposobnost i iskustvo u provedbi sličnih projekata usporedive vrijednosti te financijski kapacitet za provedbu projekta - iznos vlastitih sredstava i mogućnost financiranja projekta),
4. Financijska i institucionalna održivost projekta (ocjenjuje se kako će se projekt nastaviti financirati po završetku projektnih aktivnosti te tko će nastaviti rukovoditi projektom i na koji način),
5. Horizontalni ciljevi (ocjenjuje se da li projekt doprinosi jednakim mogućnostima, inovacijama, zaštiti okoliša i demografskoj obnovi).

Kriteriji za vrednovanje projekata:

Relevantnost projekta	30 bodova
Kvaliteta metodologije	20 bodova
Operativni i financijski kapaciteti prijavitelja	20 bodova
Financijska i institucionalna održivost projekta	20 bodova
Horizontalni ciljevi	10 bodova

Pored navedenih temeljnih kriterija, moguće je dodati i posebne kriterije za pojedine prioritete ukoliko za to postoji argumentirano opravdanje.

Za klasifikaciju projekta koji podrazumijevaju zahvate u prostoru važan je status provedbene dokumentacije, pri čemu se ocjenjuje pripremljenost projektne dokumentacije.

Odabrani projekti potom prolaze klasifikaciju prema stupnju spremnosti za provedbu te ih se razvrstava u tri osnovne skupine:

a) Projekti potpuno spremni za provedbu imaju: cjelovitu projektnu dokumentaciju (građevinska dozvola, poslovni plan, troškovnici, potrebne studije), utvrđenu strukturu izvora financiranja i ispunjavaju sve potrebne uvjete u natječajima programa i fondova EU;

b) Projekti u pripremi, kojima je dio projektno-tehničke dokumentacije u izradi, i to za sljedeće slučajeve:

- lokacijska dozvola postoji, glavni projekt u izradi,
- lokacijska dozvola i glavni projekt gotovi, u postupku je dobivanje građevinske dozvole,
- idejno projekt postoji, u postupku je dobivanje lokacijske dozvole,
- idejno rješenje u izradi,
- troškovnik je gotov (za projekte koji trebaju samo troškovnik).

c) Projektne ideje kod kojih postoji samo osnovni opis ciljeva, aktivnosti i rezultata.

Na temelju gore navedenih kriterija, a na prijedlog Partnerskog vijeća, općinski načelnik donijet će odgovarajući akt, kojim će se odrediti procedura sa detaljno razrađenim kriterijima i bodovnom skalom za ocjenu i odabir projektnih ideja.

6.2.3 Praćenje i evaluacija provedbe strategije, kriteriji i indikatori za ocjenu uspješnosti i učinkovitosti

Strategija nije jedinstven, “konačan” dokument. To je dinamični dokument koji će se vremenom razvijati i koji će sukladno policy ciklusu zahtijevati prilagodbe, odnosno izmjene u odnosu na rezultate evaluacije, promjenu političkog, gospodarskog i institucionalnog okruženja, kao i poboljšanja u razumijevanju problema i ključnih pitanja. Strategija zapravo predstavlja opći okvir razvoja te procjenjivanja projekata i njihovih odgovarajućih prioriteta. Kako bi se osigurala učinkovita i transparentna provedba Strategije uspostavljen je sustav praćenja, evaluacije i izvještavanja o provedbi Strategije.

Svrha je sustava praćenja i izvještavanja osigurati dovoljno informacija za nositelje provedbe Strategije, uključujući općinskog načelnika i općinsko vijeće, za donošenje ocjena o sljedećim ključnim elementima:

- uspješnosti postizanja postavljenih ciljeva za tekuće razdoblje,
- razlozima za eventualno nepostizanje postavljenih ciljeva te o mogućim rješenjima,

- adekvatnosti planiranih resursa (materijalnih, ljudskih, financijskih) za postizanje planiranih ciljeva, odnosno prijedlozima za eventualne re-alokacije resursa,
- relevantnosti planiranih prioriteta i mjera s obzirom na eventualne promijenjene okolnosti, odnosno temeljem iskustava iz provedbe,
- financijskoj učinkovitosti provedbe mjera i
- uspješnosti procesa partnerstva s ključnim socio-ekonomskim dionicima.

Praćenje provedbe

Provedba strateškog razvojnog programa pratit će se godišnjim izvješćima, jer je to optimalan period u kojem se može vidjeti da li su projekti koji su prijavljeni za financiranje iz raznih fondova pozitivno ocijenjeni i da li je pokrenuta implementacija projekata, što je pozitivan signal, unatoč tome što nije u potpunosti završen projekt. Godišnje izvješće sadržavat će projekte koji su izvršeni te sve podatke o njima, a koji minimalno uključuju nositelja, izvor financiranja, visinu investicije, vrstu investicije te ostvarene rezultate. Isto tako, u godišnjem izvješću će biti dan kratak pregled projekata koji su dobili financiranje i nalaze se u fazi implementacije.

Izvješća o napretku podnosit će Partnersko vijeće, a usvajat će ih Općinsko vijeće. Provedba će se mjeriti sukladno postavljenim pokazateljima u ovom dokumentu. Liste pokazatelja, koje su uspostavljene, mogu se dopuniti ili prilagoditi. Praćenje provedbe se obavlja kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, a o rezultatima provedbe jednom godišnje izvješćuje se Općinsko vijeće.

Kako bi se osiguralo kvalitetno praćenje provedbe potrebno je uspostaviti skup mjerljivih pokazateljapostignuća, koji nedvosmisleno prikazuju u kojem obimu Strategija ostvaruje rezultate na strateškoj i operativnoj razini. Na razini ove Strategije uspostavljen je kvantificiran sustav praćenja ostvarivanja prioriteta, kojim se mjeri dugoročni utjecaj na društveno-gospodarski razvitak Općine.

Za svaki od navedenih prioriteta, definirani su kvantificirani pokazatelji koji će služiti kao ciljane vrijednosti, koje se u sklopu prioriteta trebaju postići do 2020. godine, i to kao rezultat provedbe planiranih mjera. Dolje naznačeni pokazatelji predstavljaju temelj za praćenje i kasniju evaluaciju uspješnosti provedbe Strategije.

Tablica 15. Pokazatelji provedbe Strategije

PRIORITET	POKAZATELJI
1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	<ul style="list-style-type: none"> ◆ broj noćenja i dolazaka ◆ prosječna duljina boravka ◆ dnevna potrošnja ◆ duljina trajanja turističke sezone ◆ broj poduzetnika koji se bave selektivnim oblicima turizma ◆ broj novih turističkih proizvoda ◆ površina novih turističkih smještaja, kategorija i vrsta ◆ broj i vrsta poduzetničkih programa potpore ◆ broj programima obuhvaćenih poduzetnika ◆ financijska vrijednost programa ◆ broj novih obrtnika ◆ broj novih poduzetnika ◆ broj tehnoloških i inovacijskih programa poduzetnika ◆ iznos ulaganja poduzetnika u kapitalne projekte ◆ broj novostvorenih radnih mjesta ◆ površina poduzetničke infrastrukture u funkciji ◆ financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika ◆ broj i veličina novih investicija
1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja	<ul style="list-style-type: none"> ◆ hektari pod eko-proizvodnjom ◆ broj mladih poljoprivrednika ◆ broj novih malih poljoprivrednih gospodarstava ◆ broj novih nepoljoprivrednih djelatnosti ◆ broj investicija u fizičku imovinu ◆ visina investicija u fizičku imovinu ◆ broj uvedenih sustava kvalitete ◆ visina investicija u sustave kvalitete ◆ broj novih ribara ◆ broj poduzetnika koji se bave preradom ribe
2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	<ul style="list-style-type: none"> ◆ km novih i obnovljenih cjevovoda javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda i broj uređaja/opreme u sustavu javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda ◆ broj stanovnika s mogućnošću pristupa brzom internetu ◆ broj kućanstava i gospodarskih subjekata priključenih na sustav javne odvodnje i vodoopskrbe ◆ km izgrađenih i obnovljenih cesta ◆ km izgrađenih i obnovljenih protupožarnih putova ◆ broj novih vezova
2.2. Poboljšanje energetske sustava i korištenja obnovljivih izvora	<ul style="list-style-type: none"> ◆ broj energetski certificiranih zgrada ◆ broj i površina zgrada koje su obnovljene na energetski učinkovit način ◆ broj programa energetske učinkovitosti
2.3. Zaštita prirode i okoliša	<ul style="list-style-type: none"> ◆ broj zaštićenih područja ◆ broj održanih edukacija/radionica/seminara/tribina/forumata i sl. ◆ broj projekata koji se odnose na prezentaciju i interpretaciju posebno vrijednih područja ◆ pokazatelji kakvoće sastavnica okoliša
3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	<ul style="list-style-type: none"> ◆ m² novih objekata sadržaja u kulturi ◆ m² novih objekata zdravstvenih sadržaja ◆ m² novih objekata odgojno obrazovnih sadržaja ◆ m² novih zelenih površina i parkova

3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine	<ul style="list-style-type: none"> ◆ m² novih sportskih sadržaja ◆ broj obnovljenih objekata kulturne baštine ◆ broj novopopisanih objekata kulturne/povijesne baštine ◆ broj popisane nematerijalne imovine
3.3. Poboljšanje kvalitete upravljanja	<ul style="list-style-type: none"> ◆ broj i površina donesenih urbanističkih planova ◆ broj izdanih akata za građenje ◆ broj djelatnika lokalne uprave koji su završili odgovarajuće oblike edukacije javnog menadžmenta

Evaluacija

Proces vrednovanja mora zadovoljavati standardizirani sustav kvalitete, koji se temelji na sljedećim kriterijima: 1) Relevantnost – ocjenjuje primjerenost ciljeva Strategije u odnosu na korisnike i ciljne skupine, 2) Djelotvornost – ocjenjuje odnos uloženi sredstava s obzirom na dobivenu vrijednost u vidu postignutih rezultata, 3) Učinkovitost – utvrđuje do koje su mjere ostvareni zadani prioriteti, 4) Utjecaj – ocjenjuje utjecaj na ciljnu skupinu, ali i šire regionalno okruženje, 5) Održivost – ocjenjuje potencijal dugoročnog utjecaja na predmetno područje, kao i kapacitiranost provoditelja za nastavak provedbe.

Evaluaciju provodi Partnersko vijeće u suradnji sa vanjskim stručnjacima. S obzirom na veliku važnost ovog strateškog dokumenta za razvoj Općine Tučepi, provest će se unutarnja i vanjska evaluacija, kako bi se dobila objektivna slika o uspjehu njegove provedbe. Unutarnja se evaluacija provodi nakon završetka svake mjere, čime se ocjenjuje uspješnost provedbe na operativnoj razini Strategije.

Rezultati unutarnje evaluacije dostavit će se svim uključenim dionicima (strateški partneri, ciljne skupine i sl.), nakon čega će se putem odgovarajućeg konzultativnog procesa prikupiti njihovi stavovi o uspjehu provedbe, kao i prijedlozi za dodatna unaprjeđenja prilikom provođenja budućih aktivnosti.

Usporedbom stavova vanjskih dionika i rezultata unutarnjeg evaluacijskog tima stvorit će se objektivnija slika o učinku provedbe strateških ciljeva te samom evaluacijskom postupku.

Vanjsku evaluaciju provodi vanjski stručnjak sa zadatkom izrade neovisne procjene o doprinosu postignutih rezultata na strateške prioritete, kao i sveukupne održivosti i utjecaja Strategije na predmetno područje.

Na kraju dvostrukog evaluacijskog postupka izradit će se konačno izvješće, koje će se predati općinskom načelniku, a isto će biti dostupno i javnosti.

Prilikom provedbe evaluacijskog postupka preporuča se koristiti sljedeće metode: a) analiza podataka dobivenih praćenjem provedbe (interna izvješća, pokazatelji postignuća, financijski podaci), b) analiza službenih podataka i vanjskih izvješća o provedbi projekata, c) analiza organizacijske strukture, d) konzultacije s dionicima i ciljnim skupinama / korisnicima.

Izvještavanje

Ključnu ulogu u procesu praćenja i izvještavanja ima Jedinstveni upravni odjel (JUO) Općine Tučepi i odgovarajuće stručno tijelo za praćenje provedbe Strategije. Izvještaji će se pripremati za općinskog načelnika i općinsko vijeće.

Godišnje izvješće će, pored pokazatelja izravnih rezultata na godišnjoj razini, posebnu pozornost posvetiti gore navedenim pokazateljima razvojnih učinaka.

Općina planira u budućnosti posvetiti još veću pažnju strateškom praćenju i vrednovanju razvojne strategije te cjelokupnom procesu upravljanja razvojem. Potrebno je uvesti moderni i cjeloviti sustav praćenja ostvarenih rezultata, kako na razini pojedinih projekata, tako i na razini mjera, odnosno razvojne strategije i drugih razvojnih programa.

7. PRILOZI

PRILOG 1. PROCES KONZULTACIJA S DIONICIMA TIJEKOM IZRADE STRATEGIJE

Datum	Aktivnost
listopad i studeni 2015. godine	Održan početni sastanak; rasprava o metodologiji izrade strategije i budućim zadacima
20. studenog 2015. godine	Osnovano partnersko vijeće za izradu Strateškog razvojnog programa
25. studenog 2015. godine	Održana 1. sjednica partnerskog vijeća
24. ožujka 2016. godine	Prezentacija metodologije izrade Strategije široj skupini dionika, izrada SWOT analize
07. travnja 2016. godine	Izrada prioriteta, ciljeva i mjera
05. svibanj 2016. godine	Izrada pokazatelja i Akcijskog plana
10. lipanj 2016. godine	Definirana Baza projekata
07. srpanj 2016. godine	Izrađen konačan nacrt Strategije
Prosinac 2016.	Konačna verzija Strategije usvojena od strane Općinskog vijeća

PRILOG 2. BAZA PROJEKATA

Projekt 1.

1.	Naziv projekta	Studija razvoja ekstremnih sportova na području općine Tučepi		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<p><i>Studijom će se analizirati prirodni i izgrađeni resursi Općine s aspekta mogućnosti korištenja prostora za razvoj ekstremnih sportova, a analizirat će se i sadašnja turistička ponuda i potražnja s ciljem ocjene izvodivosti i svrsishodnosti razvoja kapaciteta za ekstremne sportove.</i></p> <p><i>Studija će dati prijedlog mjera i aktivnosti razvoja sportske ponude (ekstremnih sportova) sa simulacijom učinaka na ukupnu turističku ponudu i povećane prihode od turizma.</i></p>		
4.	Ciljevi projekta	a) <i>Poboljšanje turističke ponude na području Podbiokovlja.</i>		
		b) <i>Razvoj ekstremnih sportova kao posebnih oblika ponude.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Ocjena mogućnosti razvoja sadržaja za ekstremne sportove sa prijedlogom konkretnih mjera i aktivnosti za realizaciju projekta.</i>		
6.	Rezultati projekta	<i>Izrađena studija razvoja (ekstremnih) sportova</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>100.000,00 kn</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda</i>

9.	Ciljne skupine projekta	<p><i>Općinska uprava, turistička zajednica i potencijalni poduzetnici za ulaganje u razvoj ekstremnih sportova.</i></p> <p><i>Mala i srednja poduzeća koja obavljaju djelatnosti u turizmu (ugostitelji, hotelijeri, turističke agencije, trgovci i sl.), iznajmljivači soba i drugi koji pružaju usluge u turizmu.</i></p> <p><i>Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</i></p>
10.	Stanje dokumentacije	<i>Prostorni plan uređenja Općine Tučepi, PP Parka prirode Biokovo</i>
11.	Mogući izvori financiranja	<i>Općinski proračun, Splitsko-dalmatinska županija, Ministarstvo turizma</i>

Projekt 2.

1.	Naziv projekta	Revitalizacija pastirskog sela „Mali Vrv“ na području Parka prirode Biokovo	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi, Park prirode Biokovo</i>	<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<p><i>Pastirsko selo "Mali Vrv" je aglomeracija površine 1,5 ha sa 50 staja, koja je korištena za tradicionalno bavljenje stočarstvom u zaobalnom dijelu Tučepi.</i></p> <p><i>Obnova tradicijskih naselja i tradicionalnih gospodarskih jedinica značajna je s aspekta očuvanja i prezentacije kulturne baštine područja, a također je važna u pogledu širenja turističke ponude novim atrakcijama.</i></p>	
4.	Ciljevi projekta	a) Osmišljavanje razvoja zapuštenih ruralnih područja s naglaskom na održivo upravljanje stočarsko-pastirskim ruralnim naseljima	
		b) Osmišljavanje i promocija turističkih proizvoda	
5.	Svrha projekta	<i>Obnoviti i revitalizirati tradicijske pastirske nastambe na Biokovu, prezentirati ih i staviti u turističku funkciju.</i>	
6.	Rezultati projekta	a) <i>Obnovljeno pastirsko selo</i>	
		b) <i>Veći broj turističkih posjetitelja i noćenja</i>	

7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	4.200.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.2.2. Razvoj ruralnog turizma</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, vlasnici nekretnina, turističke agencije, poduzetnici u turizmu. Konačni korisnici su lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Izrađena geodetska podloga Izrađena konzervatorski elaborat</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, Ministarstvo turizma, Ministarstvo kulture, općinski proračun, županijski proračun, poduzetnici</i>		

Projekt 3.

1.	Naziv projekta	Obnova starog sela (zaselka) Mravičići s obnovom tradicijskih obrta (stara uljara) u Mravičićima		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		Općina Tučepi		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<i>Staro selo, odnosno zaselak Mravičići, ruralna je aglomeracija u zaleđu, danas uglavnom napuštena, a jedan dio građevina u derutnom je stanju. Obnovom će se zaštititi od daljnjeg propadanja, prezentirati kulturna baština područja, a ujedno i proširiti turistička ponuda. Projekt obnove Mravičića obuhvaća: izrada geodetske podloge u odgovarajućem mjerilu, prostorno- povijesna analiza i izrada kataloga građevina i sklopova sa mjerama sanacije, konzervacije i adaptacije. Obnova - adaptacija građevina i tradicijskih obrta.</i>		
4.	Ciljevi projekta	a) <i>Obnovljena i prezentirana kulturna baština zaobalnog područja Tučepi</i>		
		b) <i>Proširenje turističke ponude i veći broj turističkih noćenja</i>		

5.	Svrha projekta	<i>Obnova (konzervacija i adaptacija) ruralne cjeline Mravičići sa prezentacijom te obnova tradicijskih zanata .</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Izrađena geodetska podloga i konzervatorska studija</i>		
		b) <i>Prijava na natječaj iz nacionalnih ili EU fondova</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>3.200.000,00 kn</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.1.1. Razvoj ruralnog turizma</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, vlasnici nekretnina, obrtnici, turističke agencije, poduzetnici u turizmu. Konačni korisnik su lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Prostorni plan uređenja Općine Tučepi</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, Ministarstvo turizma, Ministarstvo kulture, općinski proračun, županijski proračun, poduzetnici.</i>		

Projekt 4.

1.	Naziv projekta	<i>Održivo i cjelovito korištenje (uređenje, održavanje) obalnog područja (3500 m), I. faza - Studija održivog i cjelovitog korištenja obalnog područja</i>		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>	
3.	Opis projekta	<i>Danas se od 3500 m obale u Tučepima kao plaža koristi cca 3000 m, dok je cca 500 m izgrađena obala (luka). Obalna šetnica duž cijele obale osigurava neposredni pristup plaži i moru. Za najveći dio obale, osim luke nautičkog turizma, nije utvrđen najadekvatniji način gospodarskog korištenja, a isto tako ne postoji gospodarska i ekološka valorizacija obalnog ruba. Projektom je potrebno izvršiti analizu postojećeg</i>		

		<p>korištenja i zauzetosti, valorizaciju prirodnih i izgrađenih resursa obalnog ruba te krajobraznu, urbanu i ekološku valorizaciju s aspekta održivosti korištenja.</p> <p>Na temelju prostornih mogućnosti projekt će ponuditi optimalne načine korištenja s prijedlogom mogućih institucionalnih i ekonomskih modela, koji trebaju polučiti održivo korištenje sa zadovoljavajućim ekonomskim efektima.</p>		
4.	Ciljevi projekta	a) Održivo i cjelovito korištenje obalnog područja.		
		b) Povećani javni prihodi od korištenja obalnog područja.		
5.	Svrha projekta	<p>Novi pristup i način korištenja obale optimalnim modelom uporabe (održivo korištenje, uređenje i održavanje) te jačanjem financijskih učinaka na javne prihode.</p>		
6.	Rezultati projekta	Izrađena Studija održivog i cjelovitog korištenja obalnog područja općine Tučepi.		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	150.000,00 kn		
8.	Uskladenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		1. Konkurentno gospodarstvo	1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture
9.	Ciljne skupine projekta	<p>Općinska uprava, TZO Tučepi, privatni sektor koji obavlja djelatnosti u turizmu te djelatnosti vezane za korištenje mora, civilni sektor (NVO) kojem je područje interesa održivo korištenje obale. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</p>		
10.	Stanje dokumentacije	<p>UPU naselja Tučepi sjeverno i južno od D8, UPU neizgrađenog dijela naselja Slatina (u postupku donošenja).</p> <p>Granica pomorskog dobra evidentirana je u katastru i proveden je upis u zemljišnik.</p> <p>Idejni projekt obalnih građevina, IGH (2005. godine)</p> <p>Idejno maritimno rješenje uređenja obalnog pojasa Općine Tučepi, „Kozina projekti“ d.o.o Trilj (srpanj 2015.)</p>		
11.	Mogući izvori financiranja	EU fondovi, Ministarstvo turizma, općinski proračun, županijski proračun		

Projekt 5.

1.	Naziv projekta	Uređenje poljskih putova (vinski, maslinarski), tematskih staza te staza od naselja Tučepi uz JTC prema zaseocima (do izvorišta, polja, zaselaka i sl.) u duljini od cca 10 km		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi, TZ Tučepi.</i>		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<i>Maslinici, vinogradi te atraktivna područja (vidikovci, izvori vode i sl.) u obalnom zaleđu nisu na zadovoljavajući način dostupni stanovništvu radi bavljenja poljoprivredom te turistima u cilj širenja turističke ponude.</i> <i>Projektom se predviđa trasiranje i probijanje cca. 10 km putova do širine 3 m, izravnavanje planuma puta, izrada posteljice i nanošenje makadamskog pokrova.</i>		
4.	Ciljevi projekta	a) <i>Povećani kapaciteti poljoprivredne proizvodnje u Općini Tučepi.</i>		
		b) <i>Proširenje turističke ponude kroz razvoj izletničkog i rekreativnih oblika turizma, kao i seoskog i eko-turizma.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Poboljšanje korištenja poljoprivrednih površina u zaleđu Tučepi.</i> <i>Širenje turističke ponude razvojem izletničkog i rekreativnih oblika turizma, te seoskih oblika turizma.</i>		
6.	Rezultati projekta	Uređeno cca 10 km poljskih putova i tematskih staza		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>1.500.000,00 kn</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo.</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, poljoprivredna domaćinstva, mala poduzeća koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom, turističke agencije te ostali poslovni subjekti u turizmu. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>PPU Općine Tučepi, Oblikovana projektna ideja tematske staze „Bušelića Kula – Šarića Kula – Mali Vrv“ (unitar ukupne mreže tematskih staza). Izrađen hortikulturni projekt uređenja Bušelića Kule i uređenje pristupnog puta (početna točka buduće staze).</i>		

11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, Ministarstvo turizma, Ministarstvo poljoprivrede, općinski proračun, županijski proračun</i>

Projekt 6.

1.	Naziv projekta	Sakralno – turistička ruta Tučepi (Crkveno zvono)	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<p><i>„Sakralno – turistička ruta Tučepi“ kao integrirani program temeljen na obnovi kulturne baštine objedinjuje više komponenti projekta, koje su međusobno povezane u jedinstven kulturno-turistički proizvod, s ciljem njihove turističke valorizacije i prezentacije te stvaranja novog turističkog proizvoda na području destinacije Tučepi. Projektom je obuhvaćeno sedam kulturnih dobara od kojih, njih pet, predstavljaju pojedinačna nepokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH.</i></p> <p><i>Integriranim programom, u prvoj fazi, po smjernicama Razvojno idejnog rješenja, namjera je izraditi svu potrebnu projektno-studijsku dokumentaciju za slijedeće komponente: 1. Uređenje hortikulture krajobraznog sklopa hotela Jadran, 2. Uređenje arheološkog nalazišta pokraj crkve sv. Jurja, 3. Uređenje mjesnog groblja pokraj crkve Male Gospe, 4. Sanacija unutrašnjosti crkve sv. Ante Padovanskog, 5. Uređenje Prezentacijskog centra i suvenirnice, 6. Uređenje pješačkih i biciklističkih staza koje povezuju kulturna dobra u Sakralno – turističkoj ruti, 7. Uređenje okoliša crkve sv. Roka, sv. Kate, sv. Mihovila, 8. Izrada Interaktivna web karta s mogućnostima GIS mapiranja, preuzimanja GPS karata i navigacije.</i></p>	
4.	Ciljevi projekta	a) Ostvarenje raznolikosti turističke ponude	
		b) Turistička promocija zaobalnog dijela Općine Tučepi	
		c) Aktivno uključivanje svih dionika lokalne zajednice, pri čemu se poseban naglasak stavlja na uključivanje osoba s invaliditetom. Uz poštivanje jednakih mogućnosti, cjelokupni projekt vodit će se i načelom učinkovitosti resursa i samoodrživosti.	
5.	Svrha projekta	<i>Povezivanje sakralnih objekata u jedinstvenu turističko-sakralnu rutu i prezentacija kulturne baštine Općine Tučepi</i>	
6.	Rezultati projekta	a) Novi turistički proizvod u sklopu destinacije Tučepi	
		b) Obnova sakralnih objekata i popratnog okoliša/konteksta	

7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	50.000,000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		1. Konkurentno gospodarstvo.	1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, TZO Tučepi, župni ured, turističke agencije, Park prirode Biokovo Konačni korisnici: turisti i lokalno stanovništvo.		
10.	Stanje dokumentacije	Prostorni plan uređenja Općine Tučepi, izrađeno razvojno-idejno rješenje, donesena pozitivna Odluka o financiranju i dodjeli bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 80 % vrijednosti projekta, odnosno 1.283.225,00 kn, dok će Općina Tučepi i TZO Tučepi financirati 20 % vrijednosti projekta, odnosno 306.275,00 kn. (Javni poziv Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU: „Priprema i provedba Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine,“ financiranog iz Europskog fonda za regionalni razvoj, unutar Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“)		
11.	Mogući izvori financiranja	Europski fond za regionalni razvoj, općinski proračun		

Projekt 7.

1.	Naziv projekta	Luka nautičkog turizma (Eko marina Tučepi) i uređenje kupališta sa uljevom korita bujice „Suhi potok“ u Tučepima		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Općina Tučepi	Općinski načelnik	
3.	Opis projekta	<p>Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta sa svim potrebnim elaboratima i Studijom utjecaja zahvata na okoliš za povećanje priveznog kapaciteta u marini za 80 nautičkih vezova.</p> <p>Izgradnja novog priveznog gata, ujedno i valobrana u duljini cca 300 m.</p> <p>Izgradnja objekata u funkciji marine: recepcija, sanitarije, ugostiteljski objekt.</p> <p>Izgradnja lučke infrastrukture: prometnice, parkirališta, instalacije vode, struje, hidrantske mreže, oborinske i fekalne odvodnje, stupna dizalica za plovila i zelene površine.</p>		

		<p><i>Izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta dijela uređenog kupališta s uljevom bujice u more.</i></p> <p><i>Izgradnja dijela uređenog kupališta sa uređenjem bujice „Suhi potok“ u Tučepima.</i></p>		
4.	Ciljevi projekta	a) <i>Ojačana uloga sektora nautičkog turizma u ukupnom gospodarstvu područja.</i>		
		b) <i>Povećani prihodi lokalne samouprave i veći broj radnih mjesta u Tučepima.</i>		
		c) <i>Poticanje investiranja u primjenu tehnoloških inovacija usmjerenih štednji energije i korištenju obnovljivih izvora, kao i tehnoloških rješenja za bolju zaštitu okoliša.</i>		
5.	Svrha projekta	<p><i>Povećani privezišni kapacitet marine Tučepi.</i></p> <p><i>Povećani prihodi u sektoru nautičkog turizma.</i></p>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Izrada glavnog projekta</i>		
		b) <i>Dobivanje građevinske dozvole</i>		
		c) <i>Izgradnja luke nautičkog turizma</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	45.000.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		1. <i>Konkurentno gospodarstvo.</i>	1.1. <i>Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	1.1.2. <i>Poboljšanje turističke infrastrukture</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<p><i>Općinska uprava, nadležna županijska tijela za pomorstvo i morske luke, zainteresirana trgovačka društva za oblast nautičkog turizma, hotelijeri, lokalni ugostitelj i privatni iznajmljivači, pomorsko sportsko društvo.</i></p> <p><i>Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo, u prvom redu oni čije se aktivnosti vezane za turizam, te turisti (nautičari).</i></p>		
10.	Stanje dokumentacije	<p><i>Usvojen UPU luke otvorene za javni promet, luke nautičkog turizma – marine (eko-marine) i sportske luke LN i LS („Glasnik Općine Tučepi“, br. 6/14)</i></p> <p><i>Idejni projekt luke nautičkog turizma „Eko marina Tučepi“ u Tučepima, „Kozina projekti“ d.o.o. Trilj (studenj 2014.)</i></p> <p><i>Idejni projekt uređenja kupališta s uljevom korita bujice „Suhi potok“ u Tučepima, „Kozina projekti“ d.o.o. Trilj (prosinac 2014.)</i></p> <p><i>Studija utjecaja zahvata na okoliš za „Eko marinu Tučepi“ i uređenje kupališta, OIKON Zelena infrastruktura d.o.o. Zagreb (svibanj 2016)</i></p>		
11.	Mogući izvori financiranja	<p><i>EU fondovi, trgovačka društva, županijska lučka uprava, „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti, općinski proračun</i></p>		

Projekt 8.

1.	Naziv projekta	Izgradnja uljare sa punionicom u okviru komunalno-servisnog sklopa		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Uljarska zadruga Tučepi	Uprava uljarske zadruge	
3.	Opis projekta	<p><i>Unutar komunalno-servisnog sklopa potrebno je izgraditi uljaru bruto razvijene površine 360 m² s pogonom za obradu maslina i proizvodnju maslinova ulja te punionicom i pratećim sadržajima.</i></p> <p><i>Za realizaciju projekta potrebna je izrada UPU-a komunalno servisne zone, izrada projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko pravnih odnosa (otkup zemljišta) te izgradnja pristupne ceste i uljare.</i></p>		
4.	Ciljevi projekta	a) Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje s posebnim naglaskom na eko proizvodnju		
		b) Otvaranje novih radnih mjesta.		
5.	Svrha projekta	<i>Povećati kapacitet prerade maslina na području Tučepi te poticati proizvodnju maslinovog ulja u eko proizvodnji.</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Izgrađena uljara sa punionicom.</i>		
		b) <i>Povećana proizvodnja maslinova ulja.</i>		
		c) <i>Povećan broj radnih mjesta.</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	2.700.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1.Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.2. Razvoj poljoprivrede i razvoj ruralnog područja</i>	<i>1.2.1. Unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje.</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<p><i>Poljoprivredni proizvođači, mala poduzeća registrirana za poljoprivrednu proizvodnju, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, uljarska zadruga.</i></p> <p><i>Konačni korisnici lokalno stanovništvo, a posebno vlasnici maslinika.</i></p>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Izrađen je idejni projekt („Arheo“ d.o.o. Zagreb, listopad 2015.) - u postupku je ishođenje lokacijske dozvole</i>		

11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, Ministarstvo poljoprivrede, općinski proračun, županijski proračun</i>
-----	-----------------------------------	---

Projekt 9.

1.	Naziv projekta	Izgradnja mrtvačnice, otvorenog parkirališta i javnih garaža u sklopu mjesnog groblja „Male Gospe“		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	Izgradnja nove mrtvačnice, otvorenog parkirališta i javnih garaža u sklopu mjesnog groblja „Male Gospe“.		
4.	Ciljevi projekta	<i>a) Poboljšanje uvjeta odvijanja cestovnog prometa u mirovanju unutar naselja Tučepi</i> <i>b) Poboljšanje razine grobljanskih usluga izgradnjom nove mrtvačnice umjesto postojeće, koja je veličinom i položajem neadekvatna</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Povećan kapacitet parkirnog/garažnog prostora u naselju Tučepi i izgrađena nova adekvatna mrtvačnica.</i>		
6.	Rezultati projekta	<i>a) Izgrađena garaža</i>		
		<i>b) Smanjen broj parkiranih vozila izvan parkirnih prostora</i>		
		<i>c) Izgrađena mrtvačnica</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>20.000.000,00 kn</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>2. Razvoj infrastrukture, zaštite prirode i okoliša</i>	<i>2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture</i>	<i>2.1.2. Poboljšanje prometa u mirovanju.</i> <i>2.1.5. Poboljšanje uvjeta pogrebnih usluga</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, MUP, komunalno poduzeće, TZO Tučepi, stanovništvo.</i> <i>Konačni korisnik je lokalno stanovništvo i turisti, posebno vlasnici automobila.</i>		

10.	Stanje dokumentacije	<i>UPU naselja Tučepi sjeverno i južno od D8</i> <i>Idejno rješenje</i>
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun</i>

Projekt 10.

1.	Naziv projekta	Izgradnja pročištača otpadnih voda naselja Tučepi		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi / „Vodovod“ d.o.o. Makarska</i>		<i>Općinski načelnik/Direktor firme</i>
3.	Opis projekta	<i>U Tučepima je izgrađen razdjelni sustav odvodnje otpadnih voda, a pri izgradnji pročištača bi se u jedinstveni sustav sakupile i pročistile sve sanitarne i tehnološke otpadne vode stanovništva i hotelskih objekata, i to izgradnjom nove i rekonstrukcijom postojeće kanalizacijske mreže u ulicama koje su definirane projektom.</i>		
4.	Ciljevi projekta	a) <i>Očuvanje čistoće obalnog mora.</i>		
		b) <i>Povećanje konkurentnosti turističke destinacije</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Podizanje kvalitete sustava odvodnje koji zadovoljava tražene higijensko sanitarne standarde otpadnih voda.</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Dovršen sustav odvodnje otpadnih voda Tučepi.</i>		
		b) <i>Osigurana izvrsna kakvoća obalnog mora.</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>Izgradnja UPOV Tučepi (13.800 ES, II stupanj pročišćavanja)</i> <i>44.747.600,00 kn (uključeni negrađevinski i pripremni radovi, građevinski radovi elektrostrojarska oprema pročištača Tučepi, kao i izgradnja kopnenog dijela podmorskog ispusta)</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>2. Razvoj infrastrukture, zaštite prirode i okoliša</i>	<i>2.1. Podizanje kvalitete prometne i</i>	<i>2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje</i>

			<i>komunalne infrastrukture</i>	
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, „Vodovod“ d.o.o. Makarska, Hrvatske vode, ekološke i sl. udruge. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>UPU neizgrađenog dijela naselja Slatina u postupku je donošenja. Studijska i projektna dokumentacija za prijavu izgradnje vodno-komunalne infrastrukture aglomeracija: Brela, Baška Voda, Promajna-Krvavica, Makarska, Tučepi, Podgora za sufinanciranje iz EU fondova-Studija izvodljivosti-u izradi-</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, „Vodovod“ d.o.o. Makarska, Hrvatske vode</i>		

Projekt 11.

1.	Naziv projekta	Energetska učinkovitost u sustavu javne rasvjete uz obalnu šetnicu		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<i>Izvođenje elektroinstalacijskih radova prema investicijskoj studiji energetske učinkovitosti</i>		
4.	Ciljevi projekta	<i>Postizanje energetske učinkovitosti u sustavu javne rasvjete i smanjenje svjetlosnog onečišćenja.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Rekonstrukcija postojećeg sustava javne rasvjete sa "štedljivim" izvorima svjetla i alternativnim izvorima energije.</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Manja potrošnja električne energije za javnu rasvjetu i manji troškovi održavanja</i> b) <i>Smanjenje svjetlosnog onečišćenja na području Općine Tučepi</i> c) <i>Prijavljen projekt na natječaj za korištenje sredstava iz nacionalnih/EU fondova</i>		

7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	1.500.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša</i>	<i>2.2. Poboljšanje energetskeg sustava i korištenja obnovljivih izvora</i>	<i>2.2.1. Poboljšanje javne rasvjete</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, elektrodistributer, koncesionar na održavanju sustava javne rasvjete. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Projektna ideja</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost</i>		

Projekt 12.

1.	Naziv projekta	Izgradnja vatrogasnog doma u okviru komunalno-servisnog sklopa		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Općina Tučepi	Općinski načelnik	
3.	Opis projekta	<p><i>Radi povećanja razine zaštite od požara, na prometno dostupnijoj lokaciji u komunalno-servisnoj zoni potrebno je izgraditi vatrogasni dom sa pratećim sadržajima, bruto razvijene površine 1800 m².</i></p> <p><i>Za realizaciju projekta potrebna je izrada UPU-a komunalno servisne zone, izrada projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko pravnih odnosa (otkup zemljišta) te izgradnja pristupne ceste i vatrogasnog doma..</i></p>		
4.	Ciljevi projekta	<i>Unaprjeđenje javnih usluga te osiguranje veće razine zaštite od požara.</i>		

5.	Svrha projekta	<i>Povećanje kapaciteta snaga u sustavu zaštite i spašavanja, u prvom redu zaštite od požara.</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Izgrađen vatrogasni dom.</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	7.000.000,00 kn		
8.	Uskladenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša</i>	<i>2.3. Zaštita prirode i okoliša</i>	<i>2.2.3. Razvoj sustava zaštite i spašavanja</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, vatrogasna zajednica Splitsko-dalmatinske županije, MUP, DVD Tučepi.</i> <i>Kao konačni korisnici su lokalno stanovništvo te stanovnici susjednih općina i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>UPU komunalno-servisne zone.</i> <i>Idejni projekt Komunalno servisnog sklopa Tučepi, „Arheo“ d.o.o. Zagreb (listopad 2015.)</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, županijski proračun.</i>		

Projekt 13.

1.	Naziv projekta	Uspostave „internet free“ zone, I. faza - Elaborat izvedivosti	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>

3.	Opis projekta	<i>Projekt uspostave slobodne internet zone važan je za podizanje kvalitete života područja u pogledu informiranja, obrazovanja i komuniciranja. Također je značajan kao dodatna kvalitetna ponuda u turizmu.</i> <i>U I. fazi izrađuje se elaborat izvedivosti uspostave slobodne internet zone.</i>		
4.	Ciljevi projekta	<i>Podignuta razina kvalitete života u naselju Tučepi jačanjem informatičke pismenosti i korištenja računala na najširem planu obrazovanja, informiranja i komuniciranja.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Ocjena moguće izvedivosti razvoja slobodne internet zona naselja Tučepi s prijedlogom konkretnih aktivnosti za realizaciju projekta.</i>		
6.	Rezultati projekta	a) <i>Izrađen elaborat izvedivosti slobodne internet zone Tučepi</i>		
		b) <i>Prijavljen projekt na nacionalne/EU fondove</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>100.000,00 kn</i>		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života</i>	<i>3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika</i>	<i>3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, mobilni operateri, kulturne i obrazovne institucije.</i> <i>Konačni korisnik je lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	-		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, državni proračun (MINT), mobilni operateri.</i>		

Projekt 14.

1.	Naziv projekta	Rekonstrukcija, dogradnja i nadogradnja OŠ „Tučepi“ i izgradnja školske sportske dvorane		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		Općina Tučepi		Općinski načelnik
3.	Opis projekta	Radi osiguranja rada osnovne škole u jednoj smjeni projektom se predviđa podizanje još jedne etaže školske zgrade, čime se znatno povećava kapacitet školskog prostora. Izgradnjom školske sportske dvorane osiguravaju se povoljni uvjeti sa razvoj sportske kulture.		
4.	Ciljevi projekta	<ul style="list-style-type: none"> - Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama te poboljšanje uvjeta za razvoj sporta i sportske kulture - Osiguranje prostora za izvannastavne aktivnosti 		
5.	Svrha projekta	Povećanje fizičkog (prostornog) kapaciteta osnovne škole te osiguranje prostornih uvjeta za bavljenje sportom u okviru škole izgradnjom sportske dvorane.		
6.	Rezultati projekta	a) Dograđena osnovna škola s nadogradnjom jedne etaže		
		b) Izgrađena školska sportska dvorana		
		c) Poboljšana kvaliteta i dostupnost nastavnih i izvannastavnih programa		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	35.000.000,00 kn (bez PDV-a)		
8.	Uskladenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	3.1. Osigurati društvene sadržaje i infrastrukturu za bolju kvalitetu života stanovnika	3.1.1. Poboljšanje uvjeta za učenje i kvalitetu rada u obrazovnim institucijama

9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, Upravni odjel SDŽ za društvene djelatnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.</i> <i>Konačni korisnici su djeca školskog uzrasta, odnosno lokalno stanovništvo.</i>
10.	Stanje dokumentacije	<i>Građevinska dozvola – izvedbeni projekt s troškovnicima, Studija izvedivosti s uključenom analizom troškova i koristi.</i>
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, Županijski i državni proračun (MZOS), općinski proračun</i>

Projekt 15.

1.	Naziv projekta	Izgradnja i uređenje mjesnog trga sa crkvom, muzejom i drugim kulturnim sadržajima, I.faza - Izrada projektne dokumentacije	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<i>Mjesni trg, kao javni prostor naselja Tučepi izuzetno je značajan za društvenu komunikaciju i identitet mjesta. Projektom se predviđa uređenje trga s crkvom, muzejom i drugim kulturnim sadržajima.</i> <i>U I. fazi izradit će se program uređenja te planska i projektna dokumentacija.</i>	
4.	Ciljevi projekta	<i>Podizanje kvalitete života kroz reprodukciju javnih prostora i razvoj kulturnih sadržaja</i>	
5.	Svrha projekta	<i>Definiranje koncepta uređenja mjesnog trga sa konkretnim zahvatima u prostoru radi realizacije projekta te stvaranje uvjeta u potrebne aktivnosti i financijsku konstrukciju projekta.</i>	
6.	Rezultati projekta	a) Izrađeno idejno rješenje i idejni projekt, dobivena lokacijska dozvola	
		b) Riješeni imovinsko-pravni odnosi	
		c) Izrađen glavni i izvedbeni projekt s troškovnicima	
		d) Dobivanje građevinske dozvole	
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>500.000,00 kn</i>	

	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
8.		<i>3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života</i>	<i>3.2. Razvoj kulturnih sadržaja te održavanje i održivo korištenje kulturne baštine</i>	<i>3.2.1. Očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, Konzervatorski odjel u Splitu, TZO Tučepi, Župa Sv. Ante Padovanskog Tučepi, zainteresirane udruge. Kao konačni korisnici javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Konzervatorski elaborat, Program za provođenje javnog arhitektonsko-urbanističkog natječaja</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>Općinski proračun, Župa Tučepi, državni proračun (MINK), EU fondovi</i>		

Projekt 16.

1.	Naziv projekta	Nova katastarska izmjera za općinu Tučepi		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>		<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<i>Za područje općine Tučepi postoji (pra)stari katastar (austrougarški) u mjerilu 1:2880, koji ne može zadovoljiti potrebe gospodarenja prostorom. Radi sustavnog gospodarenja prostorom i provođenja mjera zemljišne politike potrebno je izvršiti novu katastarsku izmjeru i formiranje nove zemljišne knjige.</i>		
4.	Ciljevi projekta	<i>Poboljšano sustavno gospodarenje prostorom, vođenje zemljišne politike i provedba dokumenta prostornog uređenja.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Osiguranje jedne od temeljenih pretpostavki za sustavno gospodarenje prostorom, vođenje zemljišne politike i provedbu dokumenta prostornog uređenja izradom nove katastarske izmjere za područje Tučepa. Jednostavnije i lakše rješavanje imovinsko-pravnih pitanja kod realizacije važnih infrastrukturnih projekata općine.</i>		
6.	Rezultati projekta	<i>Započeti radovi na novoj katastarskoj izmjeri za katastarsku općinu Tučepi i dio katastarske općine Kotišina</i>		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	<i>6.000.000,00 kn</i>		

8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	3.3. Poboljšanje kvalitete upravljanja	3.3.1. Unaprjeđenje upravljanja uređenim građevinskim zemljištem
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, Državna geodetska uprava - Područni ured za katastar Split – Ispostava Makarska, Porezna uprava, Ministarstvo pravosuđa – Općinski sud u Splitu - Stalna služba u Makarskoj, javna poduzeća, lokalna komunalna poduzeća. Konačni korisnik je lokalno stanovništvo Općine.		
10.	Stanje dokumentacije	Sporazum sa Državnom geodetskom upravom (listopad 2011.)		
11.	Mogući izvori financiranja	Općinski proračun, vlasnici zemljišta		

Projekt 17.

1.	Naziv projekta	Izgradnja sportsko-rekreacijske zone „Ravnice“, I. faza		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Općina Tučepi	Općinski načelnik	
3.	Opis projekta	Za prvu fazu izgradnje sportsko-rekreacijske zone „Ravnice“ nužna je izrada precizne geodetske podloge te izrada idejnog rješenja i idejnog projekta, koji je neophodan i zbog mogućeg angažiranja potencijalnih investitora za ulaganje u izgradnju/realizaciju ove zone.		
4.	Ciljevi projekta	a) Zadovoljenje javnih potreba stanovništva u području sporta i rekreacije		
		b) Poboljšanje turističke ponude na području Općine		
5.	Svrha projekta	Svrha izgradnje sportsko-rekreacijske zone jest zadovoljenje potreba lokalnog stanovništva u području sporta i rekreacije te poboljšanje turističke ponude. Izrada idejnog rješenja je potrebna		
6.	Rezultati projekta	a) Izrađena geodetska podloga		
		b) Izrađeno idejno rješenje i idejni projekt		

7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	500,000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		1. Konkurentno gospodarstvo	1.3. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	1.1.1. Unaprjeđenje turističkih programa i proizvoda
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, TZO Tučepi, vlasnici nekretnina, obrtnici, turističke agencije, poduzetnici u turizmu. Konačni korisnik je lokalno stanovništvo i turisti.		
10.	Stanje dokumentacije	Prostorni plan uređenja Općine Tučepi Geodetska podloga – geodetski situacijski nacrt stvarnog stanja s uklopljenim katastarskim planom za potrebe izrade idejnog projekta pristupne prometnice do zone- u mjerilu 1:500, „Trigonometar“ d.o.o. Makarska (travanj 2016.)		
11.	Mogući izvori financiranja	EU fondovi, zainteresirani poduzetnici, općinski proračun.		

Projekt 18.

1.	Naziv projekta	Izgradnja vodospreme „Podpeč“ i priključnih cjevovoda	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		Općina Tučepi / „Vodovod“ d.o.o. Makarska	Općinski načelnik / Direktor
3.	Opis projekta	Izgradnja vodospreme Podpeč s priključnim vodoopskrbnim cjevovodima obuhvaća: izradu potrebne projektno-tehničke dokumentacije, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa sa RH i ostalim vlasnicima zemljišta, izgradnju pristupnog puta do vodospreme, izgradnju priključnih vodoopskrbnih cjevovoda i vodospreme „Podpeč“.	
4.	Ciljevi projekta	Opskrbiti vodom tučepske zaselke te stvoriti preduvjete za razvoj ruralnog turizma i daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje (maslinarstvo, vinogradarstvo i voćarstvo).	
5.	Svrha projekta	Stvoriti preduvjete za razvoj gospodarskih aktivnosti u tučepskim zaseocima	

6.	Rezultati projekta	a) Izgrađeno 206,35 m vodoopskrbnog cjevovoda		
		b) Izgrađen pristupni put duljine 82,3 m		
		c) Izgrađena vodosprema kapaciteta 100 m ³		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u Kn)	Vrijednost investicije: 1.010.486,50 kn (uključeni građevni, elektrostrojarski i arhitektonski radovi).		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje
9.	Ciljne skupine projekta	Općina Tučepi, poduzetnici (naročito u turizmu i poljoprivredi), a krajnji korisnici su stanovnici Općine Tučepi i turistički posjetitelji		
10.	Stanje dokumentacije	Građevinska dozvola, Mišljenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode u odnosu na potrebu izrade procjene utjecaja zahvata na okoliš i glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu „Vodovod“ d.o.o. Makarska proveo je postupka javne nabave i izabrao najpovoljnijeg ponuditelja – izvođača radova.		
11.	Mogući izvori financiranja	EU fondovi, „Vodovod“ d.o.o. Makarska.		

Projekt 19.

1.	Naziv projekta	Gradnja pristupne ceste za komunalno-servisnu zonu „Tučepi“ s komunalnom infrastrukturom	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		Općina Tučepi	Općinski načelnik
3.	Opis projekta	<p><i>Radi izgradnje komunalno – servisne zone u „Tučepima“ potrebno je izgraditi i opremiti pristupnu cestu, i to:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. izraditi potrebnu projektno-tehničku dokumentaciju,</i> <i>2. otkupiti zemljište za potrebe izgradnje ceste,</i> <i>3. izvršiti pripremne radove,</i> <i>4. izvršiti zemljane radove,</i> <i>5. napraviti kolničku konstrukciju,</i> <i>6. izgraditi nogostupe,</i> <i>7. izgraditi potporne zidove,</i> <i>8. opremiti cestu,</i> <i>9. izgraditi odvođe oborinske i fekalne vode te dovode vode,</i> <i>10. postaviti javnu rasvjetu,</i> <i>11. postaviti dtk instalacije</i> <i>12. te ostalo sukladno izvedbenim dokumentima projekta.</i> 	
4.	Ciljevi projekta	Osiguran pristup komunalnoj – servisnoj zoni „Tučepi“ i započet razvoj prometne mreže ovog dijela naselja Tučepi, sukladno Urbanističkom planu uređenja naselja Tučepi sjeverno i južno od D8 („Glasnik Općine Tučepi“, br. 8/12, 8/14 i 5/15).	
5.	Svrha projekta	<i>Stvaranje preduvjeta za izgradnju i razvoj sadržaja komunalno – servisne zone u Tučepima te razvoj prometne mreže naselja prema važećim dokumentima prostornog uređenja.</i>	
6.	Rezultati projekta	a) Izgrađeno 164 m nerazvrstane ceste i opremljeno svom potrebnom komunalnom infrastrukturom, uključujući javnu rasvjetu	
		b) Omogućen daljnji razvoj sustava komunalne infrastrukture za okolno građevinsko područje	

		c) Omogućena gradnja potrebnih sadržaja u komunalno-servisnoj zoni		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	2.400.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, DVD Tučepi, Uljarska zadruga Tučepi, „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti, poduzetnici. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i poduzetnici.		
10.	Stanje dokumentacije	Pravomoćna lokacijska dozvola – provodi se postupak potpunog izvlaštenja sukladno Zakonu o izvlaštenju i određivanju naknade (NN 74/14)		
11.	Mogući izvori financiranja	Općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MGIPU), EU fondovi, kredit poslovne banke (HBOR).		

Projekt 20.

1.	Naziv projekta	Izgradnja sabirne sjeverne prometnice ugostiteljsko turističke zone T1 (zone hotela „Jadran“) u Tučepima		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Općina Tučepi	Općinski načelnik	
3.	Opis projekta	<p><i>U svrhu daljnjeg razvoja prometne mreže u Tučepima, a posebno u cilju realizacije projekta (nado)gradnje hotela „Jadran“ unutar ugostiteljsko-turističke zone T1 na zapadnom dijelu naselja, potrebno je izgraditi i opremiti ovu prometnicu, i to:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. izraditi potrebnu projektno-tehničku dokumentaciju, 2. riješiti imovinsko-pravne odnose, 3. izvršiti pripremne radove, 4. izvršiti zemljane radove, 5. napraviti kolničku konstrukciju, 6. izgraditi nogostupe, 7. izgraditi potporne zidove, 8. opremiti cestu, 		

		<p>9. izgraditi odvođe oborinske i fekalne vode te dovode vode,</p> <p>10. postaviti javnu rasvjetu</p> <p>11. te ostalo sukladno izvedbenim dokumentima projekta.</p>		
4.	Ciljevi projekta	<p>Poboljšanje prometnih uvjeta naselja Tučepi te osiguranje „zamjenske“ prometnice u cilju realizacije projekta (nado)gradnje hotela „Jadran“, a sve sukladno odredbama UPU ugostiteljsko-turističke zone T1 (zone hotela „Jadran“) na zapadnom dijelu naselja („Glasnik Općine Tučepi“, br. 1/13, 2/16 i 14/16.), te izgradnja dijela prometne mreže za područje novog hotela u zoni Slatina (UPU u postupku donošenja).</p>		
5.	Svrha projekta	<p>Omogućavanje kolnog pristupa ugostiteljsko-turističkoj zoni T1 na zapadnom dijelu naselja u cilju realizacije (nado)gradnje hotela „Jadran“ s 5 zvjezdica.</p>		
6.	Rezultati projekta	a) Izgrađeno 320 m nerazvrstane ceste i opremljeno svom potrebnom komunalnom infrastrukturom, uključujući javnu rasvjetu		
		b) Omogućen daljnji razvoj sustava komunalne infrastrukture za okolno građevinsko područje turističko-ugostiteljske namjene u okviru zone Slatina		
		c) Omogućena gradnja ugostiteljsko-turističkih sadržaja u zoni hotela „Jadran“ na zapadnom dijelu naselja		
7.	Vrijednost projekta (u KN)	3.921.637,50		
8.	Uskladenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa
9.	Ciljne skupine projekta	<p>Općinska uprava, Turistička zajednica Općine Tučepi, poduzeća koja obavljaju djelatnosti u turizmu (hotelijeri, turističke agencije, ugostitelji i ostali) te lokalno stanovništvo koje je u vlasništvu građevinskog zemljišta uz ovu prometnicu.</p>		
10.	Stanje dokumentacije	<p>Glavni projekt (sa geodetskim projektom)</p> <p>Građevinska dozvola.</p> <p>Riješeni imovinsko-pravni odnosi sa „Bluesun Hoteli Tučepi“ d.d.</p>		
11.	Mogući izvori financiranja	<p>EU fondovi, općinski proračun, HEP, Vodovod Makarska.</p>		

Projekt 21.

1.	Naziv projekta	Projekt vodoopskrbe tučepskih zaselaka sa spojem na regionalni cjevovod – I. faza		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		Općina Tučepi / „Vodovod“ d.o.o. Makarska	Općinski načelnik / Direktor	
3.	Opis projekta	<i>Priključak tučepskih zaseoka na regionalni vodovod Makarskog primorja spojem na vodospremu Tučepi. Potrebne građevine su: CS Gornji Tučepi-tlačni cjevovod-vodosprema Gornji Tučepi s priključnim cjevovodima na postojeći sustav.</i>		
4.	Ciljevi projekta	Opskrbiti vodom tučepske zaselke te stvoriti preduvjete za razvoj ruralnog turizma i daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje (maslinarstvo, vinogradarstvo i voćarstvo).		
5.	Svrha projekta	Podizanje kvalitete vodoopskrbe		
6.	Rezultati projekta	a) Izrađen idejni, glavni i izvedbeni projekt s troškovnikom		
		b) Riješeni imovinsko pravni odnosi i dobivanje građevinske dozvole		
		c) Projekt prijavljen na EU fondove		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	4.570.000,00 kn (uključeni elektro, građevni i strojarski radovi)		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša	2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture	Mjera 2.1.3. Podizanje kvalitete sustava vodoopskrbe i odvodnje
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, „Vodovod“ d.o.o. Makarska Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.		
10.	Stanje dokumentacije	Idejno rješenje – idejni projekt I. faze u izradi (Hidroing d.o.o. Split)		
11.	Mogući izvori financiranja	EU fondovi, općinski proračun, županijski proračun, „Vodovod“ d.o.o. Makarska, Hrvatske vode		

Projekt 22.

1.	Naziv projekta	Revitalizacija kulturnog dobra Bušelića kula		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		Općina Tučepi		Općinski načelnik
3.	Opis projekta	<i>Obnova Bušelića kule i uređenje pristupnog puta i hortikulture s ciljem turističke revitalizacije kulturnog dobra te prezentacije i valorizacije iste kao značajnog dijela kulturne baštine Općine Tučepi. Projekt se realizira izradom dokumentacije (projektno-tehničke i studijske) te izvođenjem radova na sanaciji i rekonstrukciji kulturnog dobra, uređenjem okolne hortikulture, pristupnog puta i informacijskog pulta na ulazu.</i>		
4.	Ciljevi projekta	a) Obnova kulturnog dobra i uređenje okoliša i pristupnog puta		
		b) Ostvarenje raznolikosti turističke ponude		
		c) Turistička promocija zaobalnog dijela Općine Tučepi		
5.	Svrha projekta	Obnova kulturnog dobra s ciljem turističke valorizacije i prezentacije kulturne baštine Općine Tučepi		
6.	Rezultati projekta	a) Obnova kulturnog dobra Bušelića kule i uređenje okoliša i pristupnog puta		
		b) Novi turistički proizvod u sklopu destinacije Tučepi		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	544.399,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.2.2. Razvoj ruralnog turizma</i>
9.	Ciljne skupine projekta	Općinska uprava, TZO Tučepi, turističke agencije.		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Glavni građevinski projekt (Ured ovlaštenog inženjera građevinarstva Neven Kunjašić, dipl. inž. građ. - ožujak 2016.), Projekt uređenja hortikulture („Održivo“ j.d.o.o. Split)</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>Program ruralnog razvoja, podmjera 7.4., općinski proračun.</i>		

Projekt 23.

1.	Naziv projekta	Rekonstrukcija obalne šetnice, 1. faza - od marine do restorana „Gusari“		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA		Odgovorna osoba
		Općina Tučepi		Općinski načelnik
3.	Opis projekta	<p><i>Izvedbeni projekt šetnice u izradi, sukladno Pravilniku o jednostavnim građevinama (NN 79/14, 41/15 i 75/15.)</i></p> <p><i>Općina Tučepi će od Općinskog vijeća, sukladno Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama, dobiti koncesiju na posebnu uporabu pomorskog dobra, budući se radi o zahvatu unutar granica pomorskog dobra.</i></p>		
4.	Ciljevi projekta	a) Razvoj turističke infrastrukture		
5.	Svrha projekta	Svrha rekonstrukcije obalne šetnice jest zadovoljenje potreba lokalnog stanovništva te poboljšanje turističke ponude		
6.	Rezultati projekta	a) Popravljena obalna šetnica u duljini od cca 820 metara		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	2.822.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		2. Konkurentno gospodarstvo	1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja	1.1.1. Unaprjeđenje turističke infrastrukture
9.	Ciljne skupine projekta	<p><i>Općinska uprava, TZO Tučepi, hotelijeri i privatni iznajmljivači, komunalna poduzeća</i></p> <p><i>Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo, poduzetnici i turisti.</i></p>		
10.	Stanje dokumentacije	Nije potrebno ishođenje akata za građenje		

11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi, općinski proračun, županijski proračun</i>
-----	-----------------------------------	---

Projekt 24.

1.	Naziv projekta	Uređenje plaže Kamena		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>	
3.	Opis projekta	Područje zahvata obuhvaća postojeću šljunčanu plažu - Kamena, duljine oko 250 m. Predmetna plaža nalazi se nekih 800 m južno od samog centra Tučepi, odnosno od postojeće luke u Tučepima. Na plaži Kamena, na samoj granici s Općinom Podgora, izvršit će se zahvati koji uključuju izgradnju dvaju pera od kvalitetnog kamenog materijala za zaštitu plaže i nasipanje šljunčanog materijala s prethodnim osiguranjem stabilnosti tog šljunkovitog materijala izradom podmorskog kamenog praga s gornjom kotom na dubini –1,50 m, te općeg kamenog nasipa ispod samog šljunka.		
4.	Ciljevi projekta	<i>a) Održivo i cjelovito korištenje obalnog područja.</i>		
		<i>b) Povećani javni prihodi od korištenja obalnog područja.</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Novi pristup i način održivog korištenja obale optimalnim modelom uporabe (održivog korištenja, uređenja i održavanja) te jačanjem financijskih učinaka na javne prihode.</i>		
6.	Rezultati projekta	Izgrađena 2 zaštitna plažna pera i povećan kapacitet plaže na predjelu Kamena za cca 2000 m ²		
7.	Orijentacijska vrijednost projekta (u KN)	4.500.000,00 kn		
8.	Uskladenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>1. Konkurentno gospodarstvo</i>	<i>1.1. Razvoj turizma i jačanje poduzetničke infrastrukture te privlačenje ulaganja</i>	<i>1.1.2. Poboljšanje turističke infrastrukture</i>

9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, privatni sektor koji obavlja djelatnosti u turizmu te djelatnosti vezane za korištenje mora, civilni sektor (NVO) kojem je područje interesa održivo korištenje obale. Kao konačni korisnik javlja se lokalno stanovništvo i turisti.</i>
10.	Stanje dokumentacije	<i>Pravomoćna građevinska dozvola (proveden postupak kod Ministarstva zaštite okoliša i prirode)</i>
11.	Mogući izvori financiranja	<i>Općinski proračun, županijski proračun, Ministarstvo turizma, EU fondovi</i>

Projekt 25.

1.	Naziv projekta	Rekonstrukcija nerazvrstane ceste kao šumske prometnice Punikuća-Ravnice	
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>
3.	Opis projekta	<p>Zahvat obuhvaća nerazvrstanu cestu Punikuće-Ravnice (sukladno Odluci o nerazvrstanim cestama na području Općine Tučepi - „Glasnik Općine Tučepi“, br. 1/13, 3/15 i 4/16), odnosno rekonstrukciju iste u službi šumske prometnice. Predmetno ulaganje obuhvaća rekonstrukciju šumske prometne infrastrukture – nerazvrstane ceste na području Općine Tučepi, s tim da je ova nerazvrstana cesta u sustavu prometne mreže kojim su povezane dvije državne ceste: D512 Makarska – Ravča i D8 Jadranska turistička cesta (magistrala), a odnosi se njen dio od D512 do vodospreme „Tučepi 1“.</p> <p>Cesta je ukupne duljine od cca 1,4 km, a projektom je obuhvaćeno:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Izrada idejnog projekta, B. Izrada parcelacijskog elaborata za formiranje trase ceste (geodetski elaborat) i provedba istog u nadležnom katastru i C. Izrada Glavnog projekta i izvedbenog projekta s troškovnikom. 	
4.	Ciljevi projekta	Poboljšanje uvjeta u cestovnom prometu na području Općine Tučepi	
5.	Svrha projekta	Rekonstrukcija šumske prometne infrastrukture i osiguranje prometne povezanosti naselja sa dvije planirane sportske zone (golf vježbalište i sportsko-rekreacijska zona „Ravnice“).	

6.	Rezultati projekta	a) Rekonstruirana nerazvrstana cesta kao šumska prometnica u duljini od 1,4 km		
7.	Vrijednost projekta (u kunama)	Idejni projekt: 35.000,00 kn Izrada glavnog projekta: 60.000,00 kn Izvedbeni projekt s troškovnikom: 25.000,00 kn Otkup zemljišta: 500.000,00 kn Procjena troška izgradnje: 1.856.000,00 kn Ukupno: 2.476.000,00		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša</i>	<i>2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture</i>	<i>2.1.1. Poboljšanje cestovnog prometa</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Općinska uprava, TZO Tučepi, poduzetnici</i> <i>Kao konačni korisnici javlja se lokalno stanovništvo, poduzetnici i turisti.</i>		
10.	Stanje dokumentacije	<i>Geodetska podloga („Trigonometar“ d.o.o. Makarska, travanj 2016.)</i> <i>Elaborat učinkovitosti šumskih prometnica (Hrvatske šume) - ??</i>		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>Eu fondovi, općinski proračun, županijski proračun, državni proračun (MGIPU)</i>		

Projekt 26.

1.	Naziv projekta	Izgradnja reciklažnog dvorišta u sklopu komunalno servisne zone sa sortirnicom		
2.	Nositelj projekta	JLS/USTANOVA/ORGANIZACIJA	Odgovorna osoba	
		<i>Općina Tučepi</i>	<i>Općinski načelnik</i>	
3.	Opis projekta	<i>Unutar komunalno-servisnog sklopa potrebni je izgraditi reciklažno dvorište sa sortirnicom i pratećim sadržajima, bruto razvijene površine 700 m².</i> <i>Za realizaciju projekta potrebna je izrada UPU-a komunalno servisne zone, izrada projektne dokumentacije, rješavanje imovinsko pravnih odnosa te izgradnja pristupne ceste i reciklažnog dvorišta sa sortirnicom.</i>		

4.	Ciljevi projekta	<i>a) Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom</i>		
5.	Svrha projekta	<i>Primarna selekcija otpada i smanjenje udjela miješanog komunalnog otpada u ukupnoj količini komunalnog otpada</i>		
6.	Rezultati projekta	<i>a) Izgrađeno reciklažno dvorište</i>		
		<i>b) Sortiranje otpada po vrsti</i>		
7.	Vrijednost projekta (u kunama)	3.600.000,00 kn		
8.	Usklađenost projekta s ciljevima, prioritetima i mjerama	Cilj	Prioritet	Mjera
		<i>Cilj 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša</i>	<i>Prioritet 2.1. Podizanje kvalitete prometne i komunalne infrastrukture</i>	<i>Mjera 2.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom</i>
9.	Ciljne skupine projekta	<i>Lokalno stanovništvo, „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti</i>		
10.	Stanje dokumentacije	Glavni projekt („Arheo“ d.o.o. Zagreb)		
11.	Mogući izvori financiranja	<i>EU fondovi (PRR, podmjera 4.3.), općinski proračun, županijski proračun, FZOEU</i>		